

Bærekraft rapport for SpareBank 1 Ringerike Hadeland

2023

Foto: [johner.se/](https://www.johner.se/)Amanda Falkman

Bærekraft

GENERELL INFORMASJON	156
Prinsipper for bærekraftrapportering	156
Rammeverk og FNs bærekraftmål	156
Våre bærekraftmål	158
Våre bærekraftforventninger	158
Forankring og organisering av bærekraftarbeidet	159
Interessenter	161
Dobbel vesentlighetsanalyse	161
Vesentlige bærekraftemaer	165
KLIMA OG MILJØ	166
Strategisk forankring	166
Rammeverk for grønn obligasjon	168
Produkter og tjenester med fokus på bærekraft	168
Klimarisiko	170
Finansierte klimagassutslipp	176
Klimaregnskap for vår egen virksomhet	179
Estimerte utslipp per omsetning	183
SOSIALE FORHOLD	186
Strategisk forankring	186
Ivaretagelse av våre medarbeidere	188
Menneskerettigheter og arbeidsforhold i leverandørkjeden	191
Bankens rolle i lokalsamfunnet	192
ANSVARLIG OG ETISK FORRETNINGSDRIFT	194
Strategisk forankring	194
Arbeid mot økonomisk kriminalitet og hvitvasking	196
Personvern	198
IT-sikkerhet	200
God styring	200
Ansvarlig forvaltning i fond	202
GRI-INDEKS	204
OPPSUMMERT TCFD-RAPPORTERING	207
VEDLEGG:	
Vedlegg 1: Klimagassutslipp egen virksomhet	208
Metode for beregning av utslipp	208
Vedlegg 2: Metode for beregning av estimerte, finansierte klimagassutslipp	209
Overordnet om data og datakvalitet	209
Bedriftsmarkedsporteføljen	209
Boliglånsporteføljen	211

GENERELL INFORMASJON

Prinsipper for bærekraftrapporteringen

Hensikten med vår bærekraftrapportering er å vise hvordan vår virksomhet bidrar til en bærekraftig utvikling, hvilken påvirkning vi har på klima og miljø, sosiale forhold og samfunnet rundt oss, samt hvilke vesentlige risikoer og muligheter vi ser for vår virksomhet som følge av bærekraftfaktorer.

Bærekraftrapporten redegjør blant annet for våre mål og forventninger til oss selv, vesentlige tema vi jobber med, hva vi har gjort i 2023, samt hva vi skal jobbe med fremover.

Vi jobber for at vår rapportering om bærekraft i størst mulig grad skal være:

- Nøyaktig; vi skal rapportere korrekt informasjon på tilstrekkelig detaljnivå slik at leseren kan vurdere virkningene av arbeidet vårt.
- Balansert; vi skal rapportere nøkternt om både positive og negative forhold.
- Klar og tydelig; informasjonen skal presenteres på en forståelig måte.
- Sammenlignbar; slik at leseren kan få et inntrykk av utviklingen over tid og også sammenligne våre resultater med andre bedrifters rapportering.
- Fullstendig; vi skal gi informasjon som viser bredden i bærekraftarbeidet vårt og virkninger for hele rapporteringsperioden. Dette innebærer også at vi fremover må rapportere mer informasjon om bærekraftarbeidet i konsernets datterselskaper.

kraftarbeidet i konsernets datterselskaper.
• Etterprøvbar; slik at rapporteringen kan kontrolleres.

En forutsetning for god rapportering etter disse prinsippene er gode bærekraftdata. Per nå har vi svak datakvalitet på flere punkter. Derfor legger vi vekt på å vise hvilke forutsetninger, antakelser og estimater vi har brukt, og også fortelle om tiltak vi iverksetter for å forbedre datakvaliteten fremover.

Vi rapporterer årlig i forbindelse med årsrapporten. Dersom ikke annet er spesifisert, gjelder vår rapport for morbankens virksomhet.

Bærekraftrapporteringen er utarbeidet etter rapporteringsstandardene Global Reporting Initiative (GRI) og Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD).

Beregningene av finansierte klimagassutslipp er basert på Veileder for beregning av finansierte klimagassutslipp fra Finans Norge og PCAF-metodikken. Disse er basert på den internasjonale standarden «A Corporate Accounting and Reporting Standard», som er utviklet av «The Greenhouse Gas Protocol Initiative», også kalt GHG-protokollen. Dette er den mest anvendte metoden globalt for å måle egne utslipp av klimagasser. Vi har også brukt denne metoden for å beregne våre utslipp fra egen drift.

Rammeverk og FNs bærekraftsmål

Eksterne rammeverk, forpliktelser og medlemskap

Bankens bærekraftarbeid bygger på prinsippene i FNs bærekraftsmål, FNs Global Compacts ti prinsipper for ansvarlig næringsliv og FNs prinsipper for bærekraftig bankdrift (UNEP FI). I tillegg bygger arbeidet på bankens sparebanktradisjoner, gjeldende virksomhetsstrategi og på anbefalingene fra bransjeorganisasjonen Finans Norge i «Veikart for grønn konkurransekraft i finanssektoren».

Som del av SpareBank 1 Gruppen er vi medlem i FNs Global Compact. Dette er verdens største initiativ for næringslivets samfunnsansvar. I 2023 ble vi medlem av PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials), et internasjonalt partnerskap for standardisert beregning

og rapportering av klimagassutslipp. Vi startet også opp miljøfyrtårnsertifiseringsprosess i 2023.

FNs bærekraftsmål

FNs 17 bærekraftsmål ligger til grunn for konsernets bærekraftarbeid. Basert på vår doble vesentlighetsanalyse og strategi har vi i 2023 valgt fem mål som vi mener er spesielt relevante for vår virksomhet og påvirkning:

Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.

Vi skal fremme inkludering og mangfold gjennom vår forretningsdrift. Vi skal bruke vår rolle som finansiell samarbeidspartner til å skape økt bevissthet om bærekraft, og bidra til sunn vekst i form av bærekraftige arbeidsplasser og økonomi. Vi skal bidra til beskyttelse av arbeiderrettigheter gjennom krav til våre leverandører og forretningspartnere.

Mål 9: Industri, innovasjon og infrastruktur: Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon

Vi skal fremme bærekraftig næringsutvikling og bidra til omstilling av næringslivet i vårt markedsområde til å bli mer bærekraftig, med mer effektiv bruk av ressurser og mer utstrakt bruk av rene og miljøvennlige teknologiformer og industriprosesser.

Mål 13: Stoppe klimaendringene: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

Vi skal hjelpe våre kunder i omstilling til bærekraftige løsninger ved å tilby relevante produkter og tjenester og god finansiell rådgivning.

Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner: Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling

Gjennom vårt arbeid mot økonomisk kriminalitet bidrar vi til reduksjon av ulovlige finansstrømmer som undergraver en velfungerende velferdsstat. Arbeidet bidrar også til å stanse overgrep, utnyttning og menneskehandel.

Mål 17: Samarbeid for å nå målene: Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet, og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling.

Vi er overbevist om at samarbeid er den beste strategien for å nå felles mål. Sammen med våre kunder bygger vi bevissthet og kunnskap. Vi fokuserer på muligheter og lønnsomhet. Som del av SpareBank 1-alliansen samarbeider vi med 12 andre banker til beste for våre kunder.

Våre bærekraftsmål

Vi har satt følgende overordnede mål innen bærekraft. Det skal fremover settes flere mål og delmål og lages tiltaksplaner for relevante avdelinger i konsernet for å sikre at de overordnede målene nås.

For bankvirksomheten

Klima og miljø

- **Egen virksomhet er klimanøytral i 2030.** Dette innebærer at vi innen utgangen av 2030 skal kutte utslippene fra egen drift i scope 1-3 med minimum 50 prosent i forhold til 2019, og kompensere for resten på en ansvarlig måte.
- **Klimanøytral finansierings- og investeringsportefølje i 2050.** Vi skal sette delmål for vårt arbeid innen klima og miljø i tråd med CSRD-regelverket med tilhørende standarder.

Grønn omstilling

- **Finansiere 5 mrd. kroner i bærekraftige utlån og aktiviteter i 2030.** Bærekraftige utlån og aktiviteter er i henhold til vårt grønne obligasjonsrammeverk og/eller EUs taksonomi. Målet gjelder grønne utlån samlet for privatmarked (PM) og bedriftsmarked (BM), inkludert utlån overført til kredittforetak. Det settes delmål for PM og BM for å oppnå det overordnede målet.

For hele konsernet

Kampen mot økonomisk kriminalitet

- **Vi har nulltoleranse knyttet til økonomisk kriminalitet.**
- **Konsernet skal kjennetegnes av høy etisk standard.**

Likestilling

- **Kjønnsbalanse på alle ledernivåer innen 2025** Minimum 40% av hvert kjønn.
- **Lønnsforskjeller skal kunne begrunnes med objektive kriterier.**

Datakvalitet

Erfaringene våre hittil viser at manglende data eller svak datakvalitet særlig er en utfordring når det gjelder målene våre innen klima og miljø og grønn omstilling. Arbeidet med å sette gode mål blir der

med et arbeid som vil fortsette i 2024, samtidig som vi jobber med å øke datatilfanget og datakvaliteten, og forbereder etterlevelse av de kommende bærekraftrapporteringskravene (CSRD).

Våre bærekraftforventninger

I 2023 har vi justert det vi tidligere kalte ambisjoner, og formulert dem som klare forventninger. Konsernet skal bidra til å nå målsettingene innen bærekraft gjennom arbeid med følgende forventninger som vi har

til vår organisasjon, våre produkter og tjenester, vårt samfunnsengasjement og overfor våre leverandører, forretningspartnere og våre kunder.

Vår organisasjon

- Vi skal innarbeide bærekraft i alle relevante arbeidsprosesser
- Vi skal jobbe kontinuerlig og systematisk for å redusere klimagassutslipp fra vår egen virksomhet
- Vi skal respektere internasjonalt anerkjente menneskerettigheter og ikke medvirke til brudd på disse rettighetene
- Vi skal jobbe aktivt for likestilling, mangfold og inkludering i vår organisasjon
- Vi skal ha kompetanse på bærekraft

Våre produkter og tjenester

- Vi skal hjelpe kundene våre i omstilling til bærekraftige løsninger ved å tilby relevante produkter og tjenester og god finansiell rådgivning
- Vi skal bidra til at våre kunder har en aktiv holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko
- Vi skal vurdere ESG-faktorer i kredittprosessene i bankvirksomheten
- I vår bankvirksomhet skal vi ikke finansiere kunder som opererer i strid med våre bærekraftprinsipper, eller der ESG-risiko vurderes å være høy, og denne ikke er av forbigående karakter

Vårt samfunnsengasjement

- Vi skal være lokal kompetansebygger på økonomi og bidra til å styrke utdanningsmiljøet lokalt
- Vi skal støtte initiativ som bedrer oppvekstvilkår
- Vi skal bidra til lokale klima- og naturtiltak

Våre leverandører og forretningspartnere

- Skal ha et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede
- Skal utøve sin virksomhet i tråd med retningslinjer for ansvarlig næringsliv og bidra til en bærekraftig omstilling
- Vi forventer at våre leverandører oppfyller våre krav til leverandører om bærekraft og etisk forretningsvirksomhet

Våre kunder

- Vi forventer at våre bedriftskunder inntar en bevisst holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko, og driver i tråd med lover og forskrifter på sitt felt

Forankring og organisering av bærekraftarbeidet

Formålet med vårt bærekraftarbeid er å bidra til bærekraftige lokalsamfunn og en bedre fremtid i tråd med Parisavtalen. Vi skal hjelpe kundene våre i omstilling til bærekraftige løsninger ved å tilby relevante produkter og tjenester og god finansiell rådgivning.

Vi jobber med bærekraft for å sikre at vi:

- er relevante og konkurransedyktige for kundene våre
- forsterker de positive påvirkningene vi har på samfunnet rundt oss, og begrenser de negative
- opprettholder økonomisk lønnsomhet
- forvalter vårt gode omdømme
- opprettholder god risikohåndtering
- fortsetter å være et attraktivt investeringsobjekt
- fortsetter å være en attraktiv arbeidsplass.

Forankring i visjon, verdier og virksomhetsstrategi

Vår visjon er å være en drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region. Visjonen peker retning for arbeidet vårt og etablerer bærekraft som en sentral del av vår virksomhet.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har fire grunnverdier: Nær, dyktig, engasjert og framtidsrettet. Verdiene

bygger på sparebanktradisjonen og innebærer å ta et utvidet ansvar for utviklingen av samfunnet. Bærekraft er slik solid forankret i bankens verdigrunnlag.

I 2023 oppdaterte SpareBank 1 Ringerike Hadeland sin virksomhetsstrategi og vil fremover i større grad jobbe kontinuerlig med strategiarbeid. Tilnærmingen skal sikre at virksomheten kan gjøre nødvendige endringer raskere, i takt med omverdenens utvikling.

I arbeidet er det blant annet lagt til grunn at bransjen opplever et betydelig pådrag i myndighetenes regulering, spesielt innenfor områdene økonomisk kriminalitet og bærekraft. Dobbel vesentlighetsanalysen innen bærekraft er også lagt til grunn for oppdateringen av virksomhetsstrategien.

Bærekraft er ett av fire hovedområder i strategien, og arbeidet med bærekraft skal sikre at vi er relevante og konkurransedyktige. Innen bærekraft er det pekt på fire områder som virksomheten må jobbe med: kompetanse, grønn portefølje, reduksjon av klimagassutslipp i egen drift, samt data.

I 2024 skal det jobbes videre med tiltak og gjennomføring med bred involvering i hele organisasjonen.

Bærekraft i virksomhetsstrategien:

Kompetanse

Økt kunnskap om bærekraft er første skritt. I kommende periode skal vi utvikle dette til kompetanse gjennom praksis for god bruk – i økonomisk rådgivning for kunder, og i andre interne fagområder som datainnhenting, analyse, etterlevelse og rapportering.

Egen drift

Vi skal bidra til å bli et lavutslippssamfunn gjennom løpende å redusere egne klimautslipp i vår virksomhet. Dette skjer eksempelvis gjennom lavere innkjøpt energimengde, reduserte utslipp fra anskaffelser av varer og tjenester, gjennom grønnere transport og gjennom økt digitalisering.

Grønn portefølje

På sikt vil det bli mer gunstig for oss å finansiere grønne eiendeler – som vi ønsker skal komme kundene våre til gode. Vi prioriterer derfor å jobbe aktivt for å øke finansiering av nye eiendeler som tilfredsstillende taksonomien og vårt grønne rammeverk, og vi bidrar til at grønne produkter skal være økonomisk lønnsomme for våre kunder gjennom helhetlig økonomisk rådgivning.

Data

For å styre bærekraftsrisikoer og realisere muligheter som oppstår, trenger vi gode data om objektene vi finansierer. Vi skal innhente og behandle nødvendige data om våre pant, gjennom identifisering av datakilder, god samhandling med våre kunder og samarbeidspartnere, og med gode systemer for løpende oppdatering.

Policy og behandling i styrende organer

Policy for bærekraft er bankens øverste styrende dokument for arbeidet med bærekraft. Retningslinjen gjelder for hele konsernet så langt det er relevant. Retningslinjen fastsettes av styret og oppdateres årlig, blant annet basert på dobbel vesentlighetsanalysen og risikokartlegging av bærekraftområdet.

I 2023 har styret behandlet en rekke saker knyttet til bankens bærekraftarbeid. Bankens representantskap har også hatt bærekraft på agendaen.

Slik organiserte vi bærekraftarbeidet i 2023

Styret er ansvarlig for å fastsette strategi, mål, policy og risikotoleranse for bærekraftsrisiko. Administrerende direktør har overordnet ansvar for det daglige arbeidet med bærekraft. Banksjef Organisasjon og utvikling har ansvar for bærekraftarbeidet på vegne av administrerende direktør. Fagsjef bærekraft rapporterer til banksjef Organisasjon og utvikling og har fagansvar for bærekraftområdet. I 2023 ansatte vi en bærekraftcontroller som rapporterer til økonomisjef og samarbeider tett med fagsjef bærekraft. I tillegg foregår det daglige bærekraftarbeidet i bankens ulike avdelinger. Ansvarsfordelingen er nærmere beskrevet i kapitlet Styring av klimarelaterte risikoer og muligheter.

Det er etablert et bærekraftforum i banken som skal bidra til informasjonsdeling og koordinering av bærekraftarbeidet på tvers i tråd med overordnet strategi og planer. Forumet skal gi ledergruppa innspill i strategiske og prinsipielle bærekraftsspørsmål og består av ansatte som arbeider tett med oppfølging av bærekrafttiltak eller har andre nøkkelroller i bærekraftarbeidet.

I 2023 organiserte vi også deler av bærekraftarbeidet i prosjekter knyttet til forberedelse av kommende rapporteringskrav i EUs taksonomi og Corporate sustainability reporting directive (CSRD). Samarbeid mellom HR-avdelingen og fagsjef bærekraft var også vesentlig for å få realisert kompetanseløftet innen bærekraft i 2023.

Samarbeid i SamSpar

SpareBank 1 Ringerike Hadeland deltar i SamSpar, et samarbeid mellom de mindre sparebankene i SpareBank 1-alliansen. Høsten 2023 ble samarbeidet om bærekraft formalisert gjennom opprettelsen av fagråd bærekraft i SamSpar. Fagrådet ledes for tiden av SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Faglig samarbeid er viktig for å utvikle bærekraftområdet til det beste for våre kunder og lokalsamfunnene vi er en del av.

Interessenter

SpareBank 1 Ringerike Hadeland forholder seg til omgivelsene, der utvikling og forvaltning av verdier skjer i samspill med kunder, eiere, medarbeidere, myndigheter, media, lokalsamfunn med flere. Alle disse aktørene har forventninger til oss knyttet til bærekraft, og det er derfor vi anser dem som interessenter. Vi vil skille oss positivt ut – og arbeider for å oppfylle forventningene hver dag.

Hensikten med vår interessentdialog er å forstå våre interessenters forventninger til oss og få innspill til vårt bærekraftarbeid. Det er også nyttig å utforske nye muligheter sammen. Interessentdialogen foregår blant annet som ledd i dobbel vesentlighetsanalysen vi gjennomfører på bærekraft, men også i form av kundeundersøkelser, årlig bærekraftundersøkelse, deltakelse i ulike nettverk og møteplasser, samt i dialog med våre tillitsvalgte og ansatte, kunder og leverandører. På bakgrunn av interessentdialogen prioriterer vi stadig tiltak for å forbedre og utvikle arbeidet vårt.

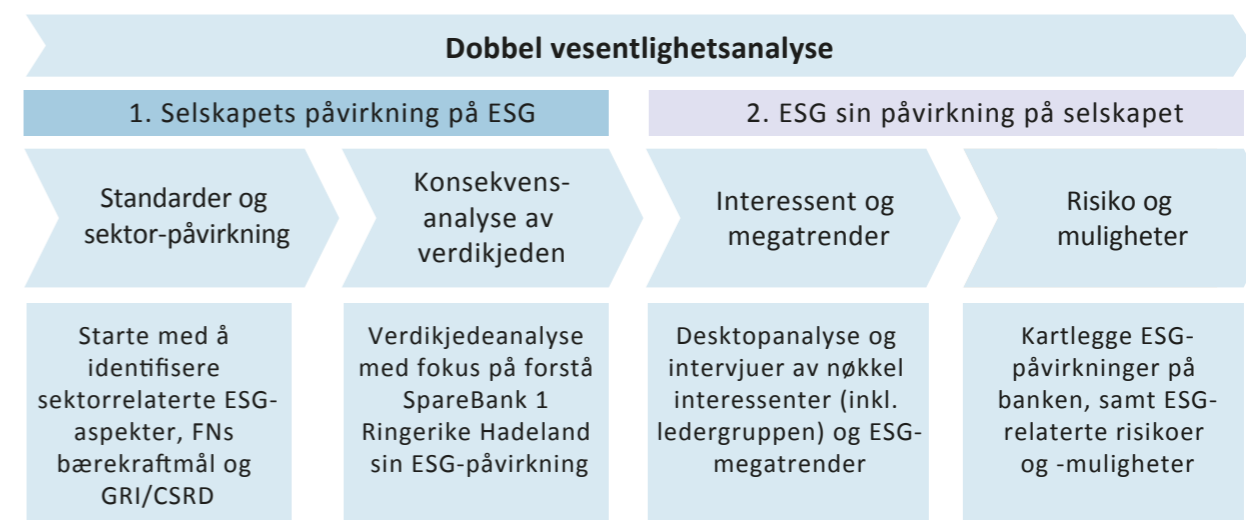
Våre interessenter innen bærekraft:

Dobbel vesentlighetsanalyse

I 2023 har vi for første gang gjennomført en dobbel vesentlighetsanalyse. En slik analyse handler om å vurdere hvordan et selskap påvirker og blir påvirket av omgivelsene, for å prioritere hvor fokuset for bærekraftarbeidet skal rettes. Formålet med en dobbel vesentlighetsanalyse er å forstå både (1) hvilken påvirkning selskapets aktiviteter har på omverdenen gjennom

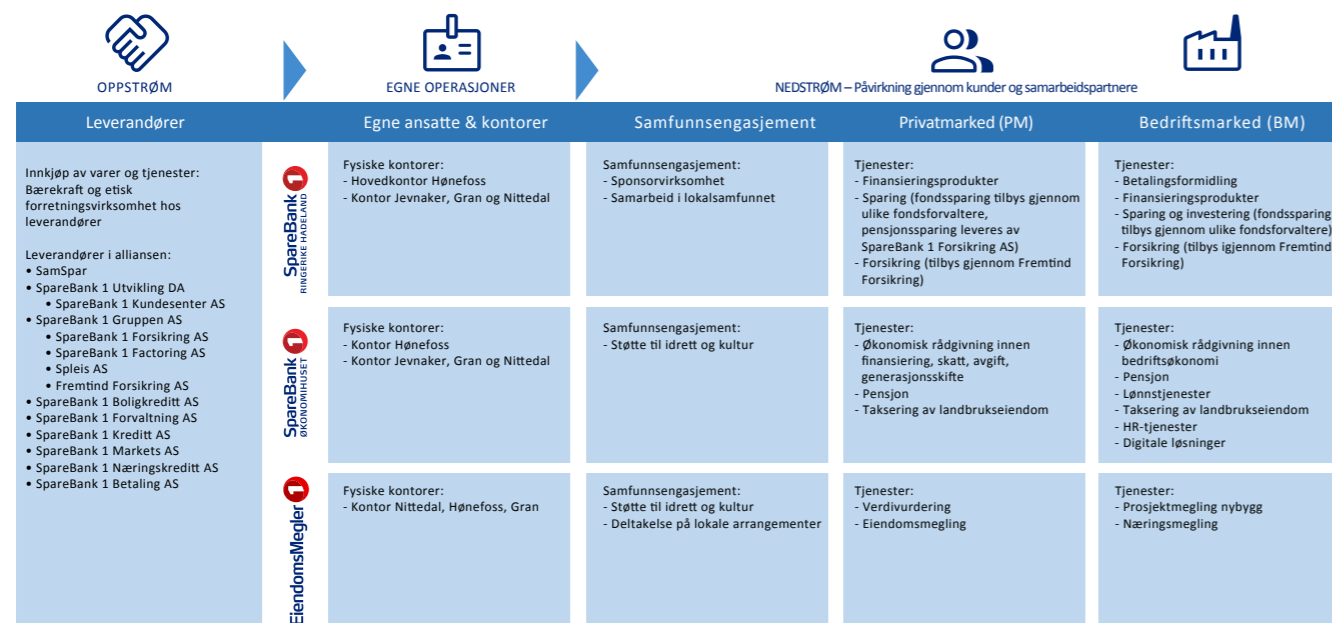
selskapets verdikjede, samt (2) hvilke bærekraftforhold som påvirker selskapets langsiktige verdiskapning, altså finansiell vesentlighet. Analysen er et godt verktøy som grunnlag for vårt arbeid med bærekrafttiltak og rapportering. Metodikken vi har brukt for å gjennomføre analysen er nærmere beskrevet i figuren nedenfor.

Verdikjedeanalyse og påvirkninger

Vi gjorde en verdikjedeanalyse for å identifisere de største påvirkningene vi som virksomhet har på omverdenen. Alle foretak har en innvirkning på samfunnet og verden rundt seg innen bærekrafttemaer, både positivt

og negativt, og dette belyses i en påvirkningsanalyse. Vi har først definert vår verdikjede, fra oppstrøm til nedstrøm. Vår verdikjede på konsernnivå inklusive datterforetak er vist i figuren nedenfor.

Deretter har vi plassert påvirkninger i tilhørende deler av banken sin drift (leverandører, egne operasjoner, samfunnsengasjement, og kundeledet BM og PM). Disse påvirkningene er kategorisert etter positive og negative påvirkninger, og derfra rangert ut fra nivå av alvorlighetsgrad (scale) og omfang (scope), og til slutt oppsummert som enten lav, medium eller høy påvirkning. Vi skilte også mellom hva som er faktiske påvirkninger nå, og hva som er potensielle fremtidige påvirkninger. I tillegg skilte vi mellom direkte og indirekte påvirkninger.

Denne delen av analysen ble blant annet gjennomført på en workshop med alle ledere i konsernet, der ulike påvirkninger ble diskutert og rangert. Analysen er også forankret i bankens bærekraftforum og ledergruppe. Analysen viser at den største potensielle og faktiske påvirkningen ligger nedstrøms i privat- og bedriftsmarkedet. De mest vesentlige påvirkningene er vist i figuren nedenfor:

	Type påvirkning fra selskapet	Hvor i verdikjeden?	Vurdering av påvirkningen
	Indirekte klima- og naturpåvirkning	Bedriftsmarkedet og privatmarkedet	Nå: Negativ påvirkning Potensiell positiv
	God styring, antihvitvask-arbeid, personvern og datasikkerhet	Bedriftsmarkedet, privatmarkedet og i samfunnet	Nå: Positiv påvirkning. Potensiell negativ
	Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden	Leverandørkjeden	Potensiell positiv eller negativ

Indirekte klima- og naturpåvirkning i privatmarkedet og bedriftsmarkedet

Vi har per nå en negativ, indirekte påvirkning på samfunnet rundt oss fordi vi gjennom å gi lån til bedrifter og privatpersoner, finansierer klimagassutslipp og naturpåvirkning. I bedriftsmarkedet har næringene vi er eksponert for negative påvirkninger på klima gjennom blant annet ressursbruk og avfall, anleggsvirksomhet, transport og drift. Næringene har negativ naturpåvirkning gjennom areallbruk og forurensning.

Fremover kan vi ha en positiv påvirkning på utviklingen, hvis vi klarer å bidra til utslippskutt og ivaretagelse av natur gjennom våre produkter og rådgivning.

God styring, antihvitvask-arbeid, personvern og datasikkerhet

Økonomisk kriminalitet undergraver det finansielle systemets integritet og er en trussel mot velferdssamfunnet og et sunt næringsliv. Vi og andre banker har plikt til å gjennomføre tiltak for å forebygge, avdekke og avverge svindel, hvitvasking, sanksjonsomgåelse og terrorhandlinger. Ved å jobbe aktivt på dette feltet og etterleve lover og retningslinjer, gir vi i dag et positivt bidrag til et sunt næringsliv i vårt markedsområde. Der som vi ikke jobber godt på dette feltet, kan virkningen potensielt bli negativ.

Personvern og datasikkerhet er strengt regulert, og vi er avhengige av kundenes tillit. Det er derfor viktig for oss å sikre verdiene og dataene vi forvalter. Gjennom gode rutiner, verktøy og kontroller er påvirkningen i dag positiv, men den kan bli negativ om noe skulle gå galt på disse områdene.

Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden

SpareBank 1 Ringerike Hadeland kan ha en potensiell positiv påvirkning gjennom ansvarlige innkjøp og oppfølging av åpenhetsloven, som styrker konkurransebetingelsene for leverandører som opererer på en god måte.

Interessent- og megatrendanalyser

For å forstå hva som er vesentlig for våre interessenter, gjorde vi en interessentanalyse. SpareBank 1 Ringerike Hadeland påvirker en rekke interessenter, og vi er også avhengig av samspillet med flere av disse for å lykkes. Hva som er vesentlig for banken er derfor naturlig knyttet til hva som er vesentlig for våre interessenter.

Som utgangspunkt for analysen har vi definert våre viktigste interessenter. Disse består av eiere, ansatte herunder også ledergruppen, kunder, lokalsamfunnet, kapitalmarkedene, myndigheter, interesseorganisasjoner, leverandører, media, og lokal politikk og kommunal forvaltning i vårt markedsområde. Det er hentet inn informasjon fra personlige intervjuer med nøkkelpersoner fra ledergruppen, samt interne og eksterne intervjuer i tillegg til markedsundersøkelser og desktop analyser.

Hva som er vesentlig for oss må også sees i lys av den globale og nasjonale utviklingen innen bærekraft. I megatrendanalysen så vi på globale og nasjonale trender som kan påvirke hva selskapet må ta hensyn til fremover. Disse er identifisert gjennom eksisterende litteratur, slik som artikler, rapporter og regulatoriske oppdateringer. Trendene vi har identifisert og analysert er globale klimaendringer, tap av natur og biomangfold, databasert innsikt og teknologi, sosiale rettigheter og demografisk utvikling.

Scenarioanalyse av risikoer og muligheter

Gjennom interessent- og megatrendanalysene identifiserte vi risikoer og muligheter for vår bank. Hvordan vi påvirkes og hvilke risikoer og muligheter som er mest vesentlige, vil avhenge av hvordan verden utvikler seg, og hvilken effekt regulatoriske krav til slutt har. De prioriterte risikoene og mulighetene ble derfor plassert i to scenariomatriser basert på om verden fortsetter som før («Business as usual») eller følger «grønn omstilling»-scenarioet, og hvordan dette vil ha utslag på banken. Risiko- og mulighetsbildet endrer seg, avhengig av hvilket scenario som legges til grunn.

I vurderingene i analysen har vi valgt å ta utgangspunkt i at EUs strategi for bærekraftig omstilling, «EU Green Deal», får gjennomslag og flytter kapital i en grønn retning. Videre «tror vi på» at våre ulike interessenter jobber for å oppnå ESG-målene de har kommunisert offentlig. Det vil blant annet medføre strengere ESG-reguleringer og økt fokus på selskapers påvirkning på natur, klima og mennesker. Vi har altså lagt til grunn «grønn omstilling»-scenarioet frem mot 2030.

For vektning av risiko er det gjort en vurdering av sannsynlighet for at risikoen inntreffer og graden av konsekvens. For å prioritere muligheter er det gjort vurdering av grad av oppside og tilhørende ressurskostnad. Tabellen nedenfor viser de mest vesentlige risikoene og mulighetene, gitt scenarioet «grønn omstilling»:

Muligheter	
Tilgang til kapital gjennom grønne obligasjoner	Ved å utstede grønne obligasjoner kan banken utvide muligheten til kapitaltilgang
Øke konkurransefortrinn ved lokal tilstedeværelse	Vi har høy markedsandel i regionen og kan bruke vår lokale tilstedeværelse til å skape verdi for kunden og lokalsamfunnet knyttet til bærekraft
Tilby produkter og tjenester med fokus på bærekraft	Utvikling av et bredt utvalg av produkter og tjenester med fokus på bærekraft kan gi et utvidet mulighetsrom i markedet
Tilby god ESG-rådgivning	God rådgivning i privat- og bedriftsmarkedet kan bidra til bærekraftig utvikling i vårt markedsområde og en god omstilling for våre kunder
Risikoen	
ESG-reguleringsbrudd	Manglende kapasitet, kompetanse og ressurser kan potensielt medføre at vi ikke klarer å følge opp de regulatoriske kravene
For liten grønn portefølje	Banken kan potensielt oppleve utfordringer i fremtiden dersom andelen av utlånsporteføljen som er rettet mot bærekraftige prosjekter blir for lav. Dette kan gi økt kredittisiko gjennom klimarisiko for delen av porteføljen som ikke innfrir kravene i overgangen til et lavutslippssamfunn. Det kan også potensielt gi økt likviditetsrisiko ved å gjøre det mer krevende for banken å hente inn kapital.
For lav ESG-kompetanse	Kan potensielt lede til mangelfull eller feilaktig rådgivning, mangelfulle retningslinjer, svake rutiner, og feilaktige kredittvurderinger

Store deler av konsernet var med på Ringeriksmaraton og Barnas Ringeriksmaraton. I 2023 stilte vi med ni 8-mannslag, tre parmaratonlag og to helter som skulle løpe hele veien fra Vik til Jevnaker. Som løper møtte du oss på Røyse skole, hvor vi delte ut vann på 2. etappe.

Vesentlige bærekrafttemaer

Gjennom dobbel vesentlighetsanalysen som er omtalt over, har vi identifisert vesentlige bærekrafttema for vår virksomhet. Et bærekrafttema kan være vesentlig fordi det medfører betydelige risikoer eller muligheter, eller

fordi selskapet har en betydelig påvirkning på miljø og samfunn. De vesentlige temaene er oppsummert i figuren nedenfor:

Vi vil fremover videreutvikle, justere og oppdatere den doble vesentlighetsanalysen ved behov og minst årlig.

Analysen vil danne grunnlaget for bærekraftarbeidet og rapporteringen om bærekraft fremover.

Vesentlige påvirkninger	Nærmere omtale i rapporten (kapittelnavn og side)
Indirekte klima- og naturpåvirkning i privatmarkedet og bedriftsmarkedet	<i>Klima og miljø</i> fra side 176
God styring, antihvitvask-arbeid, personvern og datasikkerhet	<i>Ansvarlig og etisk forretningsdrift</i> fra side 204
Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden	<i>Menneskerettigheter og arbeidsforhold i leverandørkjeden</i> side 201
Muligheter og risiko	
Tilgang til kapital gjennom grønne obligasjoner	<i>Rammeverk for grønn obligasjon</i> side 178
Øke konkurransefortrinn ved lokal tilstedeværelse	<i>Bankens rolle i lokalsamfunnet</i> fra side 202
Tilby produkter og tjenester med fokus på bærekraft	<i>Produkter og tjenester med fokus på bærekraft</i> fra side 178
Tilby god ESG-rådgivning	<i>Klima og miljø</i> fra side 176
ESG-reguleringsbrudd	<i>Ansvarlig og etisk forretningsdrift</i> fra side 204
For liten grønn portefølje	<i>Produkter og tjenester med fokus på bærekraft</i> fra side 178
For lav ESG-kompetanse	<i>Kompetanse om bærekraft</i> fra side 198

I 2021 gjorde banken en vesentlighetsanalyse og denne lå til grunn for fjorårets bærekraftrapportering. Vesentlige tema var da arbeid mot økonomisk kriminalitet og antihvitvasking, ansvarlig utlån, bærekraft i kredittprosesser og produkter med fokus på bærekraft, etikk og antikor-

ruptsjon, bankens rolle i lokalsamfunnet, klimarisiko og ansvarlig forvaltning (fond). Disse temaene fanges i stor grad opp av den doble vesentlighetsanalysen som er gjort i 2023, men den endrede metodikken gjør at funnene i analysen grupperes og struktureres noe annerledes.

KLIMA OG MILJØ

Finansbransjen har en svært sentral rolle i arbeidet med bærekraft og grønn omstilling. Gjennom kredittgivning og finansiering er bransjen en premissgiver for utviklingen av både næringsliv og private husholdninger. Vi ønsker å bidra til bærekraftige lokalsamfunn og en bedre fremtid i tråd med Parisavtalen. Vi skal hjelpe kundene våre i omstilling til bærekraftige løsninger ved å tilby relevante produkter og tjenester og god finansiell rådgivning.

Vi har rundt 62.600 personkunder, 5.600 bedriftskunder og 1.300 lag og foreningskunder. Daglig har våre rådgivere gode samtaler med mange av våre kunder rundt spørsmål om dagens og fremtidige økonomiske verdier for person og selskap.

Vår posisjon knyttet til finansiering av investeringer, virksomheter og prosjekter gir oss en mulighet til å påvirke og understøtte en bærekraftig samfunnsutvikling. Vi ønsker å jobbe sammen med kundene våre for å nå bærekraftmålene, og bidra til høyere bevissthet, kompetanse og endringshastighet.

Vi har per nå en negativ, indirekte klima- og naturpåvirkning på samfunnet rundt oss fordi vi, gjennom å gi lån til bedrifter og privatpersoner, finansierer klimagassutslipp og naturpåvirkning. Dette er et vesentlig bærekrafttema for oss. Fremover kan vi ha en positiv påvirkning på utviklingen, hvis vi klarer å bidra til utslippskutt og ivaretagelse av natur gjennom våre produkter og rådgivning.

Strategisk forankring

Våre bærekraftsmål For bankvirksomheten

Klima og miljø

- Egen virksomhet er klimanøytral i 2030.
- Klimanøytral finansierings- og investeringsportefølje i 2050.

Grønn omstilling

- Finansiere 5 mrd. kroner i bærekraftige utlån og aktiviteter i 2030.

Våre bærekraftforventninger

Til vår organisasjon

- Vi skal innarbeide bærekraft i alle relevante arbeidsprosesser
- Vi skal jobbe kontinuerlig og systematisk for å redusere klimagassutslipp fra vår egen virksomhet
- Vi skal ha kompetanse på bærekraft

Til våre produkter og tjenester

- Vi skal hjelpe kundene våre i omstilling til bærekraftige løsninger ved å tilby relevante produkter og tjenester og god finansiell rådgivning.
- Vi skal bidra til at våre kunder har en aktiv holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko
- Vi skal vurdere ESG-faktorer i kredittprosessene i bankvirksomheten
- I vår bankvirksomhet skal vi ikke finansiere kunder som opererer i strid med våre bærekraft-prinsipper, eller der ESG-risiko vurderes å være høy, og denne ikke er av forbigående karakter

Til vårt samfunnsengasjement

- Vi skal bidra til lokale klima- og naturtiltak

Til våre leverandører og forretningspartnere

- Våre leverandører og forretningspartnere skal ha et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede

Til våre kunder

- Vi forventer at våre bedriftskunder inntar en bevisst holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko

Området klima og miljø innebærer både muligheter og risikoer for banken. Vi ønsker å bidra til at produkter med fokus på bærekraft skal være økonomisk lønnsomme for våre kunder gjennom helhetlig økonomisk rådgivning. Ved å utstede grønne obligasjoner kan banken utvide tilgangen til kapital. Et bredt utvalg av produkter og tjenester med fokus på bærekraft vil kunne gi et utvidet mulighetsrom i markedet.

Samtidig kan banken potensielt oppleve utfordringer i fremtiden dersom andelen av utlånsporteføljen som er rettet mot bærekraftige prosjekter blir for lav. Dette kan gi økt kredittisiko gjennom klimarisiko for delen av porteføljen som ikke innfrir kravene i overgangen til et lavutslippssamfunn. Det kan også potensielt gi økt likviditetsrisiko ved å gjøre det mer krevende for banken å hente inn kapital.

Forankring i virksomhetsstrategien

- Kompetanse
- Grønn portefølje
- Reduksjon av klimagass i egen drift
- Data

Policyer og retningslinjer

- [Policy for bærekraft](#)
- Policy for styring av kredittisiko
- Kredittåndbøker
- [Krav til leverandører om bærekraft og forretningsetiske forhold](#)

Gjennomførte tiltak i 2023

- Gjennomført dobbel vesentlighetsanalyse innen bærekraft
- Revidert policy for bærekraft og våre bærekraftsmål
- Jobbet med å innarbeide bærekraftvurderinger i relevante risikovurderinger og styringsdokumenter
- Etablert mål for grønne utlån for 2024
- Etablert mål for andel grønne papirer i likviditetsporteføljen
- Etablert retningslinjer og krav for innhenting av energiklasse og energiattest for næringseiendommer
- Tatt i bruk ny ESG-modul i kredittprosessen for bedriftsmarked, som gir oss ESG-score på kundenivå og aggregert på porteføljenivå
- Blitt medlem av PCAF, som gir tilgang til bedre data for beregning av våre finansierte klimagassutslipp
- Gjennomført et kompetanseløft om bærekraft for våre rådgivere
- Økt ressursene som jobber med bærekraft ved å ansette bærekraftcontroller
- Monterte solceller på taket på hovedkontoret
- Startet prosessen med å bli miljøfyrtårnsertifisert
- Energimerket våre egne bygg

Rammeverk for grønn obligasjon

Banker kan bidra til å gjøre obligasjonsmarkedet «grønnere» ved å øke utstedelser av grønne obligasjoner¹. Dette kan også øke bankens tilgang til kapital, slik det er identifisert i vår dobbel vesentlighetsanalyse.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har i samarbeid med SEB utviklet et grønt rammeverk som dekker følgende områder:

- Energieffektive boliger
- Energieffektive næringsbygg
- Vannkraft
- Bioenergi
- Distribusjon av kraft
- Skogbruk
- Jordbruk

Rammeverket er klassifisert «Medium green» i tredjepartsattesteringen fra Cicero. Karakteren gis når rammeverket er vurdert å bidra til prosjekter og løsninger som er i tråd med FNs langsiktige bærekraftsmål. Multiconsult har, som uavhengig aktør, vurdert effekten av den delen av SpareBank 1 Ringerike Hadelands låneportefølje som er kvalifisert for grønne obligasjoner. [En nærmere rapportering på rammeverket](#) er publisert på bankens websider.

For ytterligere å bidra til å gjøre obligasjonsmarkedet grønnere har banken vedtatt å preferere grønne obligasjoner fremfor ikke-grønne ved investering av bankens likviditetsportefølje. Dette er nærmere omtalt i kapittelet om god styring.

Produkter og tjenester med fokus på bærekraft

Foto: Maskot Bildbyrå AB

Personkundemarkedet

Banken har etablert et grønt rammeverk med tilhørende produkter. Produktene som er etablert og videreutviklet for personkundemarkedet er miljølån og grønt boliglån. Bankens tilbyr i tillegg lån til el-bil. Produktene har blitt tilpasset og videreutviklet i takt med utviklingen gjennom året. Gjennom tjenesten Mitt Klimaspør i digitalbanken bidro vi til bevisstgjøring hos våre kunder om sammenhengen mellom personlig forbruk og CO2-utslipp.

I personmarkedet har grønne utlån om lag tredoblet seg fra fjoråret og er pr 31.12.2023 på 320 mill. kroner. Gjennom året har vi tilpasset både kundereiser og prisene på de grønne produktene og ser en positiv utvikling av nye grønne lån, spesielt det siste halvåret. Det er etablert mål for nye grønne utlån i personmarkedet for 2024. Målet er å doble utlån til 600 mill. kroner samt videreutvikle dagens produkter og etablere nye produkter.

Bedriftskundemarkedet

Vårt grønne rammeverk har vært utgangspunktet for utvikling av produkter med fokus på bærekraft innen bedriftsmarkedet. Vi tilbyr grønne bygge- og nedbetalingslån til virksomheter, prosjekter og tiltak som bidrar til det grønne skiftet i vår region. Aktiviteter som

kan kvalifisere er nybygg, kjøp og oppgradering av næringsbygg, landbruk, skogbruk og fornybar energi. I tillegg tilbyr vi miljølån til bankes privatkunder, som vi har som målsetting å distribuere via våre bedriftskunder som leverer produkter og tjenester som kvalifiserer for miljølånet.

I 2023 har bærekraft vært tema i kundesamtaler, kundemøter og avdelingsmøter i bedriftsmarkedsavdelingen. Bankens har vært samarbeidspartner til flere arrangementer for næringslivet der bærekraft var tema, blant annet Ringerikskonferansen og Hadelandskonferansen.

Banken er også deltaker i prosjektet Bærekraft Hadeland, som har som mål at næringslivet på Hadeland skal gå bærekraftig og lønnsomt inn i fremtiden. Prosjektet, som organiseres av Hadelandshagen, startet i 2022 og varer i tre år med deltakere fra lokalt næringsliv og an-

dre aktører i regionen. Det settes fokus på både miljø- og klima, sosiale forhold og økonomi. Utfordringen til deltakerne er å omstille sin forretningsmodell slik at den både er lønnsom og bærekraftig.

Det er etablert mål for grønne utlån i bedriftsmarkedet for 2024. Målet er å øke nye grønne utlån med 100 mill. kroner. Vi skal ta en enda tydeligere posisjon for hvordan vi skal påvirke våre kunder og samarbeidspartnere for å bidra til å nå FN's bærekraftsmål generelt og våre bærekraftsmål spesielt. Vi har også besluttet å utvikle flere grønne produkter til våre bedriftskunder som bidrar til det grønne skiftet.

(mill. kroner)	2023	Mål for 2024
Grønne utlån privatmarkedet	320	600
Grønne utlån bedriftsmarkedet	25	125

I 2023 arrangerte vi «Bedre råd»-kvelder i hele vårt markedsområde. Denne gangen prioriterte vi å gi førstegangskjøpere gode råd om sparing og veien til egen bolig i et samarbeid mellom bank og eiendomsmegler. Omkring 230 unge deltok.

¹ Jf. Veikart for grønn konkurransekraft i finansnæringen, fra Finans Norge.

Klimarisiko

Klimarisiko er risiko for skader og tap som følge av endringer i klima og klimapolitikken. Begrepet beskriver usikkerheten som klimaendringene skaper, og hvilken betydning denne usikkerheten kan få for økonomien som helhet og det enkelte selskap. Klimarisiko består av fysisk risiko, overgangsrisiko og ansvarsrisiko. «Fysisk klimarisiko oppstår fordi det er usikkerhet om fremtidige klimaendringer, mens overgangsrisiko oppstår fordi det er usikkerhet knyttet til fremtidig samfunnsutvikling, klimapolitikk og teknologiutvikling»².

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har en direkte klimarisiko

knyttet til egen drift, og en indirekte risiko knyttet til våre lånekunder. Klimarisiko kan bidra til mulig økt kredittisiko; altså faren for tap for banken som følge av at kunder ikke klarer å betale renter og avdrag eller oppfylle andre forpliktelser. Dette kan knyttes både til fysisk risiko og overgangsrisiko. Klimarisiko kan også påvirke banken på andre måter. Det er derfor viktig å kartlegge og styre klimarisikoen i våre porteføljer. Vi forventer også av oss selv at vi skal bidra til at våre kunder har en aktiv holdning til klimarisiko og bærekraft. Gjennom å gjøre våre kunder mer bevisste på klimarisiko kan vi ha en positiv påvirkning og bidra til klimatilpasning i vårt markedsområde.

Fysisk klimarisiko

Risiko for økonomiske konsekvenser av fysisk skade som følge av klimaendringer, for eksempel skade på eiendeler. Kilder til fysisk klimarisiko kan for eksempel være økt nedbør, flom, ras og stigende havnivå. Fysisk risiko inndeles i to grupper; akutt og kronisk, der akutt knytter seg til konsekvensene av ekstreme værhendelser, mens kronisk gjelder konsekvensene av de mer gradvise endringene som økt tørke.

Overgangsrisiko

Økonomisk risiko knyttet til overgangen til lavutslippssamfunnet, for eksempel som følge av endrede kundepreferanser, teknologiendringer eller myndighetskrav. Kilder til overgangsrisiko kan for eksempel være strengere klimakrav og inntreden av ny teknologi.

Ansvarsrisiko

Erstatningskrav knyttet til beslutninger eller mangel på beslutninger som kan knyttes til klimapolitikk eller klimaendringer.

Styring av klimarelaterte risikoer og muligheter

Styrets oppsyn med klimarelaterte risikoer og muligheter

Styret er ansvarlig for å fastsette strategi, mål, policy og risikotoleranse for bærekraft. Styret skal også påse at selskapet har tilstrekkelig styring og kontroll av bærekraft. Følgende system er etablert for å ivareta styrets oppsyn med klimarelaterte risikoer og muligheter:

- Styret behandler årlig forslag til revidering av policyen for bærekraft som er det overordnede styringsdokumentet om bærekraft i konsernet. Policyen legger føringer for arbeidet, herunder mål, organisering og ansvarsforhold, samt risikostyring.
- Det skal årlig gjøres en overordnet risikokartlegging av bærekraftområdet og en rapport om denne skal behandles i styret.

- Det skal årlig gjennomføres en dobbel vesentlighetsanalyse for å identifisere vesentlige påvirkninger, risikoer og muligheter i bærekraftarbeidet. Styret skal behandle en rapport om funnene i analysen.
- Styret skal kvartalsvis behandle en bærekraftrapport som gir informasjon om framdrift i arbeidet og utviklingen i de viktigste bærekraftrisikoene.
- Bærekraft er også inkludert i den kvartalsvise rapporteringen fra Risikostyring og Compliance til styret der det er relevant.
- Styret behandler også den årlige bærekraftrapporten der klimarelaterte risikoer og muligheter inngår.
- Styret behandler klimarisiko som en driver til øvrige risiki ved behandling av konsernets ICAAP-prosess. ICAAP er en vurdering av samlet kapitalbehov i banken.

I 2023 har styret revidert policy for bærekraft og vedtatt overordnede mål og forventninger for bankens bærekraftarbeid. Styret har også behandlet rapport fra gjennomføringen av dobbel vesentlighetsanalyse, samt kvartalsrapporter om bærekraft, der klimarelaterte risikoer og muligheter har inngått.

Ledelsens rolle i vurdering og håndtering av klimarelaterte risikoer og muligheter

Administrerende direktør har overordnet ansvar for det daglige arbeidet med bærekraft og skal påse at konsernet implementerer policy for bærekraft. Herunder minimum årlig, og når det skjer større endringer, rapportere hva som er selskapets største bærekraftrisikoer og hvordan de er håndtert. Banksjef Organisasjon og utvikling har ansvaret for bankens arbeid med bærekraft, herunder etterlevelse av bankens policy for bærekraft, strategi- og utviklingsarbeid, organisering, kompetanseutvikling og overordnet virksomhets- og risikostyring.

I tillegg har Banksjef Risikostyring & Compliance, Banksjef Økonomi/Finans, Banksjef Marked og kommunikasjon, Banksjef Personmarked og Banksjef Bedriftsmarked roller og ansvar knyttet til bærekraft og håndtering av bærekraftrisiko.

Fagsjef bærekraft har ansvaret for å bidra til videreutvikling av bankens bærekraftarbeid med særlig vekt på strategi, kompetanse og rapportering, samt ansvaret for rutiner, rammeverk og å holde seg oppdatert på nyheter og regelverksutvikling innen fagfeltet, gjennomføre risikoanalyse, samt opplæring og rapportering internt og eksternt.

Videre er det alle ledes ansvar å sørge for at de ansatte i sin enhet får den informasjon og opplæring som er nødvendig for å kunne jobbe ansvarlig med bærekraft innenfor enhetens ansvarsområde. Den enkelte medarbeider har ansvar for å sette seg inn i bankens bærekraftsprinsipper og mål samt bankens etiske retningslinjer. Enhver medarbeider skal også bidra aktivt til oppfyllelse av bærekraftstrategien og reduksjon av uønsket bærekraftrisiko i dagligarbeidet.

Følgende system er etablert for å ivareta ledelsens rolle i vurdering og håndtering av klimarelaterte risikoer og muligheter:

- Arbeidet med bærekraft er forankret i bankens ledergruppe.
- Ledergruppen forbereder revidering av policy for bærekraft, ICAAP-rapporteringen og andre saker til styret vedrørende klimarisiko og bærekraft.
- Ledergruppen og øvrig ledelse i banken er aktivt involvert i arbeidet med dobbel vesentlighetsanalyse der klimarelaterte risikoer og muligheter inngår.
- Ledergruppen behandler kvartalsrapporter om bærekraft.
- Identifisering og vurdering av bærekraftrisiko inngår

i samtlige risikokartlegginger i banken og også ved implementering av nye systemer, tjenester, produkter og prosesser. For de største risikoene som vurderes, skal det legges en strategi for videre utvikling og gjøres en vurdering av tilhørende kontrolltiltak.

- I alle kredittsaker i bedriftsmarkedet skal det gjøres en vurdering av ESG -og klimarisiko. Se nedenfor for nærmere omtale.
- Det er etablert et bærekraftforum som skal bidra til informasjonsdeling og koordinering av bærekraftarbeidet på tvers av organisasjonen i tråd med overordnet strategi og planer. Forumet skal gi ledergruppa innspill i strategiske og prinsipielle bærekraftsspørsmål og består av ansatte som arbeider tett med oppfølging av bærekraftiltak eller har andre nøkkelroller i bærekraftarbeidet.

I 2023 ble det gjennomført kompetanseløft om bærekraft for samtlige ledere i banken, som et ledd i å styrke ledelsens kunnskapsgrunnlag for god styring av klimarelaterte risikoer og muligheter.

Prosser for å identifisere, vurdere og håndtere klimarelatert risiko

I revidert policy for bærekraft er det nå fastsatt at SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal gjennomføre følgende tiltak for å identifisere, vurdere og håndtere bærekraftrisiko, herunder klimarisiko:

- Årlig risikokartlegging i forbindelse med revisjon av policy, med tilhørende kontroll- og styringstiltak.
- Årlig dobbel vesentlighets analyse for å identifisere og vurdere vesentlige påvirkninger, risikoer og muligheter i bærekraftarbeidet, med strategi for videre utvikling og tilhørende kontrolltiltak.
- Bærekraftrisiko skal inngå i samtlige risikokartlegginger i banken for å identifisere, vurdere og dokumentere bærekraftrisiko knyttet til tjenester, produkter, prosesser, systemer og leverandører/utkontrakterte tjenester.
- Bærekraftrisiko skal identifiseres, vurderes og dokumenteres ved nye og endringer av tjenester, produkter, prosesser, systemer og leverandører/utkontrakterte tjenester.

Risikokartleggingene ligger, sammen med andre vurderinger, til grunn for bankens arbeid innen bærekraftområdet og danner grunnlag for den årlige revideringen av policy for bærekraft.

Bærekraft i kredittprosesser i bedriftsmarkedet

Vi finansierer ikke prosjekter knyttet til våpen, kull, pornografi eller uregulert kryptovaluta. Våre kunder skal operere innenfor norske lover, og i bærekraftperspektivet vektlegges særskilt lover knyttet til beskatning, arbeidsmiljø, diskriminering og forurensning. Kunder som opererer i strid med lover eller allment etisk problematisk virksomhet, skal ikke innvilges kreditt.

² Kilde: «Klimarisiko og Oljefondet» s 34, [Regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

I alle kredittsaker skal det gjøres en vurdering av ESG- og klimarisiko. Vurderingen skal være risikobasert og tilpasset segmentet kunden tilhører. Hensikten er å vurdere hvordan kredittrisikoen påvirkes når det gjelder betjeningsevne, verdi av sikkerheter og omdømme. Banken benytter en egen modul for vurdering av ESG- og klimarisiko i kredittsaker for kredittengasjementer av en viss størrelse. For mindre kunder gjør rådgiverne en overordnet vurdering av om virksomheten er utsatt for negative effekter som følge av klimarelaterte endringer, brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter eller økonomisk kriminalitet. I 2023 tok vi i bruk en ny ESG-modul i kredittprosessen som gir oss ESG-score på kundenivå og aggregert på porteføljenivå. Dette setter oss i stand til å sette ambisjoner for en bærekraftig utvikling av kundeporteføljen gjennom økt bevisstgjøring og benchmark.

Vi har etablert retningslinjer og krav for innhenting av energiklasse og energiattest for næringseidomsobjekter som finansieres av banken, og dette er dokumentasjon som innhentes i forbindelse med innvilgelse av finansiering. Energitiltak diskuteres med bedriftskunder som finansierer nybygg og oppgraderinger og påkostninger på eksisterende eiendommer. Fra 2024 har vi som ambisjon å innhente energiattest for eiendommer over 20 mill. kroner som

banken finansierer. Det er et mål å øke andelen energi-merkede næringsbygg vesentlig.

Vi har som policy at vi skal delta og være en pådriver i samarbeid med SpareBank 1-alliansen om implementering av hensiktsmessig verktøy for vurdering av klima- og miljørisiko, herunder overgangsrisko, i våre kredittsaker.

Innen personmarkedet vil vi i 2024 fortsette arbeidet med å få inn vurderinger av ESG-kriterier i utlån og finansieringsløypene.

Klimarisiko i bankens markedsområde

Bankens hovedmarkedsområde er innenfor de seks kommunene, Ringerike, Gran, Jevnaker, Nittedal, Hole og Lunner.

Norsk klimaservicesenter har laget klimaprofiler som oppsummerer hvilke konkrete utslag klimaendringene kan gi fram mot slutten av århundret i norske fylker. Profilene er basert på et scenario der de globale klimagassutslippene fortsetter i samme takt som de har gjort de siste tiårene.

Norsk klimaservicesenter peker på følgende fysiske klimarisikoer for kommunene i vårt markedsområde³:

Sannsynlig økning	
Ekstrem nedbør (Buskerud, Oppland, Akershus)	«Det forventes at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig både i intensitet og hyppighet. Dette vil også føre til mer overvann».
Regnflom (Buskerud, Oppland, Akershus)	«Det forventes flere og større regnflommer, og i mindre bekker og elver må man forvente en økning i flomvannføringen».
Jord- flom- og sørpeskred (Buskerud, Oppland, Akershus)	«Økt fare som følge av økte nedbørmengder».
Mulig sannsynlig økning	
Tørke (Buskerud, Oppland, Akershus)	«Det forventes små endringer i sommernedbør» i Buskerud og Akershus, og økt sommernedbør i Oppland. Høyere temperaturer og økt fordamping gir økt fare for tørke om sommeren i alle fylkene.
Isgang (Buskerud, Oppland)	«Kortere isleggings sesong, hyppigere vinterisganger samt isganger høyere opp i vassdragene enn i dag». For Akershus er faren for isgang sannsynlig uendret eller mindre enn i dag, på grunn av kortere isleggings sesong og mindre ismengder.
Snøskred (Buskerud, Oppland)	«Med varmere og våtere klima vil det oftere regne på snødekt underlag. Dette kan redusere faren for tørrsnøskred og øke faren for våtsnøskred i skredutsatte områder».
Kvikkleireskred (Buskerud og Akershus)	«Økt erosjon som følge av kraftig nedbør, og økt flom i elver og bekker, kan utløse flere kvikkleireskred».

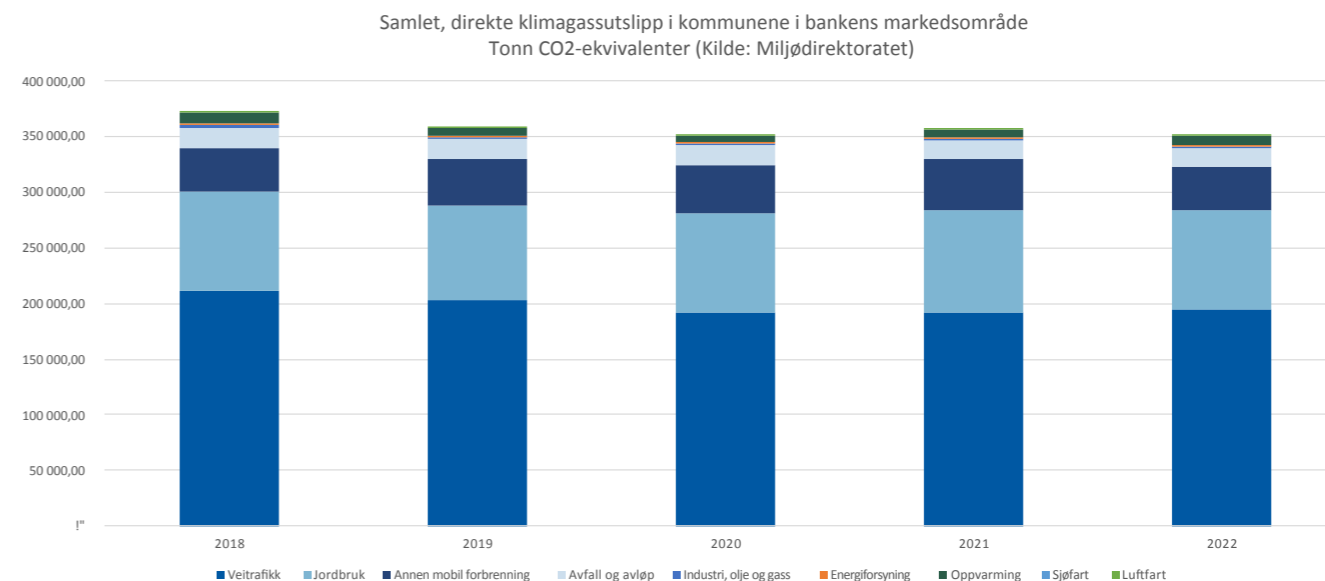
³ Kilde: Norsk Klimaservicesenter

Dette beskriver forventet utvikling i fysisk klimarisiko i vårt markedsområde på lang sikt. I neste delkapittel kan du lese om hvordan vår utlånsportefølje er påvirket av fysisk klimarisiko per nå.

Ifølge Miljødirektoratets beregninger, var det direkte utslippet fra bankens markedsområde i 2022 på 350.390 tonn CO₂-ekvivalenter, ned 2 prosent fra 2021. Tallene for

2022 er de nyeste tilgjengelige. Utslippene stammer hovedsakelig fra veitrafikk som står for om lag 56 prosent av utslippene. Utslipp fra jordbruk står for 25 prosent.

Utslippene sier både noe om mulige overgangsriskoer for næringslivet i vårt område, men viser også en mulighetsside; i hvilke bransjer kan endringstiltak ha størst utslippsreducerende effekt.

Kilde: Sammenligne klimagassutslippene i flere kommuner - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)

Klimarisiko i bankens utlånsportefølje

Bankens utlånsportefølje inkl. kredittselskaper består av 66 prosent utlån til personmarkedet og 34 prosent utlån til bedriftsmarkedet, jf. note 8 til årsregnskapet. Utlån til personmarkedet er hovedsakelig til boligformål.

Fysisk klimarisiko

Banken identifiserer pantesikkerheter i utlånsporteføljen som er utsatt for fysisk klimarisiko basert på informasjon fra Norkart som har sammenstilt offentlig tilgjengelige data. Nedenfor gis en status per 31.12.23 over våre panteobjekter i eiendom. Vi stiller krav om at panteobjekter vi finansierer er forsikret.

Kvikkleire

Om lag 6,5 prosent, 1043 stykk, av pantesikkerhetene er utsatt for økt risiko knyttet til kvikkleire. Dette omfatter eiendommer med lav, middels og høy faregrad, og også eiendommer med kvikkleirefare innen 200 meter. Om lag 42,3 prosent av pantesikkerhetene er vurdert

å ikke ha økt risiko for kvikkleire, og hele 51,3 prosent av panteobjektene er ikke kartlagt for denne fysiske klimarisikoen.

Snøskred

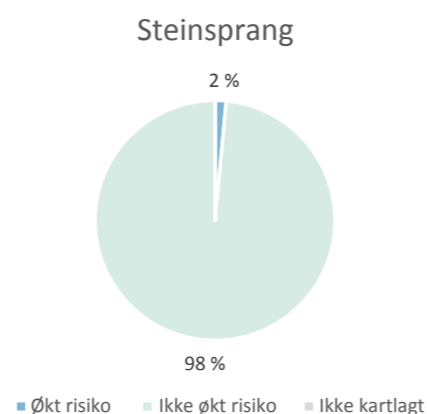
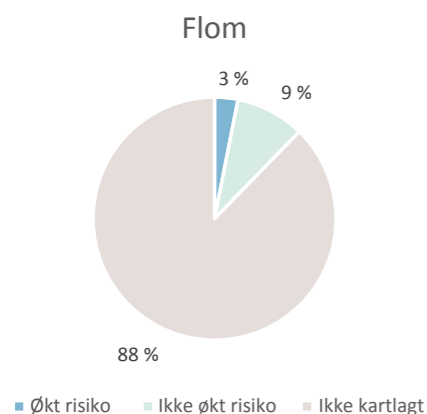
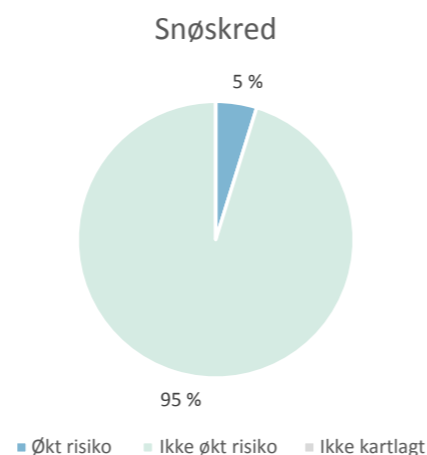
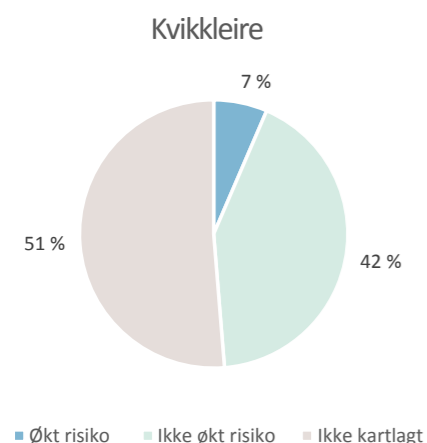
Om lag 4,8 prosent, 773 stykk, av bankens panteobjekter ligger innenfor soner med fare for snøskred. 95,2 prosent av pantesikkerhetene er vurdert å ikke ha økt risiko for snøskred.

Flom

Om lag 3,1 prosent, 501 stykk, av pantesikkerhetene er utsatt for økt flomfare. Dette omfatter 10, 20, 50, 100, 200 og 500-årsflom. 9,2 prosent av pantesikkerhetene er vurdert å ikke ha økt risiko for flom og hele 87,7 prosent er ikke kartlagt for denne fysiske klimarisikoen.

Steinsprang og stormflo

Om lag 1,5 prosent, 242 stykk, av pantesikkerhetene ligger innenfor soner med fare for steinsprang. Om lag 0,5 prosent, 88 stykk, ligger innenfor stormflo-soner i kartet.

Samlet viser tilgjengelige data at utlånsporteføljen i relativt liten grad er utsatt for fysisk klimarisiko.

Alvorlige hendelser med akutt fysisk klimarisiko er dramatiske for samfunnet, bedriftene og enkeltpersonene som berøres. Det fikk vårt markedsområde erfare da ekstremværet «Hans» traff oss med enorme nedbørmengder i august 2023. Flere tusen innbyggere fikk beskjed om å evakuere husene sine, og det oppsto en rekke skader. Samtidig viste denne dramatiske hendelse

sen også en god beredskap hos sentrale og lokale myndigheter, frivillige, privatpersoner og bedrifter i samspill, noe som trolig reduserte skadene.

Vår erfaring så langt er at dette ekstremværet ikke har økt bankens kredittrisiko og vi har ikke avdekket kredittengasjement som er tapsutsatt som følge av ekstremværet. Imidlertid har «Hans» bidratt til noe redusert lønnsomhetsprovisjon fra Fremtind forsikringsselskap som følge av skader, jf. note 18 til regnskapet.

Datakvalitet

Vi har per nå ikke fullgod kvalitet på datagrunnlaget for vurdering av fysisk klimarisiko i våre porteføljer. For eksempel er om lag 51 prosent av pantesikkerhetene ikke kartlagt for kvikkleirefare, og om lag 88 prosent

er ikke kartlagt for flomfare. Vi er i stor grad avhengige av at offentlige myndigheter utfører flere kartlegginger om fysisk klimarisiko for at datakvaliteten skal bli bedre.

Overgangsrisiko

For boliglånsporteføljen er overgangen til et lavutslippssamfunn blant annet knyttet til energieffektivitet i boligen. I kapitlet om finansierte klimagassutslipp fra bankens porteføljer omtales dette nærmere. I kapitlet om produkter og tjenester med fokus på bærekraft står det mer om våre produkter og tjenester knyttet til boliger.

Bankens utlånsportefølje i bedriftsmarkedet består i hovedsak av lån til små og mellomstore foretak lokalisert

i Ringerike og Hadelandsregionen innenfor bransjene eiendom og eiendomsutvikling, bygg- og anleggsvirksomhet, og landbruk.

Bankens utlån til næringsdrivende (inkludert lån overført til SpareBank 1 Næringskreditt) utgjør 12,8 mrd. kroner, hvorav utlån til omsetning og drift av eiendommer utgjør 52 prosent av porteføljen, jf. note 8 i regnskapet. Nedenfor omtales bærekrafttrisikoen innen de tre næringene hvor banken har størst eksponering; omsetning og drift av eiendommer, primærnæring og bygg og anlegg.

Bærekraftstrisiko innen omsetning og drift av eiendommer (59 % av BM-porteføljen*)

Kundenes virksomhet innen omsetning og drift av eiendommer kan påvirkes av blant annet følgende bærekraftstrisiko:

- Økt sannsynlighet for ekstremvær kan påvirke verdien av eiendommene og øke sannsynligheten for fysiske skader
- Økt etterspørsel etter energieffektive leieobjekter kan påvirke verdien av eksisterende bygningsmasse
- Endrede krav og forventninger med hensyn til biodiversitet i byggeprosjekter

Banken har i sitt arbeid mot kunder innen næringen et særlig fokus på etterlevelse av arbeidsrettsregler, skatte- og avgiftsregler, og forebygging av hvitvasking. I tillegg jobber vi for å avdekke og styre overgangsrisiko knyttet til energieffektivitet. Et tiltak er å kartlegge og øke andelen energimerkede næringsbygg i porteføljen. Dette skal sette oss i stand til å styre risiko og være en god rådgiver for kundene innen bransjen.

Bærekraftstrisiko innen landbruk og skogbruk (10 % av BM-porteføljen*)

Bankens portefølje innen primærnæringen består hovedsakelig av utlån til landbruk og skogbruk. Kundenes virksomhet innen næringen kan påvirkes av blant annet følgende bærekraftstrisiko:

- Sannsynlig økning i ekstrem nedbør kan påvirke avlinger
- Mulig sannsynlig økning i fare for tørke om somrene kan påvirke avlinger
- Strengere reguleringer knyttet til utslipp, biodiversitet, arealbruk etc. kan påvirke driften
- Endret forventning fra konsumenter med økt fokus på redusert konsum av kjøtt og på økologiske produkter kan påvirke driften

Landbruket i vår region har vært utsatt for flere værhendelser, både tørkeperioder og nedbør/flom i løpet av de siste ti årene. For eksempel tørkesommeren 2018. Banken har så langt ikke opplevd tap knyttet til slike ekstremværehendelser.

Banken har i sitt arbeid mot kunder innen næringen et særlig fokus på etterlevelse av arbeidsrettsregler, skatte- og avgiftsregler, og forebygging av hvitvasking. Vi vil fremover jobbe for å kraftsamle ressurser i vårt konsern for å sikre fortsatt god rådgivning og risikohåndtering knyttet til kunder i primærnæringen.

Bærekraftstrisiko innen bygg og anlegg (13 % av BM-porteføljen*)

Kundenes virksomhet innen bygg og anlegg kan påvirkes av blant annet følgende bærekraftstrisiko:

- Økt sannsynlighet for ekstremvær kan øke risikoen for fysiske skader på anleggsvirksomheten
- Endret krav til utslipp ved anleggsvirksomhet, herunder krav til fossilfrie anleggsplasser
- Endret krav og forventninger til hensyn til biodiversitet i byggeprosjekter

Banken har i sitt arbeid mot kunder innen næringen særlig oppmerksomhet på etterlevelse av arbeidsrettsregler, skatte- og avgiftsregler, og forebygging av hvitvasking. Vi har fokus på bærekrafttema i vår dialog med kunder i denne bransjen, for eksempel utslippsfri byggeplass, innleid arbeidskraft og avfallshåndtering.

* (inkl. næringskreditt)

I alle kredittsaker skal det gjøres en vurdering av ESG- og klimarisiko. Dette er nærmere omtalt i kapitlet Bærekraft i kredittprosesser i bedriftsmarkedet. Et viktig risikoreducerende tiltak for å håndtere de identifiserte risikoene er å bygge og spisse bærekraftkompetanse hos våre bedriftsrådgivere. Vi er i gang med et omfattende kompetanseløft som er nærmere omtalt i eget kapittel.

I innledningen i kapittel om klima og miljø og i delkapittel om produkter og tjenester med fokus på bærekraft, står det mer om hvordan vi ønsker å bidra til omstilling hos våre bedriftskunder. Blant annet har vi utarbeidet et rammeverk for utstedelse av grønne obligasjoner.

Finansierte klimagassutslipp

Finansierte klimagassutslipp er utslipp som indirekte kan knyttes til våre aktiviteter innen lån og investeringer, og som er utenfor vår direkte kontroll. Det handler blant annet om utslippene som banken er med å finansiere gjennom utlån til privat- og bedriftskunder. Beregning av finansierte klimagassutslipp er en del av vår kartlegging av overgangsrisiko, det gir grunnlag for vårt arbeid med å videreutvikle våre produkter og tjenester med fokus på bærekraft og gir bakteppe for vårt langsiktige arbeid mot målet om å ha en klimanøytral finansierings- og investeringsportefølje i 2050.

Banken er ikke eksponert mot karbonintensive bransjer som utvinning av olje og gass, oljeraffinering, metallproduksjon, sjøfart eller luftfart og har derfor en relativt sett lite karbonintensiv utlånsportefølje. Vi ønsker likevel å synliggjøre utslippene i utlånsporteføljene, fordi det er gjennom vår verdikjede at vi har størst mulighet for å bidra til at Norge når de ambisiøse målene i Parisavtalen.

Fra 31.12.2023 rapporterer SpareBank 1 Ringerike Hadeland finansierte klimagassutslipp fra utlån til bedrifter og boliger, basert på metodikken til Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAFs) og veileder for beregning av finansierte klimagassutslipp fra Finans Norge fra juni 2022. Disse er basert på den internasjonale standarden «A Corporate Accounting and Reporting Standard», som er utviklet av «The Greenhouse Gas Protocol Initiative», også kalt GHG-protokollen. Vi har også brukt denne metodikken for å estimere finansierte klimagassutslipp for 2022 for å sikre sammenlignbarhet.

Standarden omfatter følgende klimagasser, som omregnes til CO₂-ekvivalenter: CO₂, CH₄ (metan), N₂O (lystgass), SF₆, NF₃, HFK og PFK gasser. Når det blir beregnet totale klimagassutslipp i utlånsporteføljene, begrenser vi oss til kundenes direkte utslipp (scope 1 og 2-utslipp). Vi inkluderer ikke kundenes indirekte utslipp (scope 3) da det ville innebære dobbelttelling siden ett selskaps direkte utslipp er et annet selskaps indirekte utslipp. Se vedlegg for utdypende informasjon om beregningsmetodikken vi har brukt.

Det er viktig å understreke at på bakgrunn av analysemetodikken og bruk av estimater, er resultatene som presenteres per nå usikre og må anses som et startpunkt. Vi oppfatter at dette er en utfordring for hele bransjen. Det må derfor forventes til dels stor variasjon i utslippsmålninger fremover ettersom vi får økt tilgang på faktiske utslippsdata. Målet er på sikt å erstatte de beregnede utslippene med faktiske rapporterte og verifiserte utslipp.

Datakvalitet

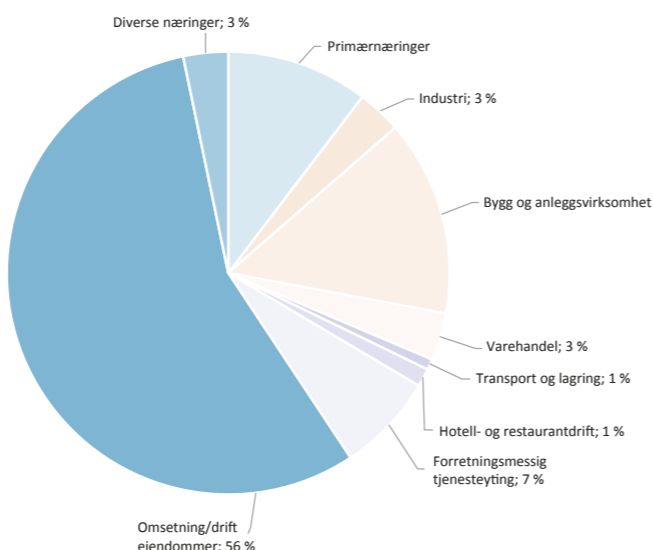
Vi benytter ulike datagrunnlag i estimeringene. PCAF-metodikken har utviklet et datakvalitetshierarki, med skala fra 1 til 5, der 1 er best datakvalitet. Ved en scoring på 1 er beregningen basert på rapporterte, verifiserte utslippstall fra kunden. Ved en scoring på 4 og 5 gjøres beregningene basert på utslipp per økonomisk aktivitet og bransjespesifikke utslippsfaktorer. Vi oppgir i tabellene i dette kapittelet «vektet gjennomsnittlig datakvalitet» som reflekterer hvor treffsikker PCAF-metodikken anser datagrunnlaget for å være.

Ettersom flere selskaper fremover trolig vil rapportere klimaregnskap blir det viktig å etablere løsninger for effektiv deling og gjenbruk av disse dataene. Vi er kjent med at Finans Norge har tatt et bransjeinitiativ for at Brønnøysundregistrene skal få en rolle i arbeidet, og vi støtter dette initiativet.

Estimert CO₂-avtrykk fra bankens utlån til næringsdrivende (Scope 3)

Bankens utlånsportefølje i bedriftsmarkedet (BM) består i hovedsak av lån til små og mellomstore foretak lokalisert i Ringerike og Hadelandsregionen innenfor bransjene eiendom og eiendomsutvikling, bygg- og anleggsvirksomhet, landbruk og varehandel. Bankens utlån til næringsdrivende (ekskludert lån overført til SpareBank 1 Næringskreditt) utgjør om lag 12,0 mrd. kroner, hvorav utlån til omsetning og drift av eiendommer utgjør 56 prosent av porteføljen, jf. note 8 i regnskapet.

Brutto utlån fordelt på næring

Estimert CO₂-avtrykk fra bankens utlån til næringsdrivende utgjorde i 2023 53.243 tCO₂e, noe som er en økning på 4,8 prosent sett i forhold til 2022. Den estimerte utslippsintensiteten, som viser estimerte utslipp fordelt på utlån, var på 4,5 tCO₂e per millioner kroner i 2023. Dette er likt som 2022. Vi har kun beregnet klimagassutslipp for vår utlånsportefølje på egen balanse. Verdipapirer har vi ikke beregnet utslipp fra.

Estimeringen av finansierte klimagassutslipp påvirkes av datakvaliteten vi har om utslippene fra vår utlånsportefølje. Jo lavere datakvalitet, desto større er usikkerheten, og derfor benyttes en høyere utslippsfaktor i beregningen. Da blir estimert utslipp også høyere.

Estimerte finansierte klimagassutslipp i bedriftsmarkedet:

År	Utlån egen balanse (MNOK)	Estimerte utslipp i tCO ₂ e (scope 1 og 2)	Estimert utslippsintensitet i tCO ₂ e/MNOK	Data-kvalitet
2022	11.407	50.799	4,5	4,19
2023	11.958	53.243	4,5	3,92

For nærmere bakgrunn om beregningsmetode, se vedlegg.

Tabellene nedenfor viser fordelingen av estimerte utslipp på ulike næringer i porteføljen. Vi ser at det er primærnæringer som står for de klart største utslippene, hele 82 prosent av totale estimerte utslipp i 2023. Dette på tross av at utlån til primærnæringer kun utgjør om lag 10 prosent av samlede utlån til bedriftsmarkedet. Det er viktig å bemerke at beregningen av estimerte klimagassutslipp er svært avhengig av at bedrifter er registrert med den næringskoden som best reflekterer

selskapets aktivitet og det banken har finansiert. Dette fordi næringskode styrer hvilken utslippsfaktor som skal brukes i estimeringen. Videre er det viktig å understreke at estimeringen av finansierte klimagassutslipp påvirkes av hvilke utslippsfaktorer som benyttes. Vi har her benyttet faktorer for Norge, noe som gir et annet resultat enn om vi benytter gjennomsnittsfaktorer for EU. Vi vil videreutvikle og justere vår estimeringsmetode i tiden fremover.

Finansierte klimagassutslipp 2023

BM-porteføljen	Utlån egen balanse (MNOK)	Andel utlån	Estimerte utslipp Scope 1 og 2 (tCO ₂ e)	Andel utslipp	Vektet data-kvalitet*	Karbonintensitet**
Bygg- og anleggsvirksomhet	1 714	14 %	1 721	3 %	4,22	1,00
Diverse næringer	404	3 %	1 144	2 %	4,53	2,83
Forretningsmessig tjenesteyting	856	7 %	390	1 %	4,6	0,46
Hotell og restaurantdrift	159	1 %	218	0 %	4,27	1,37
Industri	380	3 %	3 195	6 %	4,05	8,40
Omsetning/drift eiendommer	6 703	56 %	1 369	3 %	3,72	0,20
Primærnæringer	1 236	10 %	43 592	82 %	3,68	35,27
Transport og lagring	95	1 %	51	0 %	4,88	0,54
Varehandel	411	3 %	1 563	3 %	4,23	3,80
Sum Næring	11 958	100 %	53 243	100 %	3,92	4,45

Finansierte klimagassutslipp 2022

BM-porteføljen	Utlån egen balanse (MNOK)	Andel utlån	Estimerte utslipp Scope 1 og 2 (tCO ₂ e)	Andel utslipp	Vektet data-kvalitet*	Karbonintensitet**
Bygg- og anleggsvirksomhet	1 390	12 %	1 451	3 %	4,18	1,04
Diverse næringer	362	3 %	656	1 %	4,56	1,81
Forretningsmessig tjenesteyting	722	6 %	382	1 %	4,46	0,53
Hotell og restaurantdrift	142	1 %	222	0 %	4,06	1,56
Industri	303	3 %	3 247	6 %	4,08	10,73
Omsetning/drift eiendommer	6 865	60 %	2 767	5 %	4,24	0,40
Primærnæringer	1 173	10 %	40 189	79 %	3,65	34,25
Transport og lagring	75	1 %	41	0 %	4,86	0,54
Varehandel	374	3 %	1 845	4 %	4,21	4,93
Sum Næring	11 406	100 %	50 799	100 %	4,19	4,45

* Vektet gjennomsnitt (1-5), hvor 1 er best ** tCO₂e per MNOK i utlån

⁴ <https://www.finansnorge.no/siteassets/dokumenter/maler-og-veiledere/veileder-for-beregning-av-finansierte-klimagassutslipp.pdf>

Metode-endring siden forrige rapportering

Det å estimere finansierte klimagassutslipp er et område i stadig utvikling, og er beheftet med usikkerhet. I bærekraftrapporten for 2022 benyttet vi en annen metode for å estimere finansierte klimagassutslipp fra utlån til bedriftsmarkedet enn i årets rapport. Det estimerte CO₂-avtrykket var basert på hvor stor andel av norske bankers og finansforetaks utlån banken sto for i de enkelte bransjene. Denne andelen ble deretter multiplisert med totalt utslipp (CO₂-ekvivalenter) fra den enkelte bransje. For 2023 har vi benyttet Finans Norges veileder for finansierte klimagassutslipp som ble lansert i juni 2023, og som er basert på PCAF-standardene. Dette gir et 47% lavere estimert utslipp enn rapportert i 2022 (95.100 tCO₂e). 2022-tallene i denne rapporten er omarbeidet i henhold til ny metode.

Estimert CO₂-avtrykk fra bankens boliglånsportefølje (Scope 3)

Denne kategorien omfatter alle lån til kjøp eller refinansiering av boligeiendom til privatpersoner. CO₂-avtrykket fra bankens boliglånsportefølje er estimert basert

på antatt strømforbruk for boligen. Vi har benyttet metodikken som er beskrevet i veileder fra Finans Norge, og som baserer seg på PCAF. Vi har beregnet det estimerte klimagassutslippet fra boliger ved å bruke norske lokasjons⁵- og markeds⁶-baserte utslippsfaktorer fra Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) for hvert år. En detaljert beskrivelse av metodikken finnes i vedlegg.

Vi rapporterer kun utslipp for utlånsvolum på egen balanse og ikke for lån som er overført til Boligkreditt. Uttrekket korrigeres for krysspanter. Totale utlånsvolum stemmer med regnskapsdata. Estimert er angitt i tonn CO₂-ekvivalenter (tCO₂e).

Tabellen nedenfor viser estimert avtrykk fra bankens boliglånsportefølje. Finansierte lokasjonsbaserte utslipp i boliglånsporteføljen er estimert til 3.092 tCO₂e for 2023. Den lokasjonsbaserte utslippsfaktoren fra NVE 2023 var ikke tilgjengelig på rapporteringstidspunktet. Derfor har vi brukt faktoren fra 2022 for 2023.

År	2022	2023
Estimerte utslipp, lokasjonsbasert metode (tCO ₂)	2.899	3.092
Estimert utslippsintensitet, lokasjonsbasert metode (tCO ₂ per MNOK)	0,11	0,12
Estimerte utslipp, markedsbasert metode (tCO ₂)	76.593	81.687
Estimert utslippsintensitet, markedsbasert metode (tCO ₂ per MNOK)	3,0	3,2
Vektet gj.snittlig datakvalitet (fra 1-5, der 1 er best)	3,52	3,24
Utlån totalt (milliarder kr)	25,3	25,8
Utlån egen balanse (milliarder kr)	13,8	13,8

Gjennomsnittlig byggeår i uttrekket for 2023 er 1976 (1976 per 2022) og gjennomsnittlig størrelse på boligen (BRA) er 150,9 kvm (151,3 per 2022).

År	Gj.snittlig byggeår	Gj.snittlig BRA	Antall eiendommer
2022	1976	151,3	14.969
2023	1976	150,9	14.927

Gjennomsnittlig estimert strømforbruk per eiendom i porteføljen har økt fra i fjor. Dette som følge av at vi har fått inn energimerker (ekte og estimert) på flere av bo-

ligene i porteføljen i 2023. Dermed har vi mer nyansert informasjon om strømforbruket i boligene, noe som gir et høyere estimert strømforbruk samlet sett.

År	Estimert totalt energiforbruk for alle eiendommer (MWh/år)	Gj. snittlig strømforbruk kWh per m ²	Gj.snittlig strømforbruk per eiendom MWh	Gj.snittlig utslipp kgCO ₂ e per m ² (lokasjonsbasert)
2022	564.877	184	38	3,5
2023	626.817	216	42	4,1

Datakvalitet

Det estimerte CO₂-avtrykket for bankens boliglånsportefølje er beheftet med usikkerhet og beregnet gitt tilgjengelige data. Særlig er det et problem at vi mangler energimerke for en rekke boliger. Dette er en utfordring vi deler med flere banker i Norge. Vi jobber både internt og eksternt for å forbedre vårt datagrunnlag. Et viktig tiltak er arbeid overfor norske myndigheter gjennom Finans Norge slik at

energimerking av boliger kan bli mer utbredt og data om dette med tilstrekkelig kvalitet kan gjøres tilgjengelig for bankene. Vi ser at datakvaliteten i våre beregninger har forbedret seg fra 3,52 i 2022 til 3,24 i 2023 (1 er best). Det er fordi flere boliger fikk et energimerke (ekte eller estimert). Mens det i 2022 manglet energimerke for 55 prosent av boligene i porteføljen, var samme tall for 2023 kun 16 prosent.

Metode-endring siden forrige rapportering

Det å estimere finansierte klimagassutslipp er et område i stadig utvikling, og er beheftet med usikkerhet. I bærekraftrapporten for 2022 benyttet vi en annen metode for å estimere finansierte klimagassutslipp fra utlån til boliger. I fjor estimerte vi strømforbruk basert på byggestandard og bruksareal. I tillegg brukte vi en

annen faktor for klimagassutslippsintensitet som ligger mellom de lokasjonsbaserte og markedsbaserte faktorene fra NVE. Videre korrigerer vi ikke for vår finansierte andel av utslippene. Samlet gir endringene i metodikk om lag 95% lavere estimert finansierte klimagassutslipp fra boliglånsporteføljen. 2022-tallene er omarbeidet i henhold til ny metode.

Klimaregnskap for vår egen virksomhet

Vi jobber for å redusere klimagassutslipp fra vår virksomhet. Vi har satt mål om at egen virksomhet skal være klimanøytral innen 2030. Dette innebærer at vi innen utgangen av 2030 skal kutte utslippene fra egen drift i scope 1-3 med minimum 50 prosent i forhold til 2019, og kompensere for resten på en ansvarlig måte. Vi ønsker å være gode forbilder gjennom å redusere eget forbruk, avfall og CO₂-avtrykk.

I 2023 har vi montert solceller på taket på hovedkontoret og startet prosessen med å bli miljøfyrtårnsertifisert. Dette vil gi oss et viktig styringsverktøy i det videre arbeidet mot målet om klimanøytralitet i 2030. Vi har også energimerket våre egne bygg, og gjennom dette fått innspill til tiltak som kan forbedre energieffek-

tiviteten ytterligere.

Vi utarbeider klimaregnskap for vår egen virksomhet ved hjelp av Cemasis. Informasjonen som benyttes stammer både fra eksterne og interne kilder, og blir omregnet til tonn CO₂-ekvivalenter. Analysen er basert på den internasjonale standarden "A Corporate Accounting and Reporting Standard", som er utviklet av "the Greenhouse Gas Protocol Initiative" - GHG protokollen. En nærmere beskrivelse av metodikken er beskrevet i vedlegg.

Klimaregnskapet er inndelt i tre nivåer (scopes) som består av både direkte og indirekte utslippskilder. Scope 1 inkluderer alle utslippskilder knyttet til drifts- midler der organisasjonen har operasjonell kontroll.

⁵ <https://www.nve.no/energi/energisystem/kraftproduksjon/hvor-kommer-stroemmen-fra/>

⁶ Varedeklarasjon for strømleverandører - NVE

Scope 2 er rapportering av indirekte utslipp knyttet til innkjøpt energi; elektrisitet eller fjernvarme/kjøling. Utslippsfaktorene som benyttes i Cemasys for elektrisitet er basert på nasjonale brutto produksjonsmikser fra International Energy Agency's statistikk (IEA Stat). Den nordiske miksfaktoren dekker produksjonen i Sverige, Finland, Norge og Danmark og reflekterer det felles nordiske markedsområdet (Nord Pool Spot). Som utslippsfaktorer for fjernvarme benyttes enten faktisk produksjonsmikser basert på innhentet informasjon fra den enkelte produsent, eller gjennomsnittsmikser basert på IEA statistikk.

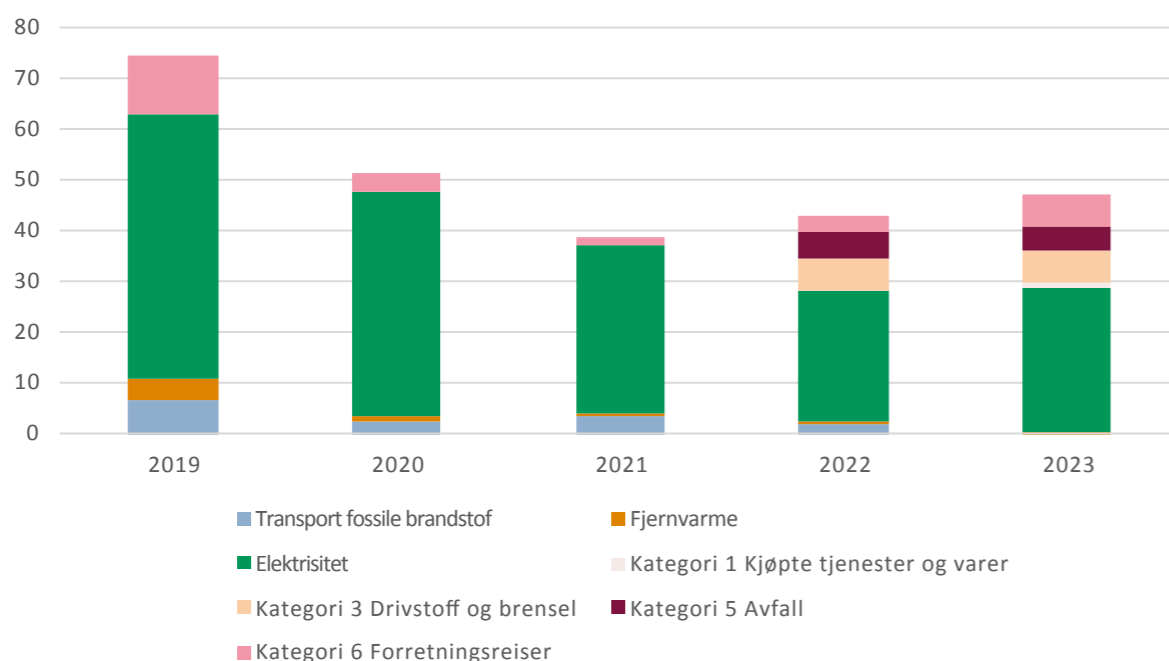
Scope 3 er indirekte utslipp knyttet til innkjøpte varer eller tjenester. Dette er utslipp som indirekte kan knyttes til organisasjonens aktiviteter, men som foregår utenfor deres kontroll (derav indirekte). Typisk scope 3 rapportering vil inkludere ansattes pendling, flyreiser, logistikk/

transport av varer, avfall, vannforbruk etc.

Årlige lokasjonsbaserte utslipp

SpareBank 1 Ringerike Hadeland hadde i 2023 et totalt klimagassutslipp på 47,0 tonn CO₂-ekvivalenter (tCO₂e). Dette tilsvarer utslippet fra fire passasjerer som reiser 32 ganger tur/retur Oslo-Paris med rutefly økonomiklasse⁷. Det er en økning på 4,0 tCO₂e, tilsvarende 9 prosent sammenlignet med 2022. Økningen ligger i scope 3 og skyldes hovedsakelig at vi for 2023 har rapportert om flere utslipp enn tidligere år; flyreiser og antall sendte debetkort. Særlig avfall og brensel- og energirelaterte aktiviteter drar opp samlede utslipp i scope 3. Økningen skyldes ikke nye aktiviteter, men en mer utfyllende rapportering. I scope 1 er utslippene redusert til 0 fordi dieserbiler er byttet ut med elbiler. I scope 2 er strømforbruket redusert med 16 prosent i forhold til foregående år.

Klimagassutslipp, lokasjonbasert metode (tonn CO₂e)

Årlige markedsbaserte utslipp

Hittil i rapporten har vi fremstilt våre utslipp basert på et fysisk perspektiv, eller lokasjonsbasert metode. I dette avsnittet skal vi vise våre utslipp basert på et markedsbasert perspektiv. Beregningen av utslippsfaktor baseres da på om virksomheten velger å kjøpe opprinnelsesgarantier eller ikke. Ved kjøp av opprinnelsesgarantier dokumenterer leverandøren at kjøpt elektrisitet kommer fra kun fornybare kilder, som gir en utslippsfaktor på 0 gram CO₂e per kWh.

Elektrisitet som ikke er knyttet til opprinnelsesgaranti-

er får en utslippsfaktor basert på produksjonen som er igjen etter at opprinnelsesgarantiene for fornybar andel er solgt. Dette kalles residual mikser, og er normalt signifikant høyere enn den lokasjonsbaserte faktoren.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har kjøpt 100 prosent opprinnelsesgarantier for sine banklokasjoner for elektrisitetsforbruket i 2023 med unntak av strømforbruk på Gran, og det markedsbaserte utslippet for elektrisitet er derfor redusert til 25,7 tCO₂e i 2022. Det totale markedsbaserte utslippet for SpareBank 1 Ringerike Hadeland (scope 1, 2 og 3) lå på 54,3 tCO₂e i 2023.

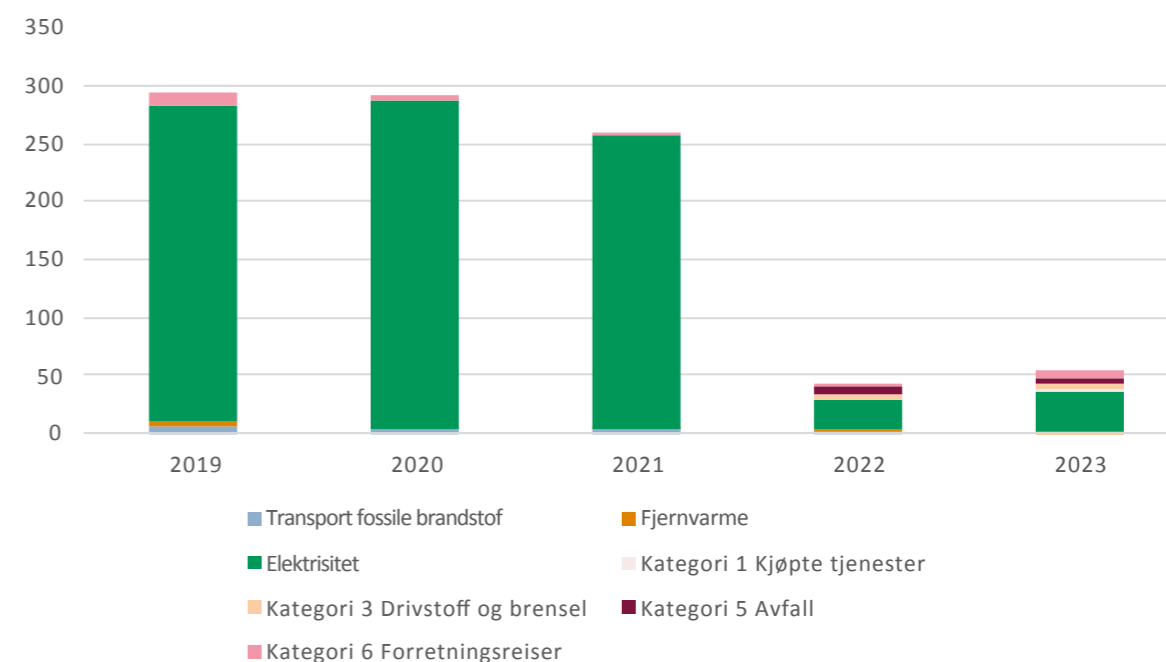
⁷ Forutsetninger: 133 g CO₂e utslipp per passasjer per km. 1392 km å fly fra Oslo til Paris.

Dette er en økning på 27 prosent sammenlignet med 2022, og kommer av at SpareBank 1 Ringerike Hadeland

har estimert et høyere strømforbruk på banklokasjon i Gran enn i fjor.

Kategori	2019	2020	2021	2022	2023	%-vis endring
Elektrisitet scope 2 med markedsbaserte beregninger	275,9	284,7	253,3	25,7	36,2	41 %
Scope 1+2+3 med markedsbaserte strømberegninger	294,2	291,2	258,2	42,7	54,3	27 %

Klimagassutslipp, markedsbasert metode (tonn CO₂e)

Tilleggsinformasjon til klimaregnskapet

Vi har i 2023 investert i underkant av 0,8 mill. kroner i eiendom, anlegg og utstyr, jf. note 30 i årsregnskapet, herav er 0,3 mill. kroner investert i solceller til hovedkontoret. Anlegget er beregnet å produsere i overkant av 12 tusen kilowattimer i året, som samsvare en reduksjon i CO₂e-utslipp på 5,6 tonn per år. Dette er ikke tatt inn i

vårt klimaregnskap, men har generert utslipp i 2023.

Banken eier en ferieleilighet i Spania og flere hytter som stilles til disposisjon for bankens ansatte og pensjonister. I vårt klimaregnskap er strømforbruket for disse tatt med. Reisene til og fra leiligheten og hyttene er imidlertid ikke regnet inn, da dette er privatreiser.

Datakvalitet

For å lage et fullgodt klimaregnskap trengs det flere data om vår virksomhet og vi må planlegge i forkant slik at data er tilgjengelig for rapportering etterpå. For eksempel må vi i større grad veie materialer og be om underlagsinformasjon fra våre leverandører gjennom året. Vi har i år rapportert flere typer utslipp

enn tidligere, og vil fortsette med å forbedre vår rapportering om egne klimagassutslipp. Et viktig tiltak som skal gjennomføres, og som vil hjelpe oss til å videreutvikle kvaliteten i vårt klimaregnskap, er at vår virksomhet skal Miljøfyrtårn-sertifiseres i 2024. Prosessen for miljøfyrtårnsertifisering ble startet i 2023.

Korrigeringer siden forrige rapportering

Vi har gjort enkelte justeringer i tidligere rapporterte tall. Se en nærmere beskrivelse i vedlegg. Samlet medfører justeringene 7% lavere estimert lokasjonsbasert klimagassutslipp (scope 1, 2 og 3) enn vi rapporterte i 2022.

Klimakompensering

Vi har kjøpt klimakreditter for å kompensere klima-

gassutslippene fra vår egen virksomhet på 47 tonn Co2-ekvivalenter i 2023. Kredittene er betalt i 2024 og utgiften vil inngå i årsregnskapet for 2024. Klimakredittene skal bidra til å balansere våre klimagassutslipp med en tilsvarende mengde unngått eller fjernet utslipp et annet sted (klimakompensering). Vi ser på dette som et bidrag til klimafinansiering. Samtidig må vi selv fortsette arbeidet med å redusere våre egne utslipp.

Estimerte utslipp per omsetning

Totalt estimert utslipp i banken tilsvarer 56.382 tCO2e (53.741 per 2022) lokasjonsbasert, som tilsvarer en økning på 4,9 prosent fra 2022. Videre har banken beregnet et nøkkeltall for beregnet utslipp tCO2e per millioner kroner omsetning. I dette nøkkeltallet har inn-

tekter fra verdipapirporteføljen ikke blitt hensyntatt, da banken ikke har estimater på beregnet utslipp i denne. Utslipp tCO2e per MNOK omsetning synker fra 69,0 tCO2e i 2022 til 60,5 tCO2e i 2023. Dette tilsvarer en nedgang på 12,4 prosent.

Årlige klimagassutslipp tCO2e								
Kategori	Fotnote	2019	2020	2021	2022	2023	%-vis endring	Mål
Scope 1 utslipp (egen virksomhet)								
Utslipp fra firmabiler, fossil	1.1	6,7	2,6	3,3	2,1	-	-	
Sum totale scope 1 utslipp (egen virksomhet)		6,7	2,6	3,3	2,1	-	-100 %	-100 %
Scope 2 utslipp (egen virksomhet, lokasjonsbasert)								
Lokasjonsbaserte utslipp elektrisitet (norsk miks)	2.1	52,0	44,3	33,6	24,4	27,0	11 %	
Lokasjonsbaserte utslipp elektrisitet (europeisk miks)	2.2				1,2	1,5	25 %	
Lokasjonsbaserte utslipp fjernvarme bioenergi		4,1	0,6	0,5	0,4	0,4	0 %	
Sum totale scope 2 utslipp (egen virksomhet, lokasjonsbasert)		56,1	44,9	34,1	26,0	28,9	11 %	
Scope 2 utslipp (egen virksomhet, markedsbasert)								
Markedsbaserte utslipp elektrisitet (norsk miks)		271,8	284,1	252,8	250,1	316,3	26 %	
Markedsbaserte utslipp elektrisitet (europeisk miks)		-	-	-	2,3	2,7	17 %	
Lokasjonsbaserte utslipp fjernvarme bioenergi		4,1	0,6	0,5	0,4	0,4	0 %	
Opprinnelsesgaranti for elektrisitet	2.3	-	-	-	-227,1	-283,2	25 %	
Sum totale Scope 2 utslipp (egen virksomhet, markedsbasert)		275,9	284,7	253,3	25,7	36,2	41 %	
Scope 3 indirekte utslipp (egen virksomhet)								
Kategori 1 Kjøpte varer og tjenester	3.1	-	-	-	0,2	1,1	450 %	
Kategori 3 Drivstoff og brensel	3.2	-	-	-	6,4	5,9	-8 %	
Kategori 5 Avfall	3.3	-	-	-	5,1	4,7	-8 %	
Kategori 6 Forretningsreiser	3.4	11,6	3,9	1,6	3,2	6,4	50%	
Sum totale scope 3 indirekte utslipp (egen virksomhet)		11,6	3,9	1,6	14,9	18,1	21 %	

Årlige klimagassutslipp tCO2e								
Kategori	Fotnote	2019	2020	2021	2022	2023	%-vis endring	Mål
Totale utslipp egen virksomhet (scope 1, 2 og 3)								
Totale scope 1, 2 (lokasjonsbasert) og scope 3 utslipp (eks. kategori 15)		74,4	51,4	39,0	43,0	47,0	9 %	2030: Netto 0
Totale scope 1, 2 (markedsbasert) og scope 3 utslipp (eks. kategori 15)		294,2	291,2	258,2	42,7	54,3	27 %	2030: Netto 0
Scope 3 indirekte utslipp (finansiert)								
Kategori 15 Investerings- og utlånsportefølje BM (lokasjonsbasert)	3.5				50.799	53.243	5 %	2050: Netto 0
Kategori 15 Investerings- og utlånsportefølje PM (lokasjonsbasert)	3.6				2.899	3.092	7 %	2050: Netto 0
Sum totale scope 3 indirekte utslipp (finansiert)					53.698	56.335	5 %	
Totale utslipp egen virksomhet og finansiert								
Totale scope 1, 2 (lokasjonsbasert) og scope 3 utslipp					53.741	56.382	5 %	
Totale scope 1, 2 (markedsbasert) og scope 3 utslipp					53.741	56.389	5 %	
Utslippetsintensitet (markedsbasert)								
Per årsverk	4.1				370,6	363,8	-2 %	
Etter omsetning morselskap (per mill. nok)	4.2				69,0	60,5	-12 %	

Fotnoter til tabellen:

1.1
Utslipp fra forbrenning av drivstoff er basert på antall kjørte kilometer. Nedgangen skyldes at vi har erstattet våre bedriftsbiler i 2022 med elbiler.

2.1
Det er en nedgang i utslipp, fordi strømforbruket gikk ned. Årsaken er redusert bygningsmasse og at vi har investert i å gjøre våre bygninger med energieffektive.

2.2
Siden 2022 inkluderer vi strømforbruk fra vår bankleilighet i Spania.

2.3
Det er kjøpt opprinnelsesgaranti (fornybar energi) som dekker vårt strømforbruk, eksklusive hyttene og kontorer på Gran.

3.1
Kategorien omfatter utslipp fra vannforbruk. Vannforbruk er målt på hovedkontoret og Jevnaker. Basert på

dette og fordeling årsverk per sted er totalt vannforbruk beregnet. Fra og med 2023 omfatter denne kategorien også antall sendte debetkort til kunde.

3.2
Kategorien omfatter utslipp fra produksjon og transport av fossile drivstoff og kommer i tillegg til selve forbrenningen som rapporteres i scope 1. Det er også indirekte utslipp (transport, reparasjoner mm.) knyttet til produksjoner av elektrisitet i tillegg til utslipp fra selve energiproduksjonen som rapporteres i scope 2.

3.3
Kategorien omfatter målt avfall fra vårt hovedkontor. Basert på dette og fordeling årsverk per sted er totalt avfall beregnet. Vi skiller papp (resirkulert), papir (resirkulert) og restavfall (forbrent).

3.4
Forretningsreiser omfatter kilometergodtgjørelse og flyreiser i tjeneste. Kilometergodtgjørelse fra ansatte skiller mellom vanlig bil og elbil og vi har målt siden 2019. Fra og med 2023 har vi også målt flyreiser i tjeneste,

Finans Norge arrangerer årlig NM for ungdomsskoleklasser i personlig økonomi. Vinnerne av NM i 2023 var klassen på Li skole i Nittedal. Jenny og Mina representerte klassen i EM-finalen i Brussel. Vi besøkte Li skole for å hjelpe jentene med å forberede seg til mesterskapet, der de blant annet skal svare på spørsmål om budsjett, aksjemarkedet, inflasjon, svindel og skatt.

beregnet ut fra oppgitte km fra reisebyrå og tilgjengelige utslippsdata, som tilsvare 3,1 tCO₂ i 2023. Derfor har utslipp i denne kategori økt med 50% siden 2022.

3.5
Kategorien omfatter utslipp i scope 1 og 2 lokasjonsbasert fra BM-porteføljen. Vi har brukt lokasjonsbasert metodikk, fordi Finans Norge anbefaler å bruke dette når de estimerte finansierte utslippene skal brukes i videre konsolidering av tallene.

3.6
Kategorien omfatter utslipp i scope 1 og 2 lokasjonsbasert fra PM boliglånportefølje. Vi har brukt lokasjonsbasert metodikk, fordi Finans Norge

anbefaler å bruke dette når estimerte finansierte utslipp skal brukes i videre konsolidering av tallene.

4.1
Markedsbaserte utslipp per årsverk, økning i antall ansatte fra 2021 til 2023.

4.2
Lokasjonsbasert utslipp per omsetning gikk ned med 14 % fra 2022 til 2023, blant annet grunnet stor økning i omsetningen.

Startkontingenten til Barnas Ringeriksmaraton 2023, som vi arrangerte, gikk til inntekt til Barnas Turlag i DNT Ringerike.

SOSIALE FORHOLD

SpareBank 1 Ringerike Hadelands visjon er å være drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region. Derfor er en av våre viktigste oppgaver å bidra til et sterkt lokalsamfunn. Dette fordrer lokalt engasjement - av mennesker, for mennesker og mellom mennesker. Vår dobbelt vesentlighetsanalyse peker på muligheten til å øke vårt konkurransefortrinn ved lokal tilstedeværelse. Vi har høy markedsandel i regionen og kan bruke vår lokale tilstedeværelse til å skape verdi for kunden og lokalsamfunnet knyttet til bærekraft. I dette kapitlet kan du lese mer om bankens rolle i lokalsamfunnet.

I vår virksomhetsstrategi er kompetanse definert som ett av fire prioriterte områder som vi skal jobbe med innen bærekraft for å sikre at vi er relevante og konkurransedyktige. Vår dobbelt vesentlighetsanalyse peker også på at om vi har for lav ESG-kompetanse, kan det lede til mangelfull eller feilaktig rådgivning, mangelfulle retningslinjer, svake rutiner, og feilaktige kredittvurderinger. Derfor har vi i flere år jobbet med å heve kompetansen om bærekraft i vår organisasjon. I dette kapitlet kan du lese mer om kompetansesarbeidet vi har gjort i 2023.

Vi har som mål å være en trygg og god arbeidsplass med hensyn til fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Vi har mål for likestilling og kjønnsbalanse og dette kan du lese mer om i det videre.

Strategisk forankring

Våre bærekraftsmål

For hele konsernet

Likestilling

- Kjønnsbalanse på alle ledernivåer innen 2025 (Minimum 40% av hvert kjønn).
- Lønnsforskjeller skal kunne begrunnes med objektive kriterier.

Våre bærekraftforventninger

Til vår organisasjon

- Vi skal innarbeide bærekraft i alle relevante arbeidsprosesser
- Vi skal respektere internasjonalt anerkjente menneskerettigheter og ikke medvirke til brudd på disse rettighetene
- Vi skal jobbe aktivt for likestilling, mangfold og inkludering i vår organisasjon
- Vi skal ha kompetanse på bærekraft

Til våre produkter og tjenester

- Vi skal bidra til at våre kunder har en aktiv holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko
- Vi skal vurdere ESG-faktorer i kredittprosessene i bankvirksomheten
- I vår bankvirksomhet skal vi ikke finansiere kunder som opererer i strid med våre bærekraft-prinsipper, eller der ESG-risiko vurderes å være høy, og denne ikke er av forbigående karakter

Til vårt samfunnsengasjement

- Vi skal være lokal kompetansebygger på økonomi og bidra til å styrke utdanningsmiljøet lokalt
- Vi skal støtte initiativ som bedrer oppvekstvilkår
- Vi skal bidra til lokale klima- og naturtiltak

Til våre leverandører og forretningspartnere

- Våre leverandører og forretningspartnere skal ha et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede
- De skal utøve sin virksomhet i tråd med retningslinjer for ansvarlig næringsliv og bidra til bærekraftig omstilling.
- Vi forventer at våre leverandører oppfyller våre krav om bærekraft og etisk forretningsvirksomhet

Til våre kunder

- Vi forventer at våre bedriftskunder inntar en bevisst holdning til bærekraft.

Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden er pekt på som et vesentlig tema for bankens bærekraftarbeid fordi vi kan ha en potensiell positiv påvirkning gjennom ansvarlige innkjøp og oppfølging av åpenhetsloven, som styrker konkurranse-betingelsene for leverandører som opererer på en god måte. Vi har redegjort for vårt arbeid med respekt for menneskerettigheter i dette kapitlet. I tillegg gir vår redegjørelse om aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven informasjon om vårt arbeid for å sikre respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i våre leverandørkjeder.

Forankring i virksomhetsstrategien

- Strategi for «Mer enn en bank»
- Kompetanse om bærekraft

Policyer og retningslinjer

- [Policy for bærekraft](#)
- [Etiske retningslinjer](#)
- Standard for etterlevelse av åpenhetsloven
- Policy for utkontraktering
- [Krav til leverandører om bærekraft og forretningsetiske forhold](#)
- Sponsorstrategi

Gjennomførte tiltak i 2023

- Gjennomført dobbel vesentlighetsanalyse innen bærekraft, se omtale i kapittel 1.7
- Revidert policy for bærekraft og våre bærekraftsmål.
- Gjennomført kompetanseløft om bærekraft for hele konsernet.
- Gjennomført etikk-uke med menneskerettigheter som tema, inkludert e-læringskurs og diskusjoner.
- Videreført våre over 100 samarbeidsavtaler med lokale lag, foreninger og virksomheter, der vårt bidrag både er kompetanse, samarbeid og økonomi.
- Videreført vårt samarbeid med Ungt Entreprenørskap og vår omfattende partnerskapsavtale med Universitetet i Sørøst-Norge.
- Utdelt SpareBank 1 Ringerike Hadelands Talentstipend og Ringeriksstipendet
- Bidratt til Ringerike Næringsfond, SpareBank 1 Ringerike Hadeland næringsstiftelse og finansiert Vekst- og Næringsbarometer.
- Gjennomført en rekke markedsarrangementer som «Bedre råd» for førstegangskjøpere og gratis kinoforestilling for kunder mellom 2-11 år under Barnas Speredager.
- Vi har igangsatt prosjektet «100 historier om 100 millioner».
- Vi har hatt opplæring av seniorer i digitale banktjenester og tips for å unngå svindel i samarbeid med Ringerike kommune.

Ivaretakelse av våre medarbeidere

Vi har som mål å være en trygg og god arbeidsplass med hensyn til fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Arbeidstakerrettigheter ivaretas gjennom etterlevelse av lov og tariffavtaleverk og i jevnlig dialog med medarbeidernes tillitsvalgte og verneombud. Vi har flere faste møte- og samarbeidsarenaer, og er tilknyttet en bedriftshelsetjeneste som bistår i dette arbeidet – både proaktivt og ved hendelser. Det er nærmere redegjort for hvordan vi ivaretar våre egne ansatte i kapittelet om aktivitet- og redegjørelsesplikten i årsrapporten for 2023.

Likestilling og mangfold

Vår policy for bærekraft skal sikre at banken har en virksomhet som opererer i tråd med bankens bærekraftsprinsipper, og den skal støtte medarbeidere og ledere i beslutninger og daglig arbeid. I den står det at vi skal jobbe aktivt for likestilling, mangfold og inkludering i vår organisasjon. I tillegg er våre retningslinjer for etikk med å danne grunnlaget for hvordan vi jobber med dette, samt vår bedriftsavtale, personalhåndbok og standard for varsling av kritikkverdige forhold. Vi har to overordnede målsetninger på dette området:

- Kjønnsbalanse på alle ledernivåer innen 2025 (minimum 40% av hvert kjønn)
- Lønnsforskjeller skal kunne begrunnes med objektive kriterier

I SpareBank 1 Ringerike Hadeland vet vi at ulikheter i de ansattes egenskaper komplementerer og beriker. Vårt mangfold av ansatte skal speile det samfunnet vi er en del av. Uansett hvem du er, har du som jobber i SpareBank 1 Ringerike Hadeland de samme spennende mulighetene som dine kolleger.

Vi har nulltoleranse for diskriminering, og i våre etiske retningslinjer er det nedfelt at vi skal bidra til at diskriminering, trakassering, seksuell trakassering eller mobbing ikke forekommer i konsernet. Vi skal også oppføre oss på en måte som ikke krenker menneskeverdet og vise respekt for grunnleggende menneskerettigheter.

Vi har 148 fast ansatte i banken per desember 2023, totalt 162 inkludert midlertidig ansatte. Av disse er 62 % kvinner og 38 % menn. Vi har 14 midlertidig ansatte, hvorav 7 er kvinner. Vi har ingen innleide konsulenter utover dette.

Totalt sett er kvinner underrepresentert på ledernivåer i SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Men på ledernivå 3 (lederstillinger med personalansvar) har vi nådd målsetningen om 60/40 med 44 % kvinner. Det har i 2023 ikke vært noen endringer i ledergruppen med nivå 2-ledere. Det er nærmere redegjort for arbeidet med kjønnslikestilling i kapittelet om aktivitet- og redegjørelsesplikten.

Tilstand for kjønnslikestilling	2023	2022	2021
Andel kvinner totalt	62 %	63 %	65 %
Andel kvinner i ulike stillingskategorier			
Nivå 3-leder (lederstillinger med personalansvar)	44 %	69 %	46 %
Nivå 2-ledere (bankens ledergruppe)	33 %	33 %	33 %
Andel kvinner i styret	43 %	43 %	43 %

Kompetanse om bærekraft blant våre ansatte

I vår virksomhetsstrategi er kompetanse definert som ett av fire prioriterte områder som vi skal jobbe med innen bærekraft for å sikre at vi er relevante og konkurransedyktige. Vår dobbelt vesentlighetsanalyse peker også på at om vi har for lav ESG-kompetanse, kan det lede til mangelfull eller feilaktig rådgivning, mangelfulle retningslinjer, svake rutiner, og feilaktige kredittvurderinger.

Derfor har vi i flere år jobbet med å heve kompetansen om bærekraft i vår organisasjon.

For 2023 satte vi oss følgende kompetansemål: Innen utgangen av 2023 skal alle ansatte i SpareBank 1 Ringerike Hadeland, med datterselskaper, bli trygge på at de kan nok om bærekraft til at det er en del av jobben de gjør. Basert på en erkjennelse av at hver avdeling har sine spesifikke utfordringer innen bærekraft, bestemte vi at

Å bygge kompetanse innen bærekraft er et prioritert område. Her fra gruppearbeid på kurs om bærekraft og boliger.

hver avdeling måtte få egne kurs rettet direkte mot sitt område og sin arbeidshverdag. Fremfor å kurse noen få «spesialister», la vi opp til at alle medarbeidere skulle på kurs. Gjennom kompetanseløftet ønsket vi å skape stolthet, trygghet og engasjement hos alle ansatte, og bidra til å øke samhandling og samarbeid i konsernet.

I første halvår 2023 gjennomførte vi kurs for de store gruppene medarbeidere i personmarked- og bedriftsmarkedsavdelingene. Ett eksempel på en kursdag var Bærekraft og næringseiendom som ble gjennomført for alle bedriftsrådgivere, prosjektteamet i Eiendomsmegler 1 og rådgivere fra SpareBank 1 Økonomihuset. Temaene var energimerking, sirkularitet i byggeprosjekter, nåværende og fremtidige myndighetskrav og to eksempler fra lokalt næringsliv.

Arrangerte heldagskurs i 2023:

- **Kompetanseløft bærekraft for ledere i hele konsernet.** 35 ledere deltok på faglig program og gruppeoppgaver gjennom dagen. Hensikten var å heve kompetansen om grønn finans, kommende regulatoriske krav og dobbel vesentlighetsanalyse.
- **Kurs om bærekraft og næringseiendom over to hele dager,** for alle bedriftsrådgivere, prosjektteamet i Eiendomsmegler 1 og rådgivere fra SpareBank 1 Økonomihuset. Temaene var energimerking, sirkularitet i

byggeprosjekter, nåværende og fremtidige myndighetskrav og to eksempler fra lokalt næringsliv. Det var 24 deltakere fra hele konsernet hver dag.

- **Kurs om bærekraft og boliger for privatmarkedet** for medarbeidere i privatmarkedsavdelingen og Eiendomsmegler 1. Kursdagen ble gjennomført tre ganger og til sammen deltok 63 medarbeidere fra konsernet. Hensikten var å heve kompetansen om bærekraft i boliger, energieffektivitet, energimerking og mulighetene for støtte fra Enova.
- **Kurs om bærekraft og sparing og investering** for våre rådgivere som jobber særskilt med sparing, investering og forsikring.
- **Kurs om bærekraft i markedsføring og kommunikasjon** for våre fagsjefer og medarbeidere i marked- og kommunikasjonsavdelingen.

I tillegg har vi arrangert følgende kortere kompetansesamlinger for ulike avdelinger i konsernet:

- Foredrag for backoffice, kredittstøtte, kundesenter og kundefront
- Foredrag for felles kundefront
- Samling for bedriftssenteret og BM-rådgivere som ikke fikk deltatt tidligere
- Orientering om åpenhetsloven for BM-rådgivere
- Samling om kunstig intelligens og personvern for avdelingene data og analyse, It, organisasjon og

- utvikling, produksjonsstøtte, økonomi og andre medarbeidere som jobber med data og digitalisering
- Foredrag om taksonomirapportering og CSRD for avdelingene data og analyse, finans og økonomi
 - Samling for medarbeidere innen teknisk eiendomsdrift
 - Kurs i mangfold og inkludering for HR-avdelingen
 - Kompetanseløft om bærekraft for nye rådgivere i personmarked og de som ikke fikk deltatt tidligere
 - Bærekraft for avdelingen Økonomisk kriminalitet
 - Orientering om bærekraft for oppgjørsavdeling og meglerstøtte i Eiendomsmegler 1 Ringerike Hadeland.
 - Foredrag om bærekraftsrapportering for rådgivere i SpareBank 1 Økonomihuset
 - Det har også blitt gitt orienteringer for styret i banken og økonomihuset om bærekraft.

Kursene og samlingene er gjennomført som blandet læring med eksterne og interne foredragsholdere, videoer, quiz og gruppeoppgaver med refleksjoner.

Innkjøpte kursopplegg fra SpareBank 1 Sørøst-Norge ble brukt som utgangspunkt for flere av kursene. Med dette opplegget har samtlige ansatte i SpareBank 1 Ringerike Hadeland og Eiendomsmegler 1 Ringerike Hadeland samt ledere og rådgivere i SpareBank 1 Økonomihuset fått tilbud om kompetanseløft om bærekraft i 2023.

Vi har i tillegg gjennomført etikkuke med e-læring om etiske retningslinjer og menneskerettigheter, samt dilemma trening for ulike roller i banken knyttet til menneskerettigheter. Alle nyansatte tar, som del av onboardingen, e-læringskurset Bærekraftig finans.

Vi jobber også med å forbedre vår kompetanse om bærekraftsrapportering. Controller bærekraft deltok på Akademiet i bærekraftsrapportering i regi av Revisorforeningen med flere høsten 2023. Vi deltok også på webinarer om bærekraftsrapportering i SpareBank 1-alliansen, og økonomisjefen har holdt foredrag om

bærekraftsrapportering på allmøte i banken for å spre kunnskap i hele organisasjonen. Kvartalsvise rapporter om bærekraft er tilgjengeliggjort for alle medarbeidere i banken. Disse gir blant annet innsikt i status for vårt

bærekraftarbeid og utviklingen på området, herunder nyheter om reguleringer. En rekke e-læringskurs er tatt, bl.a. som del av autorisasjonsordningen for rådgivere:

Bærekraftkurs	Antall som fikk tildelt kurset	Antall som har gjennomført kurset	Andel
Antihvitvasking - AML oppdatering 2023: Case 4. Bærekraft	45	42	93 %
Bærekraft - Nye kompetansekrav	61	60	98 %
Bærekraft i personforsikring	43	42	98 %
Bærekraft ved skadeforebyggende tiltak og skadeoppgjør	4	4	100 %
Bærekraftpreferanser i investeringsrådgivning	38	38	100 %
HMS og bærekraft	3	3	100 %
Miljøforsikring	4	4	100 %

Økt kunnskap om bærekraft er første skritt. Fremover skal vi jobbe videre og utvikle våre kompetanse gjennom praksis for god bruk – i økonomisk rådgivning for

kunder, og i andre interne fagområder som datainnhenting, analyse, etterlevelse og rapportering.

Kurs om bærekraft og næringsseiendom ble gjennomført over to hele dager for alle bedriftsmarkeds-avdelingen, prosjektteamet i EiendomsMegler 1 og rådgivere fra SpareBank 1 Økonomihuset.

Menneskerettigheter og arbeidsforhold i leverandørkjeden

SpareBank 1 Ringerike Hadeland kan ha en potensiell positiv påvirkning på menneskerettigheter og arbeidsforhold i leverandørkjeden gjennom ansvarlige innkjøp og oppfølging av åpenhetsloven, som styrker konkurransebetingelsene for leverandører som opererer på en god måte.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal være en organisasjon som har et aktivt forhold til bærekraft, og tar ansvar for miljøutfordringene samfunnet står ovenfor. Konsernet skal ikke, verken direkte eller indirekte, medvirke til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, økonomisk kriminalitet, hvitvasking, korrupsjon, alvorlig natur- og miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske. Dette gjelder både internt og i forholdet til våre kunder og samfunnet for øvrig.

Våre etiske retningslinjer slår fast at den enkelte ansatte hos oss skal vise respekt for de grunnleggende menneskerettighetene, slik disse er beskrevet i sentrale menneskerettighetskonvensjoner, i utførelsen av sitt arbeid eller verv i konsernet. Våre ansatte skal aktivt medvirke til at konsernets leverandørkjede, forretningsforbindelser og de selskapene som vi investerer i, respekterer menneskerettighetene. Våre etiske retningslinjer er vedtatt av styret og gjelder for hele konsernet.

Som del av SpareBank 1 Gruppen er vi medlem av FNs Global Compact. Dette er verdens største initiativ for næringslivets samfunnsansvar. Som medlem er vi forpliktet til å følge FNs ti prinsipper for ansvarlig næringsliv, der respekt for menneskerettighetene står sentralt.

I 2023 var respekt for menneskerettigheter et tema under bankens etikk-uke. Alle ansatte fikk tildelt e-læringskurset «Menneskerettigheter i SpareBank 1» og temaet ble også diskutert i avdelingsmøter. 81 prosent av bankens faste ansatte gjennomførte kurset.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland er underlagt åpenhetsloven. Det betyr at vi skal gjennomføre aktsomhetsvur-

deringer i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper om ansvarlig næringsliv. Redegjørelsen for våre aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven i 2023 og en nærmere omtale av forankringen av arbeidet med menneskerettigheter finnes i kapittelet Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven i årsrapporten.

Bankens rolle i lokalsamfunnet

SpareBank 1 Ringerike Hadelands visjon er å være drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region. Derfor er en av våre viktigste oppgaver å bidra til et sterkt lokalsamfunn. Dette fordrer lokalt engasjement - av mennesker, for mennesker og mellom mennesker. Banken har vært til stede i lokalsamfunnets økonomiske liv i snart 200 år. Og vi vet at når menneskene trives, bor godt, har utdanningsmuligheter, trygge arbeidsplasser og meningsfulle fritidsaktiviteter, vil banken også kunne gå godt.

Gode og attraktive lokalsamfunn gir grunnlag for bærekraftig vekst, næringsutvikling, og lokale arbeidsplasser, og derigjennom næringsgrunnlag for banken. Som lokalt tilstedeværende bank, i skjebnefellesskap med regionen, er vårt genuine engasjement i lokalsamfunnet en mulighet for å skille oss klart og positivt fra konkurrentene.

Vi har etablert over 100 samarbeidsavtaler med lokale lag, foreninger og virksomheter, der vårt bidrag både er kompetanse, samarbeid og økonomi. Vi har et bredt samarbeid med Ungt Entreprenørskap, der vi bidrar til både økonomiutdanning for ungdomsskoleelever, og gründerskap på videregående skole. Vi har i tillegg en omfattende partnerskapsavtale med Universitetet i Sør-øst-Norge, som blant annet muliggjør lokal utdanning på doktogradnivå, og som bidrar til regional forskning og kunnskapsbygging.

Samarbeid er en av våre viktigste strategier. Banken, sammen med våre tre sparebankstiftelser, er regionens største bidragsyter til allmenntilfredse formål. I 2023 var samlet bidrag over 88 millioner kroner. Gjennom disse bidragene har vi mulighet til å påvirke vårt lokalsamfunn i en bærekraftig retning #BedreSammen.

Hva har vi gjort i 2023?

Vi måler kundetilfredshet annethvert år. I siste måling for privatmarkedet (2022) scorer vi 85 i TRIM på kvali-

tetselementet «Lokal støttespiller». Gjennomsnittet for sammenlignbare SpareBank 1-banker er 77. Tilsvarende tall for kundetilfredshet blant små og mellomstore bedrifter (SMB) i vår region er hele 102. Gjennomsnittet for sammenlignbare SpareBank 1-banker er 83. Kjernen og hovedaktivitetene i bankens bærekraftarbeid i lokalsamfunnet er etablerte og langsiktige engasjementer og tiltak, som nevnt over. Herunder ligger også:

- SpareBank 1 Ringerike Hadelands Talentstipend til utvikling av ferdigheter innen idrett, kultur, kompetanseutvikling og miljø-/samfunnsengasjement. I 2023 ble det utdelt om lag 600 000 kroner fordelt på 10 stipender til lokale talenter, basert på et samarbeid mellom banken og eierstiftelsene.
- Ringeriksstipendet muliggjør kombinasjon av satsing på universitetsutdanning og toppidrett. I 2023 ble det delt ut 5 stipend på totalt kr 170.000. Ringeriksstipendet er etablert i samarbeid med USN, Hønefoss Ballklubb, Ringerike Ishockeyklubb, SpareBank 1 Ringerike Hadeland og SpareBank 1-stiftelsen Ringerike.
- Ringerike Næringsfond, som er et lokalt samarbeid for å skape flere lokale arbeidsplasser
- SpareBank 1 Ringerike Hadeland næringsstiftelse, som gjennom investering og støtte bidrar til innovasjon og næringsutvikling i hele regionen
- Finansiering av Vekst- og Næringsbarometer, som bidrar til felles regional kunnskap, og grunnlag for næringsutvikling og -politikk

I 2023 nevnes følgende nye, gjennomførte tiltak:

- Sponsorstrategien er tilpasset bærekraft- og virksomhetsstrategien. Dette innebærer at alle nye sponsoravtaler forutsetter ESG-kartlegging av samarbeidspartnere, og konkrete tiltak som bidrar til enten sosial eller miljømessig bærekraft.
- Vi har også i år gjennomført «Bedre råd» der vi denne gangen har prioritert å gi førstegangskjøpere gode råd om sparing og veien til egen bolig. Omkring 230 unge deltok.

Vi har gleden av å være hovedsamarbeidspartner og sponsor for Ringkollen Vinterfestival – en uke med vinteraktiviteter på langrenn, alpint og hopp for barn, ungdom og bedrifter.

- Vi har bidratt til Ungt Entreprenørskap med tema gründerskap på videregående skoler, der fagsjef bærekraft var med blant flere bidragsytere fra banken. Totalt deltok 17 ungdomsbedrifter i konkurranse om penge støtte fra konsernet, og vi holdt foredrag for over 100 elever på videregående skoler.
- Årets julegaver til ansatte var i 2023 gavekort på kortreiste opplevelser i stedet for materielle ting. Slik bidrar vi både til lokal verdiskapning og lavere forbruk av materielle gjenstander.
- Når banken bidrar med gaver/premier, søker vi å gi lokale opplevelser, som eksempelvis hjemmebesøk av lokal kokk
- Banken deltar i det store, lokale næringsutviklingsprosjektet «Bærekraft Hadeland».
- Vi har bygget systematikk/årshjul for vektning og implementering av bærekrafttemaer i markedsaktiviteter.
- Vi ønsker å bidra til å gi oppmerksomhet og anerkjennelse til våre gode samarbeidspartnere – de som er avgjørende for at vi kan bidra til sterke og gode lokalsamfunn. Vi har igangsatt prosjektet «100 historier om 100 millioner». Ambisjonen er å fortelle 100 historier om hva våre samarbeid fører til, som resultat av at bank og eierstiftelser bidrar med om lag 100 millioner kroner i lokalsamfunnene i året. Andre del av prosjektet publiseres i løpet av 2024.
- Vi har hatt opplæring av seniorer i digitale banktjenester og tips for å unngå svindel i samarbeid med

Ringerike kommune.

- Gjennom UE programmet «Økonomi og karrierevalg» har vi hatt digital undervisning for alle 10 klassingene i vårt markedsområde. Vi har gitt de opplæring og tips om personlig økonomi, hvordan unngå svindel og forbrukerrettigheter.
- Vi har invitert alle kunder mellom 2-11 år på kinoforestilling under Barnas Speredager. En familieaktivitet som ga mange gode tilbakemeldinger om at vi ga en mulighet til å oppleve noe sammen med familien, helt gratis.

Finansiell inkludering

Ifølge Finans Norge er over 600 000 nordmenn i dag ikke digitale, enten fordi de ikke har digitale ferdigheter, fordi de har ulike handicap eller fordi de ikke kan språket godt nok⁸. For å sikre at disse menneskene likevel får tilgang til banktjenester har bankene i Norge blitt enige om en bransjenorm for finansiell inkludering. Denne normen har også SpareBank 1 Ringerike Hadeland sluttet seg til. Dette innebærer at banken har de viktigste tjenestene analogt tilgjengelig for kundene.

Som et tiltak på bakgrunn av bransjenormen for Finansiell inkludering har banken gjennom 2023 gjennomført flere kurs for eldre på ulike lokasjoner knyttet til bankID, nettbank og mobilbank. I tillegg er det gjort betydelige holdningskampanjer i sosiale medier, samt utsendelse av brev til særlig risikoutsatte grupper knyttet til svindel.

⁸ <https://www.finansnorge.no/tema/finansiell-inkludering/forbrukerinformasjon/>

ANSVARLIG OG ETISK FORRETNINGSDRIFT

Økonomisk kriminalitet undergraver det finansielle systemets integritet og er en trussel mot velferdssamfunnet og et sunt næringsliv. Vi og andre banker har plikt til å gjennomføre tiltak for å forebygge, avdekke og avverge svindel, hvitvasking, sanksjonsomgåelse og terrorhandlinger. Ved å jobbe aktivt på dette feltet og etterleve lover og retningslinjer, gir vi i dag et positivt bidrag til et sunt næringsliv i vårt markedsområde. Vår dobbelt vesentlighetsanalyse indikerer at dersom vi ikke jobber godt på dette feltet, kan samfunnsvirkningen potensielt bli negativ.

Personvern og datasikkerhet er strengt regulert, og vi er avhengige av kundenes tillit. Det er derfor viktig for oss å sikre verdiene og dataene vi forvalter. Gjennom gode rutiner, verktøy og kontroller er påvirkningen i dag positiv, men samfunnsvirkningen kan bli negativ om noe skulle gå galt på disse områdene.

Vår dobbelt vesentlighetsanalyse peker på både muligheter og risikoer for vår virksomhet som følge av bærekraftfaktorer. En av risikoene som analysen peker på, er faren for ESG-reguleringsbrudd. Manglende kapasitet, kompetanse og ressurser kan potensielt medføre at vi ikke klarer å følge opp de regulatoriske kravene som vi underlegges.

Alt av regelverk som banken er underlagt skal følges. For å forberede oss på de kommende kravene innen bærekraftrapportering har vi styrket våre ressurser på feltet ved å ansette en bærekraftcontroller i 2023. Vi har også jobbet i interne prosjekter gjennom året for å forberede kommende rapporteringskrav i EUs taksonomi og Corporate sustainability reporting directive

Strategisk forankring

Våre bærekraftsmål

For hele konsernet

Kampen mot økonomisk kriminalitet

- Vi har nulltoleranse knyttet til økonomisk kriminalitet.
- Konsernet skal kjennetegnes av høy etisk standard.

Våre bærekraftforventninger

Til vår organisasjon

- Vi skal innarbeide bærekraft i alle relevante arbeidsprosesser
- Vi skal jobbe kontinuerlig og systematisk for å redusere klimagassutslipp fra vår egen virksomhet
- Vi skal ha kompetanse på bærekraft

Til våre leverandører og forretningspartnere

- Våre leverandører og forretningspartnere skal ha et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede
- De skal utøve sin virksomhet i tråd med retningslinjer for ansvarlig næringsliv og bidra til en bærekraftig omstilling
- Vi forventer at våre leverandører oppfyller våre krav om bærekraft og etisk forretningsvirksomhet

Til våre kunder

- Vi forventer at våre bedriftskunder inntar en bevisst holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko.

Forankring i virksomhetsstrategien

- Strategi for «Mer enn en bank»
- Kompetanse om bærekraft
- Reduksjon av klimagassutslipp i egen drift

Policyer og retningslinjer

- [Policy for bærekraft](#)
- [Etiske retningslinjer](#)
- Policy for anti-hvitvasking og terrorfinansiering
- Policy for styring og kontroll av sikkerhetsrisiko
- Policy for personvern
- Standard om interne misligheter

(CSR). Det er også en styrke for banken å være en del av SpareBank 1 - alliansen og SamSpar for å kunne dra veksler på faglig samarbeid om etterlevelse av regelverket på en god måte.

I dette kapittelet kan du lese mer om vårt arbeid med ansvarlig og etisk forretningsdrift. Det handler om vårt arbeid mot økonomisk kriminalitet, med personvern og it-sikkerhet og det vi gjør for å sikre god styring i vår virksomhet.

Policyer og retningslinjer (forts.)

- Innkjøpsrutine
- [Krav til leverandører om bærekraft og forretningsetiske forhold](#)
- Rutine for investeringsrådgivning
- [Retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond i SpareBank 1](#)
- Eierstyring og selskapsledelse (NUES)

Gjennomførte tiltak i 2023

- Gjennomført dobbel vesentlighetsanalyse innen bærekraft, se omtale i kapittel 1.7
- Revidert policy for bærekraft og våre bærekraftsmål.
- Gjennomførte risikovurdering på antihvitvaskområdet, reviderte policy og rammeverk samt forbedret flere av bankens operative rutiner for etterlevelse av hvitvaskingsregelverket
- Gjennomførte en uavhengig internrevisjon av anti-hvitvasking og anti-terrorfinansieringsarbeidet i banken.
- Prosjekt for å øke etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket i bedriftsmarkedsområdet.
- Finjustering av regler i transaksjonsovervåkingen og arbeid med implementering av maskinlæringsregler for å generere gode treff på mistenkelige forhold.
- Reviderte våre etiske retningslinjer
- Reviderte våre varslingsrutiner
- Oppdaterte standard for sponsoravtaler slik at forretningsetikk inngår som tydelig element
- Gjennomførte etikkuke med obligatoriske kurs og diskusjoner i avdelingsmøtene
- Oppdaterte autorisasjoner for aktuelle rådgivere, der etikk er et obligatorisk emne
- Arbeidet for å sikre profesjonelle rekrutteringsprosesser, med bakgrunnsjekker og introduksjonsprogram som sikrer kunnskap om blant annet etisk standard
- Gjennomførte dybdesamtaler med ansatte som innehar utvidede systemtilganger
- Gjennomførte restriktiv tilgangsstyring til kritiske systemer
- Gjennomførte et større internprosjekt for å avdekke hvor risiko knyttet til interne misligheter er størst og deltok i et felles allianseprosjekt, Sikkerhet i betalingsløsninger
- Utvidet tilbudet av fond som har bærekraft som formål
- Innført nytt støttesystem for rådgiverne våre innen området sparing- og investering som bidrar til enda bedre kundesamtaler om bærekraft og avdekking av kundens bærekraftpreferanser

Arbeid mot økonomisk kriminalitet og hvitvasking

Økonomisk kriminalitet er et samfunnsproblem som rammer både enkeltpersoner og næringslivet. Det undergraver det finansielle systemets integritet og er en trussel mot velferdssamfunnet og et sunt næringsliv. Kanalisering av midler som stammer fra kriminell virksomhet gjennom banken er en vedvarende trussel som må avverges. Vi og andre banker har plikt til å gjennomføre tiltak for å forebygge, avdekke og avverge svindel, hvitvasking, sanksjonsomgåelse og terrorhandlinger. Kundene spesielt, og samfunnet generelt, skal ha tillit til at SpareBank 1 Ringerike Hadeland jobber aktivt på dette feltet og til enhver tid etterlever gjeldene lover og retningslinjer på området. Slik kan vi gi et positivt bidrag til et sunt næringsliv i vårt markedsområde.

Banken har som en del av bærekraftmålene nedfelt at «Vi har nulltoleranse knyttet til økonomisk kriminalitet» og at «Konsernet skal kjennetegnes av høy etisk standard».

Hvordan jobber vi for å forhindre økonomisk kriminalitet og hvitvasking?

Kampen mot økonomisk kriminalitet er en del av vårt bærekraftarbeid. Gjennom etterlevelse av plikter og regelverk bidrar konsernet til å ruste det finansielle systemet slik at kriminelle aktører erfarer at økonomisk kriminalitet blir slått ned på. Vi arbeider for å forebygge, avdekke og avverge at banken benyttes til kriminelle formål. Arbeidet er risikobasert og styres av en overordnet retningslinje, rammeverk og operative rutiner for etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. De regulatoriske forventningene på området er i utvikling og økende og banken jobber kontinuerlig for å tilpasse seg dette. Banken har en egen avdeling for arbeid mot økonomisk kriminalitet som består av 5,5 årsverk. Avdelingen har i tillegg 3 studenter i deltidsstillinger som jobber med opprydnings- og listearbeid.

Banken har etter hvitvaskingsregelverket en vid undersøkelsesplikt om kundeforhold. Kontinuerlig arbeid med løpende kundeoppfølging og risikovurderinger av bankens privat- og bedriftskunder er et prioriteringsområde. Dette sørger for at kundene bruker banken i tråd med opplysninger de har gitt og at forsøk på økonomisk kriminalitet blir fulgt opp og rapportert.

Hva har vi gjort i 2023?

Banken har gjennom 2023 arbeidet med forebygging, hendelseshåndtering og bevisstgjøring av kunder. Vi har gjennomført en egen risikovurdering på området. Denne er behandlet i bankens styre og legger grunnlag

for tiltak som er nødvendig å ha fokus på videre i 2024. Vi gjennomfører kvartalsvis rapportering til bankens ledelse og styre. Bankens policy og rammeverk på området er revidert og det jobbes kontinuerlig med forbedring av bankens operative rutiner for etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. I 2023 ble det gjennomført en uavhengig internrevisjon av anti-hvitvasking og anti-terrorfinansieringsarbeidet i banken. Avdeling Økonomisk kriminalitet er i løpet av 2023 styrket med ytterligere 2 årsverk (totalt 5,5 årsverk).

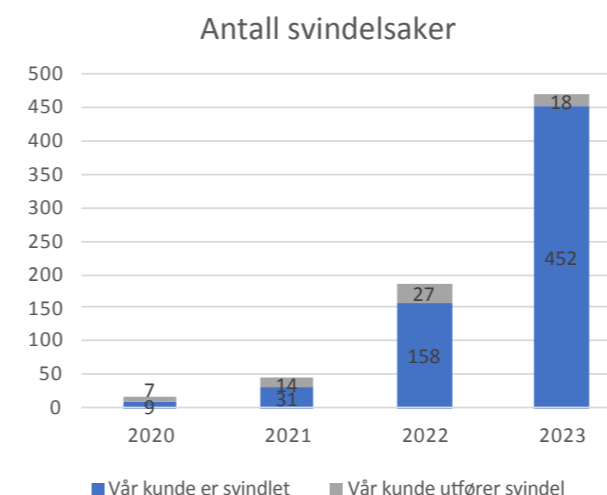
Svindelforebygging har krevd mye ressurser i avdelingen og i banken forøvrig. Antisvindelarbeid er et krevende arbeid og banken er en pådriver inn i fellesskapet i SpareBank 1-alliansen for å videreutvikle systemer som detekterer og fanger opp forsøk på svindel mot bankens kunder.

Det er gjennomført årlig kompetanseoppdatering av ansatte, ledelse og styret slik at samtlige har en forståelse for bankens samfunnsansvar og hvorfor arbeidet mot økonomisk kriminalitet er viktig. Området økonomisk kriminalitet og antihvitvasking har blitt oppdelt i 8 ulike e-læringskurs med forskjellige temaer tilpasset den enkeltes ansvar og stilling for å bygge kompetansen som kreves i de ulike rollene. Enkelte kurs tildeles kun et mindre antall ansatte, mens andre kreves gjennomført av alle ansatte (inkludert ledergruppe og styre). Gjennomsnittlig fullføringsgrad på kursene er 95 prosent.

I tillegg gjennomfører Avdeling Økonomisk kriminalitet jevnlig informasjons- og opplæringsrunder i avdelingene. Enkelte ansatte i Avdeling Økonomisk kriminalitet har i løpet av 2023 gjennomført egne opplæringskurs innenfor antihvitvaskingsarbeidet gjennom PWC Premium. Et utvalg ansatte fra avdelingen deltok på den årlige hvitvaskingskonferansen i regi av Finans Norge, Finanstilsynet og Økokrim. Opplæring og kompetanse av alle ansatte anses som et vesentlig risikoreducerende tiltak innenfor området.

Statistikk om vårt arbeid mot økonomisk kriminalitet i 2023

I 2023 så vi en betydelig økning i antall forsøk på svindel og reelle svindelsaker. Banken fulgte opp totalt 470 svindelsaker i 2023 hvorav 452 av disse sakene omhandler bankens kunder som har blitt utsatt for svindelforsøk. I 18 av sakene er det en reell mistanke om at det er en av bankens kunder som opererer som svindler. Hovedvekten av svindel-tilfellene vi har registrert på bankens kunder er phishing-forsøk. I tillegg ser vi et

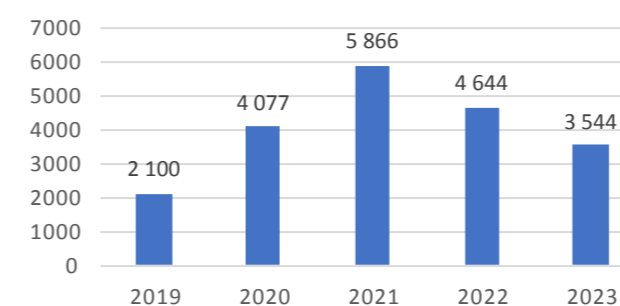

økende omfang av investerings-bedragerier. Det er bekymringsfullt at stadig flere unge kunder benytter sin konto i banken til å svindle andre eller operere som muldyr. Et pengemuldyr er en person som stiller bankkontoen til disposisjon, mottar penger fra én person og overfører dem videre til en annen (digitalt eller i kontanter) mot betaling. Dette er hvitvasking og blir slått hardt ned på. Disse kundene får sitt kundeforhold avvirket for ulovlig bruk av kontoen.

Det jobbes aktivt både internt og i fellesskap i SpareBank 1-alliansen med å iverksette tiltak for å redusere svindel. Dette gjelder for eksempel begrensninger i produkter, tidsforsinkelser i betalinger samt forbedrede deteksjonssystemer som kan oppdage unormal aktivitet på kunder.

Hver eneste dag går det nesten 80.000 transaksjoner til og fra konti i SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Dermed screenes millioner av transaksjoner gjennom vår elektroniske overvåking som fanger opp uregelmessige transaksjoner. Dersom systemer og manuelle rutiner

Antall flaggede saker i transaksjonsovervåkingen

fanger opp betalinger vi ikke forstår bakgrunnen for, vil det iverksettes intern undersøkelse.

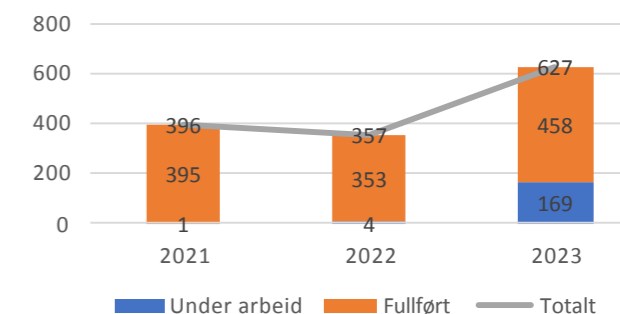
I 2023 ble totalt 3.544 transaksjoner identifisert for videre kontroll. Dette er flagginger i bankens transaksjonsovervåking samt flagginger på kunder som benytter seg av kontant-i-butikk-tilbudet (innskudd og uttak av kontanter i Norgesgruppen-butikkene). Banken har igjennom 2023 jobbet med å redusere antall falske positive flagginger (flagginger som ikke er mistenkelige). Antall flagginger er ned en del fra 2022, samtidig er andelen falske positive flagginger fortsatt relativt høy. Spissing av regelsett slik at de treffer bedre og utvikling av mer avansert maskinlærings-regler for å fange opp modus vil være fokusområdet også i 2024.

Banken gjorde utvidete undersøkelser i 627 saker. Dette er saker hvor det granskes, vurderes og følges ytterligere opp for å avverge at banken benyttes til ulovlige formål. I hovedvekten av disse tilfellene blir kunder fulgt opp med kundetiltak hvor de blir bedt om redegjørelse og dokumentasjon tilknyttet transaksjonen.

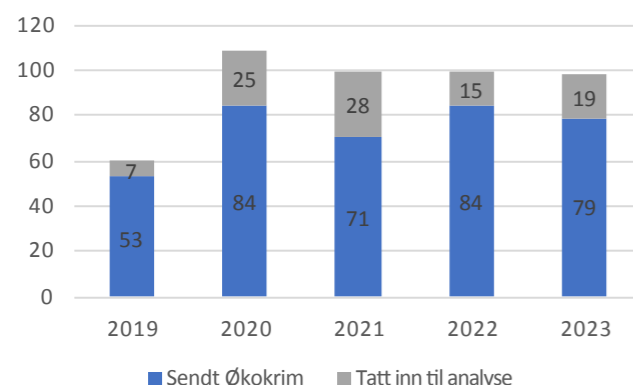
De ytterligere undersøkelsene resulterte i 98 meldinger om mistenkelige transaksjoner meldt til Økokrim. En slik melding blir bearbeidet, beriket og analysert av Økokrim og eventuelt videreformidlet til politi, tilsyns og kontrollmyndigheter, samt utenlandske samarbeidende tjenester.

Banken avvirket 64 kundeforhold i 2023 fordi vi ikke kunne gjennomføre nødvendig oppfølging av kundeforholdet i tråd med regelverket. Eksempelvis skjer dette dersom en kunde ikke kan redegjøre for pengers opprinnelse eller ved manglende svar på bankens henvendelser. 94 prosent av de avvirkede kundene i 2023 er innenfor personmarkedet. Avvikling av kundeforhold kan være inngripende for kundene, og banken avvirket kun dersom vi har saklige og legitime grunner til det.

627 saker til undersøkelser i banken (18 % av totale antall flagginger)

Saker sendt til Økokrim

Hva skal vi jobbe videre med i 2024?

I 2024 skal banken øke kunnskapen og ha fokus på effektiv og god opplæring på området økonomisk kriminalitet. Dette gjelder for ansatte på alle nivåer i banken.

Det skal gjøres løpende vurderinger av bankens etterlevelse av hvitvaskings-regelverket basert på rundskriv og veiledninger fra Finanstilsynet og aktuelle tilsynsrapporter. Bankens ansatte skal følge med på lokale og nasjonale utviklingstrekk som kan relateres til kriminelle handlinger.

Personvern

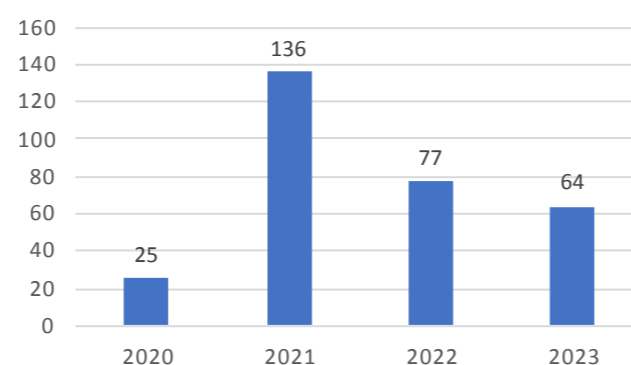
Vi lever av tillit og våre kunder skal ha tillit til at personopplysningene deres er trygge hos oss.

Slik jobber vi for å forhindre at personopplysninger kommer på avveie

Vi behandler alle personopplysninger i tråd med gjeldende lovkrav og GDPR. Dette gjøres ved at personopplysninger:

- Behandles på en lovlig, rettferdig og åpen måte
- Kun samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål og ikke videre-behandles på en måte som er uforenelig med behandlingens formål
- Er adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig (dataminimering)
- Er korrekte og oppdaterte
- Lagres slik at det ikke er mulig å identifisere de registrerte lenger enn nødvendig
- Behandles på en måte som ivaretar krav til informasjonssikkerhet

Avviklede kundeforhold

Banken har etter hvitvaskingsregelverket en vid undersøkelsesplikt om kundeforhold. Kontinuerlig arbeid med løpende kundeoppfølging av bankens privat- og bedriftskunder er et prioriteringsområde. Dette sørger for at kundene bruker banken i tråd med opplysninger de har gitt og at forsøk på økonomisk kriminalitet blir fulgt opp og rapportert.

Videre arbeid med effektive og gode rutiner for svindeloppfølging og svindelforebygging er et prioriteringsområde i 2024.

Hva har vi gjort i 2023?

Styring og kontroll

Styringsdokumenter for personvern blir revidert årlig. Krav til informasjonssikkerhet og personvern følger krav i IKT-forskriften og personvernregelverket.

I tillegg revideres interne rutiner som regulerer hvordan personopplysninger skal innhentes, lagres, behandles og slettes årlig. Oppdatering av behandlingsoversikt, sikre korrekt tilgangsstyring, tiltak som reduserer risikoen for personvernhendelser, opplæring og bevisstgjøring i organisasjonen er punkter som har fokus i banken, og følges opp av bankens personvernombud.

SpareBank 1 Ringerike Hadelands etterlevelse av personvernregelverket ble sist revidert av bankens internrevisor i 2022. Resultatet av den uavhengige gjennomgangen var tilfredsstillende.

Personvernombud og compliance-funksjonen har gjennomført kontrollaktiviteter knyttet til personvernområdet i 2023, noe som har bidratt til økt kvalitet.

Personvern ved nye og endrede produkter og løsninger

Systemeiere og daglige behandlingsansvarlige i SpareBank 1 Ringerike Hadeland ivaretar krav til personvern når det innføres nye produkter og løsninger, eller når det gjennomføres endringer.

I samarbeid med de andre alliansebankene er det utarbeidet et etterlevelsesverktøy som bidrar til å dokumentere at personvernkravene etterleves. Risikovurderinger og konsekvensvurderinger av personvern er en viktig del av denne dokumentasjonen.

Avvik

Avvik rapporteres til tilsynsmyndigheter og er grunnlag for systematisk forbedringsarbeid. Bankens oppfordrer alle ansatte til å melde fra om personvern-avvik, og tematikken tas jevnlig opp av personvernombudet og risikofunksjonen i deres interne informasjonsarbeid i virksomheten. At det gradvis har blitt flere avvik, viser at det er økende bevissthet om å melde fra om personvern-avvik.

For 2023 ble det levert 0 avvik fra SpareBank 1 Ringerike Hadeland, samt 5 avvik fra SpareBank 1 sentralt og andre tilknyttede selskap på vegne av SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Banken har ikke tidligere fått pålegg eller overtredelsesgebyr fra Datatilsynet. Dette skyldes at avvikene ikke er vurdert som alvorlige brudd på personvern-sikkerheten, og at det ble iverksatt tilstrekkelige tiltak for å rette opp feil og hindre fremtidige avvik.

Opplæring

Alle ansatte får jevnlig obligatorisk opplæring i informasjonssikkerhet og personvern. I 2023 gjennomførte 99 prosent av de ansatte utsendte e-læringskurs på området.

Planer for personvernarbeidet fremover

Fagmiljøene i SpareBank 1-alliansen vil fortsette samarbeidet som bidrar til å forbedre vurderinger, støttemetoder, opplæringsaktiviteter og -verktøy for ledere og fagpersoner.

Banken vil fortsette arbeidet med å forbedre dokumentasjonen av hvordan personvernkravene blir etterlevd, samt følge opp våre leverandører og utkontrakterte tjenester innen personvernområdet.

	2020	2021	2022	2023
Antall avvik	5	11	4	8
Antall avvik meldt til Datatilsynet	1	5	1	0
Antall pålegg eller sanksjoner fra Datatilsynet	0	0	0	0

IT-sikkerhet

SpareBank 1 Ringerike Hadeland forvalter store verdier og er avhengig av kundenes tillit. Det er derfor viktig for oss å sikre disse verdiene. IT-sikkerhet er et av verktøyene vi prioriterer for å sikre oss og kundene. Norske banker er i forkant i bruk av teknologi. Dermed blir vi også et attraktivt mål for økonomisk kriminalitet siden store deler av vår bankvirksomhet skjer digitalt.

Cyberhendelser er en potensiell trussel mot det finansielle systemet og den finansielle stabiliteten. Vi jobber derfor aktivt med sikkerhet på ulike områder for å redusere denne risikoen.

SpareBank 1 er en sterk merkevare, og en betydelig aktør i det norske finansmarkedet. Derfor er det viktig å ha en policy som gir et tilfredsstillende sikkerhetsnivå og bidrar til en hensiktsmessig organisering av sik-

kerhetsarbeidet og etterlevelse av gjeldende lovkrav. SpareBank1 Ringerike Hadelands policy for styring og kontroll av sikkerhetsrisiko gir overordnede føringer for hvordan selskapet skal innrette sin virksomhet slik at selskapet etterlever regelverket på en mest mulig hensiktsmessig og effektiv måte. SpareBank 1 Ringerike Hadelands policy for styring og kontroll av sikkerhetsrisiko skal støtte opp under virksomhetens strategiske valg og den daglige drift. Policyen revideres årlig og godkjennes av styret.

Gjennom samarbeidet i SpareBank 1 -alliansen har vi tilgang på kvalifisert kompetanse på cybertrusler og tiltak vi må sette i drift for å demme opp for truslene som stadig dukker opp. Banken har egne KPI'er på ansattes håndtering av sikkerhetshendelser og phishingangrep.

Arbeidet med etikk og anti-korrupsjon er forankret i bankens etiske retningslinjer, som revideres årlig. Retningslinjene skal bidra til at medarbeiderne overholder taushetsplikten, unngår opptreden som kan skade bankens omdømme, ivaretar sin habilitet og håndterer interessekonflikter. Videre beskriver retningslinjene hvordan medarbeiderne skal forholde seg til gaver, kunder og representasjon. Det gjennomføres årlige etikkuker for å sikre kontinuerlig oppdatering på området.

Vårt interne arbeid er også forankret i retningslinje om interne misligheter. I tråd med denne, gjennomfører vi en rekke tiltak for å forebygge, avdekke og håndtere risiko for interne misligheter. Vårt interne arbeid knyttet til sikkerhet underbygger også en organisasjonskultur som kjennetegnes av høy etisk standard.

Vi stiller også krav til våre leverandører gjennom vårt standard vedlegg om bærekraft som skal benyttes ved alle avtaleinngåelser. Leverandører og forretningspartnere skal etterleve lover, regler og interne retningslinjer, samt opptre i samsvar med god forretningsmessig praksis i forhold til sine egne ansatte.

som bestiklinger og korrupsjon. Leverandøren skal heller ikke akseptere slik praksis i forhold til sine egne ansatte.

I 2023 reviderte vi våre etiske retningslinjer og varslingsrutiner. Vi oppdaterte standard for sponsoravtaler slik at forretningsetikken inngår som tydelig element. Vi gjennomførte etikkuke med obligatoriske kurs og diskusjoner i avdelingsmøtene og oppdaterte autorisasjoner for aktuelle rådgivere, der etikk er et obligatorisk emne. Videre arbeidet vi for å sikre profesjonelle rekrutteringsprosesser, med bakgrunnsjekker og introduksjonsprogram som sikrer kunnskap om blant annet etisk standard. Vi gjennomførte også dybdesamtaler med ansatte som innehar utvidede systemtilganger, og gjennomførte restriktiv tilgangsstyring til kritiske systemer. Vi gjennomførte også et større internprosjekt for å avdekke hvor risiko knyttet til interne misligheter er størst, og deltok i et felles allianseprosjekt, Sikkerhet i betalingsløsninger.

Det er ikke avdekket tilfeller av korrupsjon i konsernet i 2023.

Eierstyring og selskapsledelse

Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Ringerike Hadeland omfatter de målene og overordnede prinsippene som banken styres og kontrolleres etter for å sikre egenkapitalbeveiesernes, kundenes, medarbeidernes og andre gruppers interesser i banken. SpareBank 1 Ringerike Hadeland følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse av 2021 og retter seg etter dens anbefalinger så langt det passer for en sparebank med egenkapitalbevis. Formålet med anbefalingene for eierstyring og selskapsledelse er at selskaper notert på regulerte markeder skal ha eierstyring og selskapsledelse som klargjør rolledeling mellom egenkapitalbeveiesiere, styret og daglig ledelse utover det som følger av lovgivningen. Konsernet følger i all hovedsak alle prinsippene.

Nærmere redegjørelse finnes i vedlegget til årsrapporten om eierstyring og selskapsledelse.

Markedsføring

Det er viktig for banken å drive etisk markedsføring som gjør tjenestene og produktene våre transparente og forståelige. Dette er for å sikre at kunden er godt informert og kan ta gode finansielle beslutninger. Det har ikke vært noen tilfeller av manglende overholdelse av krav knyttet til informasjon, merking av produkter og tjenester, eller til kommunikasjon og markedsføring i 2023.

Det er viktig for oss at kundene er fornøyd. Hvis noe ikke er som det skal, setter vi pris på at kunden forteller det til oss, enten ved å ringe oss eller sende inn klage via vår klageservice. Kunden kan også gå videre med

sin sak til Finansklagenemda dersom kunden opplever at klagen ikke løses av SpareBank 1 Ringerike Hadeland.

Ansvarlige investeringer

SpareBank 1 Ringerike Hadelands investeringer utøves på en slik måte at de oppfyller krav og regelverk i bankens bærekraftstrategi. Dette betyr at banken ikke skal investere i selskaper som bidrar til krenkelser av menneske- og arbeidstakerrettigheter, som for eksempel tvangsarbeid og barnarbeid. Bankens investeringer skal heller ikke bidra til alvorlig miljøskade eller korrupsjon.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland hadde per 31.12.2023 en likviditetsportefølje på 2,1 mrd. kroner hovedsakelig plassert i norske boligkredittforetak og kommunepapirer. Banken skal preferere grønne obligasjoner framfor ikke grønne, og styret har fastsatt en målsetning om å øke andelen grønne papirer i likviditetsporteføljen til 50 prosent innen utgangen av 2030. Per 31.12.2023 var andelen grønt 12 prosent.

Styret i SpareBank 1 Ringerike Hadeland har fastsatt en investeringsramme 50 mill. kroner i aksjer utover det som anses å være strategiske investeringer i felles kontrollert virksomhet og aksjer i datterselskaper.

Ansvarlige anskaffelser

Bankens anskaffelser skal være mest mulig bærekraftige og kostnadseffektive. Det meste av bankens innkjøp ivaretas av innkjøpssamarbeidet i SpareBank 1-alliansen. Avdeling for allianseinnkjøp inngår leverandøravtaler på vegne av alliansen og følger opp bærekraftsrisiko relatert til disse. Allianseinnkjøp forventer av leverandører og forretningspartnere at de har et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede, samt at de aktivt og målrettet jobber for å redusere negativ påvirkning av klima, miljø og sosiale- og forretningssetiske forhold. Det stilles krav til leverandørene om at de har retningslinjer innen bærekraft, og at disse skal omsettes til handling. Videre stilles krav om etterlevelse av åpenhetsloven, føring av klimaregnskap og plan for omstilling til netto null.

Bankens anskaffelser skal gjennomføres i tråd med våre etiske retningslinjer. Ved krav om skriftlig kontrakt skal nye leverandører, før inngåelse av avtale, gjennom en leverandørgodkjenningssprosess. Ved avtaleinngåelse skal leverandøren forplikte seg til «Standard om bærekraft i innkjøp».

Ansvarlig forvaltning i fond

Fondssparing er et viktig spareprodukt for våre kunder. Fondene vi tilbyr er investert i selskaper innen svært mange ulike sektorer, både i Norge og globalt. Det er krevende å få oversikt over selskapenes ansvarlighet og bærekraftprestasjoner, både innen miljø, klima, menneske- og arbeidstakerrettigheter, økonomisk kriminalitet og virksomhetsstyring. Ved å gi god informasjon og rådgivning har vi mulighet til å hjelpe våre kunder som er opptatt av bærekraft med å gjøre ansvarlige investeringer som kan bidra til å skape en bærekraftig fremtid.

Hvordan jobber vi for å sikre ansvarlig forvaltning?

Vi formidler fond fra ulike fondsforvaltere videre til våre kunder. For å sikre en ansvarlig forvaltning, stiller vi krav til fondsforvalterne som vi distribuerer fond fra. Når vi samarbeider om dette i SpareBank 1-alliansen er vi en stor aktør som kan påvirke.

Ved utgangen av 2023 hadde kundene til SpareBank 1 Ringerike Hadeland plassert om lag 3 mrd. kroner i ulike fond- og spareprodukter (verdipapirfond, spareforsikringer og aktiv forvaltning). Banken er tilknyttet agent for ODIN og kan i medhold av ODINs konsesjon yte investeringsrådgivning på verdipapirfond.

I tillegg til fondsutvalget vi distribuerer, har vi et formuleskonsept som er aktuelt for kunder med sparebeløp fra 3 mill. kroner og oppover. I dette konseptet er det Gabler som står for utvelgelsen av bakenforliggende fond og kundene skal kun velge hvilken andel aksjefond de ønsker å ha i porteføljen.

Vi har fokus på å avdekke bærekraftpreferanser i samtaler med kundene våre. I 2023 ble nytt støtte-system for rådgiverne våre innen området sparing- og investering tatt i bruk, noe som bidrar til enda bedre kundesamtaler om bærekraft og avdekking av kundens bærekraftpreferanser.

Krav til verdipapirfondsforvaltere

Gjennom våre [retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond](#) har vi definert hva vi oppfordrer, forventer og krever av forvalterne av verdipapirfondene som vi distribuerer. Som forutsetning for distribusjon i våre kanaler skal alle verdipapirfondsforvaltere skriftlig bekrefte at de er kjent med og følger våre retningslinjer.

Kort sagt forventer vi at forvalterne av de respektive fondene er aktive eiere og ekskluderer selskap og sektorer for å sørge for en mer bærekraftig utvikling for selskapet isolert sett, men også for samfunnet

og miljøet. Vi tror også dette er viktige faktorer for selskapenes verdiskapning til eierne, som igjen er våre kunder.

Dersom en forvalter bryter med kravene og etter dialog med oss ikke velger å endre praksis, vil vi stoppe distribusjonen av det respektive verdipapirfondet. Vi har i tillegg merket fondene basert på forventingene våre, gjennom en merkeordning som er nærmere beskrevet nedenfor.

ESG-faktorer vektlegges i kombinasjon med finansielle kriterier når SpareBank 1 utarbeider oversikt over anbefalte fond. SpareBank 1 stiller krav om at fondsforvalterne vi har distribusjonsavtale med ikke investerer i virksomheter som selv, eller gjennom enheter de kontrollerer, investerer i kontroversielle våpen i tråd med bestemmelsene til Statens pensjonsfond utland. Fondenes portefølje screenes opp mot oljefondets liste for utelukkelse av selskaper under kriteriene produksjon av kjernevåpen og statsobligasjonsunntaket. Gjennomgangen skjer minimum årlig gjennom produktrevisjonen og som del av godkjennelsesprosessen for nye produkter.

Dersom SpareBank 1 gjennom spørreskjemaet til merkeordningen, årlig revisjonsprosess eller på annen måte identifiserer at fondsforvaltere er i brudd med kravene fra retningslinjene vil forholdet først tas opp med fondsforvalteren det gjelder. SpareBank 1 vil deretter følge opp at fondsforvalteren foretar målrettede tiltak for å bringe forholdet i tråd med disse retningslinjer. Etersom SpareBank 1-bankene ikke er fondsforvalter selv vil dette ofte skje gjennom samarbeid mellom flere aktører. I tilfeller der SpareBank 1 ikke vurderer forvalters tiltak som tilfredsstillende innen rimelig tid skal den enkelte bank stanse nysalg av det aktuelle fondet.

Samtlige av forvalterne oppgir at de har signert FNs prinsipper for ansvarlige investeringer og rapporterer på etterlevelse.

Bærekraftmerking av fond

SpareBank 1 har, sammen med Position Green, utarbeidet en merkeordning som gir kundene informasjon knyttet til bærekraft for det enkelte fond som tilbys i fondsoversikten i nettbanken og mobilbanken. Det er laget et spørreskjema som alle fondsforvaltere må svare på for å kartlegge fondenes ESG-forhold. Svarene hentes inn årlig og er med på å bestemme bærekraftscoren. Fondene får karakter fra A til F basert på hvordan de scorer på kriteriene negativ screening, positiv screening og aktivt eierskap. For å få karakter

A, må fondet i tillegg til å svare opp alle forventingene, være klassifisert som artikkel 9 under SFDR. Dette er fond som har bærekraft som formål. Mer informasjon om merkeordningen finnes på våre websider.

Som følge av en større pågående revisjonsprosess av merkeordningen i andre halvdel av 2023, har SpareBank 1 avvartet prosessen med å innhente ny ESG-informasjon fra forvalterne for 2023. Framover kommer SpareBank 1 i større grad til å støtte seg på SFDR-reguleringen og mer objektiv ESG informasjon fra en ESG data-leverandør i merkeordningen, og mindre på informasjon innhentet fra forvalter. Vi forventer at den nye merkeordningen blir innfaset i første halvdel av 2024. Tabellen nedenfor viser fordelingen av karakterene for årene 2021-2023 i merkeordningen. Det er kun 1 endring i karakter for fondene som var i distribusjon i 2022. Vi kan se at det har kommet 10 nye fond i distribusjon, hvorav 4 av de har fått karakter A, og 6 har fått karakter B.

Tabellen nedenfor viser fordelingen av karakterene for årene 2021-2023 for fondene:

ESG karakter	Antall fond 2021	Antall fond 2022	Antall fond 2023	Nye fond 2023
A	8	9	12	4
B	163	171	178	6
C	15	17	17	0
D	2	4	4	0
E	2	0	0	0
F*)	1	1	1	0
Sum	191	202	212	10

*) Det er det samme fondet som har fått karakter F ved gjennomgangene. Dette fondet er det ikke mulig å kjøpe i noen av SpareBank 1-bankene. Fondet er fortsatt med i gjennomgangen for å undersøke om de har forbedret seg.

De fleste fondene får karakter B. Vi mener dette er fond som har en god tilnærming til miljø- og samfunnsmessige forhold og i tillegg er porteføljeforvalterne aktive eiere.

Opplæring og kompetanseheving

Bærekraft er tatt inn som en naturlig del av det løpende kurs- og kompetansehevingsopplegget for våre rådgivere innen sparing – og investering, herunder den årlige oppdateringen av AFR autoriserte rådgivere. I 2023 har vi også gjennomført kurs om bærekraft og sparing og investering som del av konsernets kompetanseløft om bærekraft.

Ingebjørg Vilhelmsen fra Nittedal er komponist og musiker. Hun fikk tildelt Talentstipend i 2023.

GRI-indeks

Bruk av GRI	SpareBank 1 Ringerike Hadeland har rapportert i henhold til GRI-standardene for perioden 11.2023-31.12.2023.
GRI 1 vi har brukt	GRI 1: Foundation 2021
Relevante GRI Sektor standarder	

Generell informasjon (GRI 2: Generell informasjon (General Disclosures) 2021)

GRI-Indikator	Beskrivelse	Delvis rapportering 2023	Rapportering 2023
1. Organisasjonen og dens rapporteringspraksis			
2-1	Detaljer om organisasjonen: Navn på virksomhet; eierskap og juridisk selskapsform; hovedkontor; land virksomheten opererer i		Navn: SpareBank 1 Ringerike Hadeland Vi er en sparebank med egenkapitalbevis notert på Oslo Børs. Eierskap: Bankens største eiere er tre lokale sparebankstiftelser; SpareBank 1-stiftelsen Ringerike, SpareBank 1-stiftelsen Jevnaker Lunner Nittedal og SpareBank 1-stiftelsen Gran Hovedkontor: Hønefoss Virksomheten opererer i Norge
2-2	Enheter inkludert i organisasjonens bærekraft-rapportering		Dersom ikke annet er spesifisert, gjelder vår rapport for morbankens virksomhet.
2-3	Rapporteringsperiode, hyppighet og kontaktperson		Rapporteringsperiode er 1.1.2023-31.12.2023 Vi rapporterer årlig Kontaktperson: maria.rosenberg@rhbank.no
2-4	Endring av historiske data fra tidligere rapporter		Se side 175, 188, 189 og 192 i bærekraftrapporten.
2-5	Gjeldende praksis for eksternt verifikasjon av rapportering		Rapporten er behandlet i bankens ledergruppe og vedtatt i bankens styre. Rapporten er ikke verifisert av eksternt revisor.
2. Aktiviteter og ansatte			
2-6	Aktiviteter, verdikjede og andre forretningsforbindelser		Styrets årsberetning side 35 i årsrapporten. Se også kapittelet Verdikjedeanalyse og påvirkninger på side 172 i bærekraftrapporten. SpareBank 1 Økonomihuset kjøpte BS Regnskap og Fokus Økonomi. Uover dette er det ingen vesentlige endringer av virksomhetens størrelse, struktur, eierskap eller leverandørkjede i perioden.
2-7	Ansatte		Ivaretakelse av våre medarbeidere på side 198
2-8	Arbeidere som ikke er ansatte		Ivaretakelse av våre medarbeidere på side 198
3. Styring			
2-9	Styringsstruktur og sammensetning		Eierstyring og selskapsledelse/Pkt 9 Styrets arbeid s. 134 Styrets årsberetning , fra side 35 Bankens strategi og satsingsområder side 18 Presentasjon av styret side 32 Tilstand for kjønnslikestilling side 140
2-10	Nominering og utvelgelse av øverste beslutningsorgan		Eierstyring og selskapsledelse/Punkt 7 Valgkomiteer s. 134 og Punkt 8 Styret, sammensetning og uavhengighet s. 134
2-11	Informasjon om styreleder		Eierstyring og selskapsledelse/Punkt 8 Styret, sammensetning og uavhengighet side 134 Presentasjon av styret side 32

GRI-Indikator	Beskrivelse	Delvis rapportering 2023	Rapportering 2023
2-12	Styrets og konsernledelsens oversikt over håndteringen av organisasjonens påvirkning		Se følgende kapitler i bærekraftrapporten: Policy og behandling i styrende organer side 170, Dobbel vesentlighetsanalyse side 171, Styring av klimarelaterte risikoer og muligheter side 180
2-13	Delegering av ansvar for å håndtere organisasjonens påvirkning		Se følgende kapitler i bærekraftrapporten: Forankring og organisering av bærekraftarbeidet s. 169 og Styring av klimarelaterte risikoer og muligheter s.180
2-14	Styrets rolle i bærekraftrapporteringen		Styret har behandlet bankens bærekraftrapport og dobbel vesentlighetsanalyse med vesentlige påvirkninger.
2-15	Interessekonflikter		Eierstyring og selskapsledelse , punkt 4 side 133 og punkt 9 side 134.
2-16	Kommunikasjon av kritiske hensyn		Eierstyring og selskapsledelse side 132
2-17	Styrets samlede kunnskap om bærekraftstrategien		Styrets årsberetning side 45 Bærekraftrapporten: Forankring og organisering av bærekraftarbeidet side 169, Styrets oppsyn med klimarelaterte risikoer og muligheter side 180
2-18	Evaluering av styret		Eierstyring og selskapsledelse/Punkt 9 Styrets arbeid side 134
2-19	Retningslinjer for godtgjørelse		Eierstyring og selskapsledelse/Punkt 11 side 136 Note 20 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte side 101 Note 22 Pensjoner side 102 Retningslinjer for godtgjørelse
2-20	Proessen rundt å fastsette godtgjørelse		Eierstyring og selskapsledelse punkt 11 og punkt 12 side 136
2-21	Årlige totale kompensasjonsforhold		Note 20 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte side 101
4. Strategiutforming og utførelse			
2-22	Uttalelse om bærekraftstrategi		Adm.banksjefs kommentarer side 7 Styrets årsberetning side 35
2-23	Bedriftens retningslinjer for ansvarlig forretningsdrift		Policy for bærekraft og Etiske retningslinjer . Se også: Eksterne rammeverk, forpliktelser og medlemskap side 166, Våre bærekraftforventninger side 168, Menneskerettigheter og arbeidsforhold i leverandørkjeden side 201, Ansvarlig og etisk forretningsdrift side 204
2-24	Innarbeidelse av bedriftens retningslinjer		Forankring og organisering av bærekraftarbeidet side 169, Dobbel vesentlighetsanalyse side 171, Kompetanse om bærekraft blant våre ansatte side 198
2-25	Klageordninger og prosessen for å utbedre negativ påvirkning		Vårt arbeid med likestilling, mangfold og inkludering side 142. Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven side 144 Markedsføring side 211, Personvern side 208, Ivaretakelse av våre medarbeidere side 198, Interessenter side 171
2-26	Varsling og andre ordninger for å søke råd og sende bekymringsmeldinger		Vårt arbeid med likestilling, mangfold og inkludering side 142. Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven side 144 Bærekraftrapporten: Markedsføring side 211, Personvern side 208, Ivaretakelse av våre medarbeidere side 198, Interessenter side 171
2-27	Etterlevelse av lover og reguleringer		Ingen manglende etterlevelse som banken er kjent med.
2-28	Medlemskap i bransjeorganisasjoner eller andre sammenslutninger		Medlem i Finans Norge, medlem av UN Global Compact gjennom SpareBank 1-gruppen, medlem av PCAF Partnership for Carbon Accounting Financials.
5. Interessenter			
2-29	Tilnærming til interessentdialog		Interessenter side 171, Dobbel vesentlighetsanalyse side 171, Interessent- og megatrendanalyser side 173
2-30	Tariffavtaler		Fullt dekket av kollektive tariffavtaler. Våre medarbeidere side 138

GRI-indikator	Beskrivelse	Delvis rapportering 2023	Rapportering 2023
Spesifikk informasjon (GRI 3: Vesentlig tema (Material topics) 2021)			
3-1	Prosess for å identifisere vesentlige tema		<i>Dobbel vesentlighetsanalyse</i> side 171
3-2	Liste over vesentlige tema		Våre vesentlige påvirkninger: <ul style="list-style-type: none"> · Indirekte klima- og naturpåvirkning i privatmarkedet og bedriftsmarkedet · God styring, antihvitvask-arbeid, personvern og datasikkerhet · Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden
Indirekte klima- og naturpåvirkning i privatmarkedet og bedriftsmarkedet			
GRI 3-3	Håndtering av vesentlige tema		<i>Klima og miljø</i> side 176
SB1RH1	Indirekte klima- og naturpåvirkning i privatmarkedet og bedriftsmarkedet		
201-1	Direkte økonomisk verdi generert og distribuert		<i>Resultatsammendrag</i> side 36 <i>Resultatregnskap</i> side 49
201-2	Finansielle konsekvenser og andre risikoer og muligheter som følge av klimaendringer		Scenarioanalyse av risikoer og muligheter side 173, Klimarisiko side 180, Oppsummert TCFD-rapportering side 217
201-3	Pensjonsforpliktelser og andre ytelser		Ikke vesentlige tema, jf. oversikten over.
201-4	Offentlige støtteordninger		
305-1	Direkte klimagassutslipp (Scope 1)		<i>Klimaregnskap for vår egen virksomhet</i> side 189 <i>Vedlegg 1: Klimagassutslipp egen virksomhet</i> side 218
305-2	Indirekte energirelaterte klimagassutslipp (Scope 2)		<i>Klimaregnskap for vår egen virksomhet</i> side 189 <i>Vedlegg 1: Klimagassutslipp egen virksomhet</i> side 218
305-3	Andre indirekte klimagassutslipp (Scope 3)		<i>Klimaregnskap for vår egen virksomhet</i> side 189 <i>Vedlegg 1: Klimagassutslipp egen virksomhet</i> side 218 <i>Finansierte klimagassutslipp</i> side 186 <i>Vedlegg 2: Metode for beregning av estimerte, finansierte klimagassutslipp</i> side 219
305-4	Klimagass utslippsintensitet		<i>Estimerte utslipp per omsetning</i> side 193
305-5	Reduksjoner i klimagassutslipp		<i>Finansierte klimagassutslipp</i> side 186 <i>Klimaregnskap for vår egen virksomhet</i> side 189
305-6	Utslipp av ozon-nedbrytende stoffer (ODS)		Ikke relevant
305-7	Nitrogenoksider (NOx), svoveloksider, (SOx), og andre betydelige luftutslipp		Ikke relevant
God styring, antihvitvask-arbeid, personvern og datasikkerhet			
GRI 3-3	Håndtering av vesentlige tema		<i>Ansvarlig og etisk forretningsdrift</i> side 204
SB1RH2	God styring, antihvitvask-arbeid, personvern og datasikkerhet		
205-1	Transaksjoner som er risikovurdert		<i>Arbeid mot økonomisk kriminalitet og hvitvasking</i> side 206
205-2	Kommunikasjon og opplæring om policyer og prosedyrer knyttet til anti-korrupsjon		<i>Arbeid mot økonomisk kriminalitet og hvitvasking</i> side 206, <i>Etikk og antikorrupsjon</i> side 210
205-3	Bekreftede tilfeller av korrupsjon og korrigerende tiltak		<i>Etikk og antikorrupsjon</i> side 210
418-1	Begrunnede klager som gjelder brudd på kundenes personvern og tap av kundens data		<i>Personvern</i> side 208
Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden			
GRI 3-3	Håndtering av vesentlige tema		<i>Menneskerettigheter og arbeidsforhold i leverandørkjeden</i> side 201, <i>Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven</i> side 144
SB1RH3	Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden		
414-1	Nye leverandører som ble screenet ved hjelp av sosiale kriterier		<i>Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven</i> side 144
414-2	Negative sosiale påvirkninger i verdikjeden og iverksatte tiltak		<i>Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven</i> side 144

Oppsummert TCFD-rapportering

Område	Lenke til vår rapportering
Styring	
<i>Virksomhetens styring av klimarelaterte trusler og muligheter</i>	
a) Beskrivelse av styrets oppsyn med klimarelaterte trusler og muligheter	<i>Styrets oppsyn med klimarelaterte risikoer og muligheter</i> side 180
b) Ledelsens rolle i vurdering og styring av klimarelaterte trusler og muligheter	<i>Ledelsens rolle i vurdering og håndtering av klimarelaterte risikoer og muligheter</i> side 181
Strategi	
<i>Aktuelle og potensielle virkninger av klimarelaterte trusler og muligheter på virksomhetens forretninger, strategi og finansielle planlegging</i>	
a) Klimarelaterte trusler og muligheter virksomheten har identifisert på kort, mellomlang og lang sikt	<i>Scenarioanalyse av risikoer og muligheter</i> side 173
b) Betydningen av klimarelaterte trusler og muligheter for virksomhetens forretninger, strategi og finansielle planlegging	<i>Klima og miljø</i> side 176, <i>Klimarisiko</i> side 180
c) Den potensielle betydningen av ulike scenarioer på virksomhetens forretninger, strategi og finansielle planlegging	<i>Scenarioanalyse av risikoer og muligheter</i> side 173
Risikostyring	
<i>Hvordan virksomheten identifiserer, vurderer og håndterer klimarelatert risiko</i>	
a) Prosessene virksomheten benytter for å identifisere og vurdere klimarelatert risiko	<i>Prosesser for å identifisere, vurdere og håndtere klimarelatert risiko</i> side 181
b) Virksomhetens prosesser for håndtering av klimarelatert risiko	
c) Hvordan prosesser for å identifisere, vurdere og håndtere klimarelatert risiko er integrert i virksomhetens helhetlige risikostyring	
Mål og metoder	
<i>Metoder, mål og parametere som brukes for å vurdere og håndtere relevante klimarelaterte trusler og muligheter</i>	
a) Metodene som virksomheten bruker for å vurdere klimarelaterte trusler og muligheter i lys av dens strategi og prosesser for risikostyring	Vi benytter bankens ordinære systematikk for risikokartlegging. Se: <i>Verdikjedeanalyse og påvirkninger</i> side 172, <i>Scenarioanalyse av risikoer og muligheter</i> side 173, <i>Klimarisiko i bankens utlånsportefølje</i> side 183, <i>Finansierte klimagassutslipp</i> side 186
b) Scope 1, scope 2 og scope 3 klimagassutslipp, og de relaterte risikofaktorene.	<i>Finansierte klimagassutslipp</i> side 186, <i>Klimaregnskap for vår egen virksomhet</i> side 189 <i>Estimerte utslipp per omsetning</i> side 193
c) Målene virksomheten bruker for å håndtere klimarelaterte trusler og muligheter og resultater i forhold til målene	<i>Våre bærekraftmål</i> side 168 <i>Klima og miljø</i> side 176

VEDLEGG 1: Klimagassutslipp egen virksomhet

Bankens mellomlangtsiktige mål er at egen virksomhet er klimanøytral i 2030. Dette innebærer at vi innen utgangen av 2030 skal kutte utslippene fra egen drift i scope 1-3 med minimum 50 prosent i forhold til 2019, og kompensere for resten på en ansvarlig måte. Vi jobber derfor med å redusere klimagassutslippene i vår egen drift.

Metode for beregning av utslipp

Vi utarbeider klimaregnskap for vår egen virksomhet ved hjelp av Cemasis. Informasjonen som benyttes i vårt klimaregnskap stammer både fra eksterne og interne kilder, og blir omregnet til tonn CO₂-ekvivalenter. Analysen er basert på den internasjonale standarden "A Corporate Accounting and Reporting Standard", som er utviklet av "the Greenhouse Gas Protocol Initiative" - GHG protokollen. Dette er den mest anvendte metoden verden over for å måle selskapers utslipp av klimagasser.

Scope 1

Scope 1 inkluderer alle utslippskilder knyttet til driftsmidler der organisasjonen har operasjonell kontroll. Dette inkluderer all bruk av fossilt brensel for stasjonær bruk eller transportbehov (egeneide, leide eller lease-de kjøretøy, oljekjeler etc.). Videre inkluderes eventuelle direkte prosessutslipp (av de seks klimagassene). Fram til og med 2022, hadde vi biler med fossilt drivstoff. Utslipp fra forbrenning av drivstoff var basert på antall kjørte kilometer. I 2022 erstattet vi våre biler med to elbiler, så utslipp i 2023 i denne kategorien er 0.

Scope 2

Scope 2 inkluderer indirekte utslipp knyttet til innkjøpt energi; elektrisitet eller fjernvarme/-kjøling. Utslippsfaktorene som benyttes i Cemasis for elektrisitet er basert på nasjonale brutto produksjonsmikser fra International Energy Agency's statistikk (IEA Stat). Den nordiske miksfaktoren dekker produksjonen i Sverige, Finland, Norge og Danmark og reflekterer det felles nordiske markedsområdet (Nord Pool Spot). Som utslippsfaktorer for fjernvarme benyttes enten faktisk produksjonsmikser basert på innhentet informasjon fra den enkelte produsent, eller gjennomsnittsmikser basert på IEA statistikk.

Vi har brukt Kraftriket som kilde for å se på strømforbruk for alle banklokasjoner eksklusive Gran. For Gran har vi estimert vårt totale strømforbruk basert på årsverk i 2023. Vi har også rettet strømforbruk fra i fjor, da strømforbruket for kontoret på Gran ikke var inkludert. Vi har brukt samme metode for estimert strømforbruk på Gran som for 2023. Dermed blir totalt strømforbruk i 2022 på 922.777 kWh, mot 854.000 kWh som vi rapporterte i fjor.

På kontoret i Jevnaker bruker vi 90 % bio-varme. I tillegg kommer også strømforbruk fra våre hytter og

en ferieleilighet som er tilgjengelige for våre ansatte og pensjonister. Vi har delt strømforbruket slik at vi har regnet med rett utslippsfaktor avhengig av geografisk plassering (leiligheten i Spania beregnes med annen utslippsfaktor). Vi har rettet for i fjor og tatt bort kjørte kilometer med elbil, fordi strømforbruk for denne bilen allerede var inkludert i vårt totalforbruk.

Scope 3

Scope 3 er indirekte utslipp knyttet til innkjøpte varer og tjenester. Dette er utslipp som indirekte kan knyttes til organisasjonens aktiviteter, men som foregår utenfor deres kontroll (derav indirekte). Typisk scope 3 rapportering vil inkludere ansattes pendling, flyreiser, logistikk/transport av varer, avfall, vannforbruk etc.

Kategori 1 Kjøpte varer og tjenester

Denne kategorien inkluderer vårt vannforbruk siden 2022 og våre sendte debetkort til kunder siden 2023. Vi måler vannforbruk i m³ på hovedkontoret og på Jevnaker. Basert på disse tallene, og fordeling av årsverk per sted, har vi estimert vårt totale vannforbruk. Vi har også rettet tall for 2022 og brukt den samme metodikken.

Kategori 3 Drivstoff og brensel

Denne kategorien omfatter utslipp fra produksjon og transport av fossile drivstoff og kommer i tillegg til selve forbrenningen som rapporteres i scope 1. Det er også indirekte utslipp (transport, reparasjoner mm.) knyttet til produksjon av elektrisitet i tillegg til utslipp fra selve energiproduksjonen som rapporteres i scope 2.

Kategori 5 Avfall

For vårt hovedkontor har vi data for avfall basert på fakturaer fra vårt avfallsselskap. Basert på dette har vi estimert våre totale utslipp basert på årsverk per sted i 2023. I 2022 og 2023 hadde vi levert papiravfall som ble resirkulert, pappavfall som ble resirkulert og restavfall som ble forbrent. Vi har korrigert tall for 2022, fordi da var papir og pappavfall registrert som 'papir og pappavfall mixed' i stedet for separat. I tillegg har vi nå brukt den samme metodikken som for 2023 for å estimere vårt totale avfall. Vi sorterer også matavfall, som bli hentet av HRA og blir til biogass og biogjødsel. Her mangler vi per nå data om mengden.

Kategori 6 Forretningsreiser

Denne kategorien omfatter ansattes kjørelengde i bil og flyreiser. Kjørelengde bil er utslipp basert på kjøregodtgjørelse (elbil og vanlig bil) til våre ansatte registrert i kilometer. Vi har målt dette siden 2019. For 2023 rapporterer vi også forretningsreise (flyreise) basert på informasjon fra vårt reisebyrå Berg Hanssen. Vi hadde i 2023 flyreiser i Norge, men også noen utenfor Norge.

VEDLEGG 2: Metode for beregning av estimerte, finansierte klimagassutslipp

Banken er fra og med 2023 medlem av og bruker metoden til PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials) for å beregne estimert utslipp for bedriftsmarkedsporføljen og boliglånsporteføljen. Vi har basert våre beregninger på veilederen fra Finans Norge fra juni 2023⁹, som er opprettet for å harmonisere rapporteringen på klimagassutslipp fra utlånsporteføljer, blant annet ved å bruke PCAF-metoden. Alle utslipp i utlånsporteføljene tilhører GHG-protokollen scope 3 underkategori 15 investeringer og lån. Scope 3-utslipp er utslipp som indirekte knyttes til finansforetakets aktiviteter, og som er utenfor finansforetakets direkte kontroll.

Beregning av finansierte klimagassutslipp er ikke en eksakt vitenskap. Veilederen fra Finans Norge er ikke en fasit på hvordan alle slike avveininger bør gjøres, men det gis en rekke anbefalinger av to årsaker: Det bidrar til å senke terskelen for finansforetakene til å rapportere finansierte klimagassutslipp, og det bidrar til å øke sammenlignbarheten på tvers i finansnæringen.

Virksomheter som rapporterer sine klimagassutslipp skal synliggjøre både reelle klimagassutslipp som stammer fra produksjonen av elektrisitet, og de markedsbaserte utslippene knyttet til kjøp av opprinnelsesgarantier. I lokasjonsbasert metode anlegges et fysisk perspektiv og utslippsfaktoren er basert på faktiske utslipp knyttet til elektrisitetsproduksjon innenfor et spesifikt område. I det markedsbaserte perspektivet, beregnes utslippsfaktor basert på om virksomheten velger å kjøpe opprinnelsesgarantier eller ikke. Ved kjøp av opprinnelsesgarantier dokumenterer leverandøren at kjøpt elektrisitet kommer fra kun fornybare kilder, som gir en utslippsfaktor på 0 gram CO₂e per kWh. Elektrisitet som ikke er knyttet til opprinnelsesgarantier får en utslippsfaktor basert på produksjonen som er igjen etter at opprinnelsesgarantiene for fornybar andel er solgt. Dette kalles residual mikser, og er normalt signifikant høyere enn den lokasjonsbaserte faktoren.

Overordnet om data og datakvalitet

For å kunne estimere finansierte klimagassutslipp er finansforetakene avhengig av informasjon om kundenes eller investeringenes klimagassutslipp. Beregning av de underliggende klimagassutslippene som inngår i finansierte klimagassutslipp kan deles inn i tre kategorier (rangert fra høyest til lavest etter datakvalitet):

- Klimagassutslipp som er rapportert av de underliggende selskapene selv (PCAF datakvalitetsscore 1 og 2)
- Klimagassutslipp som er beregnet via fysiske faktorer som energiforbruk, antall produserte varer eller

lignende (PCAF datakvalitetsscore 3)

- Klimagassutslipp som er beregnet via utslipp pr. økonomisk aktivitet som utslipp pr. omsetning eller pr. balanseverdi (PCAF datakvalitetsscore 4 og 5)

Bedriftsmarkedsporføljen

Vi har kun beregnet klimagassutslipp for vår utlånsportefølje på egen balanse. Verdipapirer har vi ikke beregnet utslipp fra.

Når det blir beregnet totale klimagassutslipp i utlånsporteføljen, begrenser vi oss til kundenes scope 1 og 2-utslipp. Det å inkludere scope 3 vil bety en stor grad av dobbelttelling siden ett selskaps direkte utslipp er et annet selskaps indirekte utslipp.

Metodikk

Vi har tatt utgangspunkt i utlånsvolumet på egen balanse eksklusive renter per utløpet av året per bedriftskunde. Volumet er avstemt mot note 5 i årsregnskapet. Som 'bedriftskunde' definerer vi alle kunder i vårt system, bortsett fra kunder som er registrert med sektorkode 8500 (lønnskakere, pensjonister, trygdede studenter mv.) eller 9800 (utenlandske husholdninger).

Vi har benyttet regnskapsdata fra Brønnøysundregistrene¹⁰ der det har vært tilgjengelig. Der det ikke har vært tilgjengelige regnskapsdata for samme tidspunkt som data for utlånsvolum, har vi benyttet de nyeste regnskapsdataene som er tilgjengelige.

For å avgjøre hvilken næring et selskap hører til og finne rett Exciobase code, har vi tatt utgangspunkt i selskaps næringskode og brukt PCAF sin Exiobase classification mapping- tabell Version 22-09-2023¹¹. Vi har brukt den næringskoden våre bedriftsrådgivere har registrert for selskapet, slik at utslippsdata stemmer overens med regnskapsdata.

Vi har brukt følgende 3 metoder for beregning av klimagassutslipp som er beskrevet i veileder fra Finans Norge:

- Metode for bedriftslån og unoterte verdipapirer
- Metode for landbruk
- Metode for næringseiendomsselskap

Klimagassutslipp fra en gitt bedriftskunde er beregnet med bruk av kun én av disse metodikkene. Vi har brukt metoden for næringseiendomsselskap når en kunde har en næringskode tilhørende «L. Omsetning og drift av fast eiendom» og har lån til en eller flere næringseiendommer. Vi har brukt metoden for landbruk når en kunde har en næringskode tilhørende «A Jordbruk,

⁹ <https://www.finansnorge.no/siteassets/dokumenter/maler-og-veiledere/veileder-for-beregning-av-finansierte-klimagassutslipp.pdf>

¹⁰ <https://www.brreg.no/>

¹¹ https://db.carbonaccountingfinancials.com/PCAF_emission_factor_database.php?getdata=2&fn=EXIOBASE_Industry%20Classification%20Mapping_240423.xlsx

skogbruk og fiske» og får tilskudd jf. databasen for produksjons- og avløsertilskudd til jordbruksforetak fra Landbruksdirektoratet¹². For alle andre bedriftskunder har vi brukt metoden for bedriftslån og unoterte foretak.

Bedriftslån og unoterte verdipapirer

Her har vi fulgt veilederen fra Finans Norge etter beste evne. Vi har benyttet country= Norway, Exiobase code, år og datakvalitet score til å hente utslippsfaktorer fra

Finansierte klimagassutslipp

$$= \sum_s \frac{\text{Utestående eksponering mot selskap}}{\text{Egenkapital} + \text{Gjeld}} \times \text{Driftsinntekter selskap i M. EUR} \times \text{Selskapets klimagassutslippfaktor}$$

Der datakvaliteten var 5, brukte vi følgende formel for beregning av vårt finansierte klimagassutslipp:

Finansierte klimagassutslipp

$$= \sum_s \text{Utestående eksponering mot selskap i M. EUR} \times \text{Selskapets klimagassutslipp faktor}$$

Datakvalitet

Siden dette er vårt første år med rapportering i tråd med PCAF, har vi kun datakvalitet 4 og 5. Et selskap får datakvalitet 4 dersom regnskapsdata fra Brønnøysundregistrene er tilgjengelig, hvis ikke blir datakvaliteten 5. Vi kan oppnå en bedre datakvalitet i fremtiden dersom vi kan bruke klimaregnskap som selskapene selv rapporterer. Per nå er det ikke alle selskap som utarbeider egne klimaregnskap. Det ville være veldig praktisk om klimaregnskap blir en del av det som innrapporteres til Brønnøysundregistrene, slik at data enkelt kan gjenbrukes. Vi er kjent med at det er tatt et bransjeinitiativ for å få til dette, og vi støtter dette initiativet.

Svakheter

Metoden vi har benyttet forutsetter at selskapene er registrert med den næringskoden som passer best til aktiviteten vi har finansiert. Det kan være vesentlige forskjeller i estimerte klimagassutslipp mellom ulike næringskoder.

Landbruk

Her har vi etter beste evne beregnet vårt finansierte klimagassutslipp basert på veilederen fra Finans Norge. Vi har hentet data om våre bedriftskunder fra databasen over produksjons- og avløsertilskudd til jordbruksforetak fra Landbruksdirektoratet¹⁵, basert på organisasjonsnum-

mer. Dette for å vite hvilke type dyr og hvor mange dyr, eller type produksjon en kunde har per år.

Der datakvalitet var 4, brukte vi følgende formel for beregning av vårt finansierte klimagassutslipp:

Finansierte klimagassutslipp

$$= \sum_s \frac{\text{Utestående eksponering mot selskap}}{\text{Egenkapital} + \text{Gjeld}} \times \text{Driftsinntekter selskap i M. EUR} \times \text{Selskapets klimagassutslippfaktor}$$

Der datakvaliteten var 5, brukte vi følgende formel for beregning av vårt finansierte klimagassutslipp:

Finansierte klimagassutslipp

$$= \sum_s \text{Utestående eksponering mot selskap i M. EUR} \times \text{Selskapets klimagassutslipp faktor}$$

mer. Dette for å vite hvilke type dyr og hvor mange dyr, eller type produksjon en kunde har per år.

Basert på tabell 16 og 17 fra veilederen, som er basert på Platon-rapport 5/2022¹⁶, har vi beregnet hvor mye klimagassutslipp en kunde har. Vi har brukt utslippsfaktor (scope 1 og 2) inkludert dieselforbruk. Vi har korrigert for en feil i Tabell 16, fordi kode P840 var brukt for både verpehøner og slaktekylling. Når en kunde hadde dyr med kode P840, brukte vi utslippsfaktoren for slaktekylling. Vi har beregnet vårt finansierte klimagassutslipp ved å multiplisere fordelingsfaktor (Loan to value; LTV) med landbrukskundens utslipp. Fordelingsfaktoren er beregnet ved å dele utstående eksponering med summen av verdigrunnlag av alle eiendommer en kunde har.

Datakvalitet

For di vi har beregnet klimagassutslipp basert på produksjons- og arealfaktorer er datakvaliteten på nivå 3 for alle landbrukskunder som er beregnet etter denne metoden. For de landbrukskundene som ikke får tilskudd og ikke ligger i tilskuddsdatabasen, er skogsbrukskunder eller ikke har et organisasjonsnummer registrert i vårt system, har vi brukt metodikken for bedriftslån og unoterte verdipapirer som baserer seg på økonomisk aktivitet (datakvalitet 4 eller 5, se ovenfor). Dette gjelder om lag 41 prosent av våre landbruksselskaper i 2023.

Vi kan oppnå en bedre datakvalitet i fremtiden dersom vi kan bruke faktiske rapporterte utslipp fra landbruket. Det kan oppnås gjennom tilgang til Landbrukets klimakalkulator¹⁷ (datakvalitet score 2), som er et digitalt verktøy spesielt utviklet for landbruksnæringen og den norske bonden. Klimakalkulatoren gir oversikt over utslipp og hvilke muligheter som finnes både for å redusere utslipp og binde karbon på gårdsnivå. Det er i dag frivillig for bonden å bruke Landbrukets klimakalkulator, og signaler fra landbruksnæringen tyder på at det vil kunne ta noen år før dette blir utbredt. Hvor hurtig dette vil gå vil være avhengig av blant annet hvor mange av varemottakene og bankene som setter krav til dette, samt av regulatorisk utvikling.

Næringseiendomsselskap

Her har vi lagt metodikken for næringseiendom i veilederen fra Finans Norge til grunn. Vi har definert låntakere i denne klassen som kunder med næringskode tilhørende «L. Omsetning og drift av fast eiendom» og som har lån til én eller flere næringseiendommer. Dette er gjort for 2023. For tidligere år har vi brukt metodikk for bedriftslån og unoterte verdipapirer grunnet datamangler.

Basert på Country= Norway, regnskapsår, energikarakter, bruksareal og bygningstype har vi hentet faktoren for strømintensitet fra PCAF Commercial real estate database¹⁸. Databasen ble sist oppdatert i august 2023 og er basert på CRREM Global Pathways. Strømintensitetsfaktoren for datakvalitet kategori 3 ble først publisert for 2023. Faktoren for 2023 er derfor også brukt for tidligere år.

Faktoren for strømintensitet er deretter brukt for å beregne strømforsbruk for eiendommene.

Vi har så brukt den lokasjonsbaserte faktoren fra Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) for hvert år for beregning av en eiendoms klimagassutslipp. I 2023 har vi brukt faktoren fra 2022, fordi faktoren for 2023 ikke var tilgjengelig. Vi har multiplisert eiendomsutslipp med fordelingsfaktoren, for å beregne vårt finansierte klimagassutslipp.

For beregningen av fordelingsfaktoren (LTV) har vi ikke tatt den opprinnelige verdien av bygg, men den estimerte verdien fra det respektive året for et eiendomsobjekt levert av Eiendomsverdi. Vi har korrigert for krysspanter.

Datakvalitet

Vi har brukt Eiendomsverdi som kilde for energimerke, bruksareal, bygningstype og antall bygninger. Vi har brukt energimerket som er lik som energiattesten for bygningen, men der vi manglet dette, brukte vi det estimerte energimerket. Der en eiendom hadde flere pant

med ulike energimerker, har vi tatt det beste energimerket som utgangspunkt. Vi har laget en mappingtabell for å knytte bygningstypen fra Eiendomsverdi til «Building category (level 1)» verdi i PCAF-databasen basert på en 'best fit'-tilnærming.

Vi forventer at datakvaliteten vil øke over tid, fordi flere eiendommer får et energimerke. Fortsatt mangler 53 prosent av alle næringseiendommer i 2023 et energimerke (ekte eller estimert). Særlig mangler vi energimerke fra næringslokaler som brukes til butikker, kontor, logistikk og hotell. I tillegg kan vi øke datakvaliteten ytterligere dersom vi får tilgang til strømforbruksdatabasen fra Elhub²⁰, som gir tilgang til det faktiske strømforbruket for en bolig, noe som er bedre enn estimerte tall. Dette vil kunne gi datakvalitet 1 eller 2.

Boliglånporteføljen

Denne kategorien omfatter alle lån til kjøp eller refinansiering av boligeiendom til privatpersoner. Vi har definert denne kategorien basert på produktkode. Når minst én produktkode knyttet til eiendommen er definert som et privatkunde-produkt og eiendommen ikke er del av et næringseiendomsselskap eller har en næringseiendomskategori, er eiendommen definert som del av boliglånporteføljen i denne beregningen. Totalt utlån og utlån på egen balanse er avstemt med regnskapsdata.

Vi har lagt veilederen fra Finans Norge til grunn og gjort dette på samme måte som vi har beregnet vårt finansierte klimagassutslipp for næringseiendomsselskaper.

For å få strømintensitetsfaktorer for en bolig har vi brukt PCAF Mortgage database²¹. Denne ble sist oppdatert i august 2023 og er basert på «CRREM Global Pathways» for datakvalitet 4 og 5, og basert på «EPC Norway MDPI, 2019. Energy Performance Certificates - The Role of the Energy Price, GLOBUS» for datakvalitet 3.

Datakvalitet

En svakhet ved denne metoden er at når vi mangler oppvarmet areal av en bolig (datakvalitet 5) er strømforsbruket i PCAF databasen basert på et gjennomsnittlig areal per leilighetsbygg, ikke per leilighet. Variasjoner i vær fra år til år, kan ha stor innvirkning på energiintensiteten i en portefølje. Vi har ikke korrigert for et tenkt «normalvær», fordi rapporten er ment for refleksjon over faktiske hendelser og ikke hva som skjedde i et gjennomsnittså.²²

¹² <https://hotell.difi.no/?dataset=ldir/produksjon-og-avlosertilskudd/2023>

¹³ https://db.carbonaccountingfinancials.com/PCAF_emission_factor_database.php?partitionpage=Business+loans+and+unlisted+equity

¹⁴ <https://www.dnb.no/bedrift/markets/valuta-renter/valutakurser-og-renter/HistoriskeValutakurser/Hovedvalutaer-innevaerende/hovedvaluta-erdaglig-innevaerende.html>

¹⁵ Digitaliseringsdirektoratet | Datahotell - Difi

¹⁶ <https://www.platonklima.no/wp-content/uploads/2022/02/Rapport-analyse-5-2022-Klimagassutslipp-fra-jordbruk-1.pdf>

¹⁷ <https://klimasmartlandbruk.no/klimakalkulatoren/>

¹⁸ <https://building-db.carbonaccountingfinancials.com/index.php>

¹⁹ <https://www.nve.no/energi/energisystem/kraftproduksjon/hvor-kommer-stroemmen-fra/>

²⁰ Elhub er et teknologiselskap heleid av Statnett som drifter en dataplattform som inneholder data fra målingspunkter i hele Norge.

²¹ <https://building-db.carbonaccountingfinancials.com/index.php>

²² https://carbonaccountingfinancials.com/files/downloads/ghg_emissions_real_estate_guidance_1.0.pdf

